יודען, געדענקט, אז דער קאמף געגן די רדיפות אויף יודען אין דייטשלאנד דויערט!

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 12 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 195 | Łódź, Środa, 21 sierpnia 1935 r. | דרייצענטער יאהרגאנג | לאדז, מיטוואך, כ"ב מנחם אב תרצ"ה | № 195

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

געעפענט דעם ציוני. קאנגרעס אין לוצערן

אימפאזאנטע ציוניסטישע מאניפעסטאציע. — בעגריסונגען. — פארשטעהער פון דער גאנצער וועלט-פרעסע. — דעלעגאט פון דער פעלקער-ליגע

פייערליכע ערעפנונגס-רעדע פון נחום סאקאלאוו

פאר דער ערעפנונג פון קאנגרעס

לוצערן, 20 (יט"א טעלעגראפיש)

די שטאט האט היינט בעקומען א פייערלי-כען אויסזעהן. אויפן באהנהויף פלאטערט די ווייס-בלויע פאהן נעבען דער שווייצארישער מלוכה-פאהן. אויף אלע האטעלען און עפענט-ליכע בנינים הענגען די בלוי-ווייסע פעהנער.

פייערליכע ערעפנונג

לוצערן, 20 יט"א טעלעגראפיש)

היינט איז געעפענט געווארען דער 19-טער ציוניסטישער קאנגרעס. אויפן גרויסן קאנג-רעס-בנין פלאטערט די בלוי-ווייסע פאהן. דער גרויסער זאל שטעלט מיט זיך פאר א פרעכ-טיג בילד. דער זאל, די לאזשעס פון די גאלע-ריע איז הערליך דעקארירט.

פאר דער ערעפנונג פון קאנגרעס, זעהט מען אנקומען די איינפלוסרייכסטע פערזענליכקיי-טען. די איינטריט - קארטען זענען שוין מיט א צייט צוריק געווען אויספערקויפט. היינט האט מען פאר איינטריטס - קארטען געצאהלט פאנ-טאסטישע פרייזען. די לאזשעס זענען איבער-פולט. צווישען די דעלעגאטען זעהט מען פאר-שטעהער פון דער רעגירונג. דער פעלקער-בונד איז פערטרעטען דורכין הויך-קאמיסאר פאר פליטים - עניניס מאקדאנאלד. פערטרעטער פון דער שטאט-פערוואלטונג פון לוצערן. פון קהלות - פערבאנד. די פרעסע-לאזשע איז בע-זעצט מיט פערטרעטער פון אלע וועלט-צייטונ-גען. אין דערמיט פון זאל הענגט א גרויסער פארטרעט פון דר' הערצל.

בעת סיבעהויזען זיך אין זאל די מיטגלידער פון אקציאנס - קאמיטעט, ווערען זיי אפלא-דירט.

ביי א טיפער שטילקייט הערט זיך דריי קלעפ פון א האמער און פרעזידענט נחום סא-קאלאוו עפענט דעם קאנגרעס. ער רעדט העב-רעאיש. בעגריסט די רעגירונגס - פארשטעהער, די פערטרעטער פון פעלקער - בונד, קהלות-פערבאנד, דעלעגאטען, געסט און פרעסע-פאר-שטעהער.

עפענונגס-רעדע פון נחום סאקאלאוו

לוצערן (יט"א) עתענענדיג דעם 19-טען ציו-ניסטישען קאנגרעס האט פרעזידענט נחום סאקא-לאוו געהאלטען פאלגענדע עפענונגס-רעדע:

מיינע הערען, געעהרטע מיטגלידער און געסט!

איך בעגרים די פערזאמלונג און זאג אייך אנ'-ענטוזיאסטישען „שלום"!

מיינע ערשטע ווערטער קען איך נישט אנהויבען אויף א בעסערן אופן, ווי דורך אויסדריקען מיין פרייד איבער אזא גרויסער פערזאמלונג צום קאנג-רעס. היינט איז א גרויסער טאג פאר אונזער ארגא-ניזציע און פאר אונזער פאלק. די אויגען פון די יו-דען איבער דער גאנצער וועלט זענען היינט געווענ-דעט צו דעם ארט, וואו די דעלעגאטען פון א מיל-יאן יודישע וועהלער זענען פערזאמעלט צו האלטען אנ'עצה, וואס צו טון אין די דאזיגע שווערע לידענס טעג. זעלטען ווען עס איז געווען א ציוניסטישער קאנגרעס, וואס זאל זיין פון גרעסערער חשיבות און בעדייטונג.

הנם דער דאזיגער 19-טער ציוניסטישער קאנג-רעס איז בערעכטיגט אלס א המשך פון די ציוניס-טישע קאנגרעסען, וואס האבען זיך אנגעהויבען אין דעם דאזיגען געבענשטען און גאסטפריינדליכען לאנד, — שווייץ — איז עס דאך ראטזאם, נאך איינ מאל קלאר צו מאכען זיין צוועק פאר דער אויפקלע-רונג פון אונז גופא און פון אנדערע.

די ערשטע קאנגרעסען פון מיט בערך 40 יאהר צוריק האבען געהאט די מעלה איבער דעם היינטי-גען, וואס דער אינטערעס פאר זיי איז גלייכצייטיג געווען א געגענשטאנד פון ליבע און האס. פון איין זייט איז געווען אנ'ענטוזיאזם פאר אנ'עטוואס נע-בעלהאפטער האפנונג פאר א היימלאנד און — אין געאגראפישער מליצה אויסגעדריקט — איז געזונ-גען געווארען דער ליב פאר די צערדען, וואס זייערע „שפיצען קושען די וואלקענס". פון דער אנדערער זייט האט מען די ציוניסטען בעטראכט אלס אפ-טריניגע און צושטערער.

היינט האט אלץ אנגענומען א פיל רו-היגערע פארם

ביידע צדדים האבען זיך אויסגעניכטערט. די לעצטע צוויי יאהר האבען, אין אונזערע אייגענע ריי-הען נישט נעפעהלט קיין צווייפלער. די דאזיגע אי-בער־קלוגע האבען אויפגעגעבען זייער גלויבען אין דעם, וואס זיי האבען בעצייכענט אלס ריינע סענ-טימענטאליטעט. אין זייער סקעפטיציזם נעמען זיי אן, אז די קייט פון נאציאנאלען אידעאליזם, וואס פעראייניגט אונז, ציוניסטען, איז צעבערכבאר. זיי גלויבען, אז די דאזיגע קייט איז נישט ביכולת גע-גענצושטעלען זיך א לייכטען געגענשטראם. פיל פע-סימיסטען האבען געאויסערט זייערע בייזע אהנונ-גען, למשל: עס איז אונזיניג צו ערווארטען, אז א וועלכע עס איז יודישע געמיינשאפט וועט זיין גרייט נאך ווייטער פרייגיביג בייצושטייערן פאר אונזערע פאנדען, בעזונדערס האט זיך דער דאזיגער פעסי-מיזם ענטוויקעלט אין בעצוג אויף אונזערע ברידער אין ווייטע טיילען פון דער וועלט, וועגען וועלכע מען גלויבט, אז אין די דאזיגע טעג פון רעפרעסיע ווע-לען זיי זיך אפזאגן פון טאפפערער מיטארבייט פאר דער אויפגאבע פון ווידערבויען א"י. די גוזמאות אויפן יסוד פון פנערבייגעהענדע אפווייכונגן און צו-טומלעניש, אונאייניגקייט און מיספערשטענדנישען

צווישען אונזערע פארטייען

בעת אויפטרייסלונגען און קאנפליקטען זענען גע-ווען עלול צולאזען אויפריכטען דעם געדאנק, אז א גרויסער ציוניסטישער קאנגרעס איז אין גרויסען גאנצען אנ'איבערטריבענדע אילוזיע.

הויכגעשעצטער קאנגרעס! אונזערע סקעפטיקער האבען ארויסגעוויזען א גרויסען מאנגעל פון פאר-שטעלונגס־קראפט. די רכילות, וואס זיי האבען, אין מאנגעל פון וויסען, ארויסגעטראגען אויף אונזערע ברידער, איז איינגעשטילט געווארען דורך דעם סכום איינקונפטען פון אונזערע ביידע פאנדען אין די לעצ-טע צוויי יאהר. דער מיליאן שקלים און דער איצטי-גער אימפאזאנטער קאנגרעס מאכען א תל פון די ספקות איבער דעם אייגענעם כוח. מעשים רעדען הילכיגער ווי ווערטער. זאגאר מהוץ אונזער ארגאני-זאציע זענען די בעציהונגען פון אנדערע יודישע קרייזען ביים היינטיגען טאג גאר אנדערע ווי זיי זע-נען געווען אין די צייטען פון די ערשטע קאנגרעסען. קיין יוד קלערט היינט נישט וועגען אויפגעבען א"י און דערמיט איבעררייסען דעם פאדעם, וואס פער-בינדט דאס יודישע פאלק מיט זיינע 4000 יאהר גע-שיכטע. זייט אונזער פארמולע איז געווארען רעאלי-טעט, זענען די רעאליסטען געקומען נעהנטער צו אונז. די פאעטען און טרוימער, מיר נעמען זיי אין ברידערליכען גייסט, מיט אפענע ארעמס, שטרעבענ-דיג צו קומען נעהנטער צו דער שנעלער רעאליזאציע פון אונזער הויפט־צוועק, ווינשען מיר שאפען און אויפבויען צוזאמען מיט זיי אונזער אלטען חלום פון א פולער רענעסאנס. דער דאזיגער קאנגרעס איז א פרישער עדות פון דעם פראגרעס, וועלכען דער ציוניזם האט דורכגעמאכט פאר די לעצטע יאהרען.

פאר אונזער זכרון געהט איצט פערביי א צייט פול מיט שנויים, גרוים אין געשעהענישען. הגם עס איז אמת, אז נישט אלע אבסערוואטארען זענען בי-כולת צו בעמערקען פילע מאמענטען אין דער עווא-לוציע, וועלכע עס מאכט אדורך א פאלק, וועט עס אבער קיינער נישט קענען זאגען וועגען דעם לעצטען צווישען־קאנגרעס - פעריאד. אין משך פון דעם פער-יאד איז

געקומען אנ'אויפשטייג אויף דער גאנ-צער ליניע —

נישט דורך בעריהמערישע רעקלאמע און מליצה-דיגע פראזען, וואס זענען צו גארנישט מחייב, נישט דורך הבטחות אהן אינהאלט און יסוד, נאר דורך קאנקרעטע, אנזעהעוודיגע און מעסטבארע מעשים. אומעטום איז אויפגעגאנגען א נייע לעבען. די קאנסא-לידאציע פון אונזערע לאנדווירטשאפטליכע זיד-לונגען אויפ'ן בארען פון יודישען נאציאנאל-פאנד שטעהט אין כסדר'דיגען און אקטיווען פארטשריט. נייע פלאנטאציעס, גערטנער און קאלאניעס זענען צוגעקומען אין א גרויסער מאס צו די אלטע, און פאר זייער ענטוויקלונג און אויסגיבינקייט ארבייט דער קרן־היסוד בעשטענדיג און אפפערוויליג. חוץ לזה האבען מיר אויף זיך גענומען א נייע גרויסע ציוויליזירונגס אויפגאבע דורך דער ערווערבונג פון דער חולה־קאנצעסיע און מיר געהען עפענען א נייע פעלד פאר יודישער פיאנער־ארבייט אין מי־מרום. איצט איז עס די אויפגאבע פון אונזערע ארבייטער צו פיהרען מיט ענערגיע די ארבייט פון אויסטריקע-נען טויזענדער- יאהר אלטע זומפען, ארייננברענגען היגיענע אין גרויסע שטחים פון א"י, אריינפיהרען א נייעם ראיאן אין דער ציוויליזאציע, בעוואסערן טרוקענעם באדען. די דרויסען־שטעהענדע וועלט קוקט מיט בעוואונדערנדע אויגען אויף דער שנע-לער מאטעריעלער און גייסטיגער ענטוויקלונג פון א"י. אונזערע חלוצים זענען אריינגעדרונגען אין עמק, וועלכער איז נאך אין 1920 געווען א פוסטער מדבר, אהן וועג און שטעג, זיי האבען לעצטענס דעם אלטען שרון בעדעקט מיט בליהענדע פעלדער און פרעכטיגע גערטנער.

די גרויסע אונטערנעהמונגען פון עלעקטריזי-טעט און ים־המלח שטעלען אין רשות פון לאנד זייער ארבייטס־קראפט, זייער געהירן־קראפט און זייער קאפיטאל און שטייערן ביי אין דער אויפגאבע פון ענטוויקלען די נאטירליכע אוצרות פון לאנד,

אחרי מחלה כבדה וממושכה גוע ויאסף אל עמיו אבינו, חותננו, זקננו, אחינו וגיסנו היקר

נ"ע יצחק ב"ר יונה פינעס

בשנת ה68 לימי חייו.

ההלוי' תהי' היום ביום ד', כ"ב מנחם אב תרצ"ה, בשעה 3 אחה"צ מבית הטהרה.

משפחתו המתאבלת.

אויפדעקען און פערגרעסערן די מינעראל - קוועלען און ברענגען פאראוים נייע אינדוסטריעס. אין משך פון די לעצטע צוויי יאהר האבען זיי אויסגעברייטערט זייער טעטיגקייטס־פעלד.

די אימיגראציע פון יודישער ארבייט

און יודישען קאפיטאל האט געמאכט אנ'אונגעהויערן פארטשריט. קרוב הונדערט טויזענד יודען האבען מיר לעצטענס אריינגעפיהרט אין לאנד. תל־אביב איז געווארען א גרויסע שטאט. אונזערע הערצער קלאפ-פען הויך, ווען מיר גיבען זיך אפ א חשבון, אז אויף דעם ארט, וואס איז נאך מיט 26 יאהר צוריק גע-ווען א טרוקענער זאמדיגער דיונען־שטח און ווי עס שטעהט איצט אין איהר גלאנץ די ערשטע מא-דערנע פול־יודישע שטאט, מאכען מיט זיך א ראנ-דעוואו, 30 פעלקער מיט א פרידליכער אינדוסטריע־לער ריוואליזאציע. און אין צענטער פון דער דאזי-גער אויסשטעלונג ווערען געוויזען די איבעראשענדע רעזולטאטען פון יודישער ארבייט. די אויסשטעלונג איז דערביי געווען געקרוינט מיט דעם איצט שוין טראדיציאנעלען ספארט־יו"ט פון אונזער בראווען „מכבי".

וואס מעהר ליכט, ארדנונג און וואויל-שטאנד וועלען ענטוויקעלט ווערען אויף דעם וועג, אלץ מעהר אונאפהענגיג און פריי וועט ווערען די נאציאנאל־היים. דער ערהאבענסטער אי-דעאל קען נישט דערבראכט ווערען צו זיין זיגריי-כער פערווירקליכונג אהן סיסטעמאטישער ארבייט אין די איינצעלהייטען און אין אלע צווייגען.

די קולטורעלע דערגרייכונגען פון ציוניזם זע-נען זאגאר וויכטיגער ווי דער מאטעריעלער פרא-גרעס. עס מוז גענומען ווערען אין בעטראכט אנ'-אנדער הכנסה ווי בלויז די עקאנאמישע. דאס מא-ראלישע און גייסטיגע גוטס מוז אין ערשטער רייה גענומען ווערען אין אכט. די קולטורעלע ווערטען פון ציוניזם האבען אויסגעאיפט די געזונדסטע וויר-קונג אויף דעם גייסטיגען און אינטעלעקטועלען לע-בען פון אונזער פאלק. די דאזיגע ווערטען האבען געגעבען הארץ די ביי־זיך־ארפגעפאלענע, זיי הא-בען ערמוטיגט די געטרעטענע מיט די פיס, זיי הא-בען זיי געמאכט שטאלץ איבער זייער פערגאנגענ-הייט און אונערשראקען וועגען זייער צוקונפט. די דאזיגע ווערטען האבען געראטעוועט די יחדות. די גרעסטע דערגרייכונג איז די תחית־המתים פון דער תנ"ך־שפראך אין א"י. דאס איז דער גרעסטער סוד פון דער יודישער געשיכטע אין אונזער דור.

דאס דאזיגע ווערק דארף ענטוויקעלט און פער-טיפט ווערען. מיר דארפען דאס העברעאישע פער-שפרייטען נאך מעהר ווי ביז איצט. ווייל דאס ווארט בעדייט קראפט, און קראפט בעדייט מעשים. מיר האפען מיט צוטרוי, אז דער קאנגרעס וועט די בע-שטרעבונגען און אויפגאבען פון דער ציוניסטישער קולטור שענקען נישט בלויז זיין סימפאטיע־פולע אויפמערקזאמקייט, נאר אין איהר רשות שטעלען אויך אין דער ברייטסטער מאס זיינע פאנדען. די העברעאישע ליטעראטור איז געווען דער פארלויפער פון ציוניזם, און די יודישע נאציאנאלע אידעע האט פון איהר בעקומען אטעם. די העברעאישע ליטערא-טור איז געווען דער ערשטער מקור, און מיר מוזען צוריקהארכען צו דעם דאזיגען קוואל.

די העברעאישע אוניווערזיטעט, די קרוין פון אונזער העברעאישער קולטור אין א"י האט גע-פייערט דעם 10־טען יאהרטאג פון איהר עקזיסטענץ. און איצט איז געלעגט געווארען דער גרונד־שטיין פארן בנין, וואס איז בעשטימט צו זיין א הויז פאר דער מעדיצינישער פאקולטעט. די צאהל פון אונזער-רע אינסטיטוציעס איז געוואקסען הן אין כמות, דורך דעם דניאל־זיעף־פארשונגס - אינסטיטוט אין רחו-בות, וואס שטעהט אונטער דער לייטונג פון ד"ר וויצמאן, און דורך דער נייער אגריקולטור־שול פון דער כדורי־פונדאציע אויפ'ן הר־תבור.

אונזער ערציהונגס - ווערק

האלט אונז בעשעפטיגט און וועט אונז פערנעמען נאך א לאנגע צייט. א.ן אינהאלט, אבער אויך אהן

(ווייטער זעה 3־טע זייט)

איטאליען וועט אנטיילנעהמען אין דער סעסיע פון פעלקער־ליגע־ראט

„אויב ס'וועלען נישט געמאכט ווערען קיין דיפלאמאטישע פעהלערן"

פאריז, 21 (ספ. טעל.)

באראן אלאיזי איז צוריקגעקומען קיין רוים און האט אפגעגעבן אנ'ערקלערונג די פרעסע־פארשטעהער, אז איטאליען וועט אנטיילנעהמען אין דער גענפער סעסיע פון 4 סעפטעמבער „אויב ס'וועלען נישט געמאכט ווערען קיין דיפלאמאטישע פעהלערן".

פאריז, 20 (ספ. טעל.)

נאכ'ן אדורכפאל פון דער קאנפערענץ פון די דריי מלוכות האלט שוין איצט די פראנצויזישע פרעסע, אז סוף סעפטעמבער וועט אויסברעכן א מלחמה אין מזרח־אפריקא. די פרעסע רופט אבער, אז דער ענגליש ־ פראנצויזיש ־ איטאליענישער פראנט זאל דערהאלטען ווערען. די צייטונגען שרייבען, אז די דיפלאמאטען מוזען זיך בעמיהען, אז די איטאליעניש ־ אביסינישע מלחמה זאל טראגען דעם כאראקטער פון א קאלאניאלער מלחמה און זאל זיך נישט אריבערווארפען קיין איירארפא.

וועגען דער סעסיע פון פעלקער־ליגע ראט דעם 4 סעפטעמבער וועט איטאליען איבערגעהן פון א בעשולדיגטען צו א בעשולדיגער.

לאנדאן, 20 (ספ. טעל.)

צוליב דעם דורכפאל פון דער פאריזער קאנפערענץ, זענען אלע ענגלישע מיניסטארען, וועלכע האבען זיך געפונען אויף אורלויב צוריקגעקומען קיין לאנדאן. ס'ווערט צונויפגערופען אנ'אויסערגעווענליכע זיצונג פון קאבינעט און אפשר אויך פון פארלאמענט. די צייטונגען שרייבען, אז די לאגע איז נישט וועניגער ערנסט ווי אין אויגוסט 1914.

די ראדיקאלע קרייזען פארלאנגען, אז די פעלקער־ליגע זאל אננעהמען די שארפסטע רעפרעסיעס געגען דעם אנפאלער.

„דיילי טעלעגראף" שרייבט: „צי וועט די וועלט ערלויבען דעם דיקטאטאר צו צושטערען דעם גאנצען בוי פון דער שלום־ארגאניזאציע"? לויט דער מיינונג פון דער צייטונג שפילט דא א גרויסע ראל די מיליטער־קראפט פון ענגלאנד.

די סאוויעטישע פרעסע שרייבט אויך זעהר פיל וועגען דער בעפארשטעהענדער איטאליעניש ־ אביסינישער מלחמה.

ירושלים, 20 (ספ. טעל.)

די פוילישע טעלעגראפען ־ אגענטור מעלדעט, אז צום אביסינישען קאנסול אין ירושלים האבען זיך געמעלדעט עטליכע צענדליג פרייוויליגע אין דער אביסינישער ארמעע. צווישען זיי אויך עטליכע יודישע דאקטוירים.

אדיס ־ אבעבא, 20 (ספ. טעל)

נעכטען האט מען דא ערווארט נייע איטאליעניש ־ נישע פארשלאגען. זיי זענען אבער נישט אנגעקומען. דער קייזער האט ערקלערט די פארשטעהער פון דער פרעסע, אז ער האט נישט פארגעלעגט מוסאליני'ן קיין באהן־קאנצעסיעס פון עריטרעי ביז סאמאלא.

אין די היגע יאפאנישע קרייזען שמועסט מען, אז אין פאל פון א מלחמה ־ אויסברוך, וועט זיך יאפאן נישט נאר בעגנוגענען מיט א פראטעסט אין רוים, נאר וועט אויך געבען אביסיניען א הלואה.

פאריז, 21 (ספ. טעל.)

די „האוואס" אגענטור מעלדעט פון ניו־יארק, אז די אמעריקאנער רעגירונג האט נישט אפגעגעבען קיין שום ערקלערונג וועגען איטאליעניש ־ אביסינישען קאנפליקט. אמעריקא וויל זיך צו גארנישט פערפליכטען, כדי זי זאל האבען פרייע הענט.

די פוילישע רעגירונג דערוויטערט

דעם קארעספאנדענט פון „טאסס" און פון „איזוועסטיא"

ווארשא, 20. (ספעצ.) דער פוילישער שארזש דע־אפער אין מאסקווע סאקאלניצקי האט ערקלעהרט אין פאלקס־קאמיסאריאט פאר אויסערן־עניינים, אז דעם קארעספאנדענט פון „טאס" און „איזוועסטיא" קאוואלעווסקי (וואלסקי) ווערט פאר וועהרט צוריקצוקומען קיין פוילען, קאוואלעווסקי געפונט זיך איצט גראד אין מאסקווע.

ווי מיר דערוויסען זיך ערקלעהרט זיך דער שריט פון דער פוילישער רעגירונג דערמיט וואס די סאוויעטישע רעגירונג האט ארויסגעשיקט פון רוסלאנד דעם קארעספאנדענט פון דער פוילישער טעלעגראפען אגענטור און פון „גאזעטא פאלסקא" יאן אטמאר קערסאו.

די „איסלאמיא" רופט צו דעמאנסטראציעס געגען דער א"י־רעגירונג

פערשטארקטע עולים־כאפעריי מיט דער הילף פון אראבישע שפיאנען

ירושלים (יט"א) די אראבישע צייטונג „איסלאמיא" גרייפט אן אין א לייט־ארטיקעל די אראבישע פיהרער, פארוואס זיי רעאגירען נישט אויף דער גרויסער יודישער אימיגראציע ־ שטראם, וואס פערפלייצט דאס לאנד. די צייטונג שרייבט, אז אין דער צייט, וואס נאשאשיבי פון איין זייט און דער מופטי פון דער צווייטער זייט טריאומפירען מיט זייערע נצחונות, פערמעהרט און פערשטארקט זיך אונזער שונא אין לאנד, און אונזערע פיהרער טוען גארנישט צו בעזייטיגען די סכנה". די צייטונג פאדערט, דאס „אלע פיהרער זאלען אין א בעשטימטען טאג און שעה קומען דעמאנסטראטיוו צום רעגירונגס־הויז, ווארפען פאר דער רעגירונג די שליסלעך פון די הייזער און געוועלבער און איהר זאגען, אז זי זאל מאכען א סוף צו דער דאזיגער אימיגראציע, אדער די אראבער וועלען פארטזעצען דעם שטרייק.

„איסלאמיא" דערצעהלט, דאס די יודישע פאליציאנטען אין נס־ציונה לאזען נישט קיין עגיפטישע אראבער ארבייטען אין דער קאלאניע, און ברענגען זי אין געריכט אונטער דער בעשולדיגונג, דאס זיי זענען אונגעזעצליך אריינגעקומען אין לאנד. די צייטונג וואונדערט זיך, פארוואס מען בעהאנדעלט אזוי שלעכט די „איינגעבוירענע אין לאנד" און מען פערזעהט אין גאנצען די טויזענדער „אונלעגאלע" יודען, וואס געפינען שוין אין די שטעט און קאלאניעס.

די לעצטע טעג מערקט זיך ווידער א פערשטארקטע עולים־כאפעריי, הויפטזעכליך אין די מערב'דיגע פארשטעט פון תל־אביב ווי נוה שלום, כרם־התימנים, שכונות פלארענטין א. אנד. אראבישע שפיאנען דרעהען זיך ארום צווישען די בנינים און ווארשטאטען, פארשען אוים די „אונלעגאלע" און גייבען זייערע נעמען דער פאליציי, וואס קומט און ארעסטירט זיי אין מיטען דער נאכט.

בשורת ספר חדש!
יצא לאור ספר
„אמרי ברוך"
פירוש נפלא על ספר הנפלא איוב,
מאת הרב הגאון הצדיק רבי ברוך
בנדיט ז"ל גליקסמאן מלאסק.
להשיגו אצל המו"ל:
פ. ז. גליקסמאן, לודז,
זאוואדזקא 16a.

א באמבע אין פארלאמענט

בוענאס־איירעס, 20 (ספ. טעל.)

בעת דער דיסקוסיע וועגען דער נייער וואהל־ארדינאציע אין פארלאמענט פון לא־פלאטא האט מען פון דער גאלעריע געווארפען א באמבע אויף דער רעדנער־טריבונע. איינעם פון די דעפוטאטען איז געלונגען צו כאפען די באמבע און אויסצולעשען דעם קנויט, אויסמיידענדיג א שרעקליכען אויפרייס. 3 מענשען פון דער גאלעריע זענען ארעסטירט געווארען.

ווי אזוי עס ווערט אונטערגעגראבען די יודישע עקזיסטענץ אין דייטשלאנד

בערלין (יט"א) „דיילי טעלעגראף" טיילט מיט פון בערלין, אז שטרייכער'ס „שטירמער" פיהרט איצט א סיסטעמאטישע אקציע. וואס שטרעבט אונטערצוגראבען די עקזיסטענץ פון די יודישע אונטערנעהמונגען.

אלס מוסטער פון שטרייכער'ס מעטאדען ציטירט דער קארעספאנדענט פון „דיילי טעלעגראף" דעם טעקסט פון א בריף, וואס איז געשיקט געווארען דורכ'ן „שטירמער" צו דער דירעקציע פון א גרויסען קאנצערן הינטער בערלין: „מיט שטוינונג האבען מיר פעסטגעשטעלט, דאס די ליסטע פון אייערע אפנעהמער ענטהאלט אויך יודישע פירמען. מיר ערווארטען אייערע אויפקלערונגען. הייל היטלער".

די לאגע פון די יודען אין אפגאניסטאן

באמביי (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט די בעאונרוהיגענדע קלאגען וועגען דער ענטרעכטונג פון די יודען אין אפגאניסטאן, האט דער אפגאניסטאנישער קאנסול אין באמביי אבגעגעבען דעם ארטיגען יט"א־פארשטעהער אנ'ערקלערונג, וואס שטעלט פעסט, אז די יודען געניסען אין אפגאניסטאן פון פולשטענדיגער גלייכבערעכטיגונג און טאלעראנץ. הגם אפגאניסטאן איז א מוזולמענישע לאנד געניסען אבער דארט אנגעהעריגע פון אנדער רעליגיעס פון פולער פרייהייט. די ווירטשאפטליכע לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג איז אין אלגעמיין גינסטיג. די רעגירונג ווייס ווי אבצושאצען די גרויסע פערדינסטען פון די יודען פאר דער ווירטשאפטליכער ענטוויקלונג פון לאנד. די פליטים פון רוסלאנד זענען נוגע דעם ערש און צייט פון זייער אויפענטהאלט אונטערגעווארפען געוויסע בעגרענצונגען.

געגען יודישער יורידישער ליטעראטור

בערלין. (יט"א) די „נאציאנאל סאציאליסטישע פארטיי־קארעספאנדענץ" האט לעצטענס פערעפענטליכט א לענגערען ארטיקעל געגען „יודישער רעכטס־ליטעראטור". אין דעם ארטיקעל ווערען אויסגערעכענט איינציגע יורידישע קאמענטארען און אפהאנדלונגען, וואס זענען לעצטענס פערפאסט געווארען דורך יודישע יוריסטען. חוץ דעם, ווערט בעהויפטעט, אז יודען האבען זיך געשאפען „אייגענע יוריסטישע צייטונגען" ווי צ. ב. „יודישע רונדשוי" און „צענטראל־פעראיין־צייטונג". אין דעם ארטיקעל ווערט געפאדערט, אז מען זאל יודען בכלל פערבאטען צו פערעפענטליכען קאמענטארע און מאנאגראפישע אבהאנדלונגען אויף דעם יורידישען געביט.

אויערען, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9–2 און פון 4–8 אוונט

לאדזער יודישער לאסאמארען און כובלאקאמארען־פעראיין
געפינט זיך
אויף פיעטריקאווער 31, ה. 22
טעל־264-38
דער סעקרעטאריאט איז טעטיג טעגליך, פון 6 ביז 9 אוונט. ס'ווערען געשריבען ביטעס ערטיילט עצות, אויסגעגלייכט סכסוכים און געפיהרט כל'ערליי דינוי און עקמיסיע־פראצעסען.

Dr. med.
D. Helman
צוריקגעקעהרט
אורין, נאז און האלז־קראנקהייטען.
נעמט אן פון 10—12 און פון 5 ביז 7 נאכט, זונטאג און יום־טוב פון 10—1 בייטאג.
Piotrkowska 68, tel. 112-20.

פאר גאר'ד,
בוישוטעריע
און לאמבארד־קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אלידזאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

כעמיש־באקטעריאלאגישער לאבאראטאריום
פ. שאץ, לאדז,
פיעטריקאווער 37.
פיהרט דורך זעמעל. ערצטליכע אנאליזען

א הארציגען פאהרט געזונד
ווינשען מיר אונזער ליבע מוטער און ברודער — רעגינא און גוטמאן לערענטאל
צו זייער אפפאהרען קיין פאלעסטינע זאלען זיי האבען א גליקליכע רייזע און א גוט לעבען אין זייער נייער היים
טעכטער, זיהן, איידעמס און איניקלעך.

די אלע, וואס האבען לעבענס־פערזיכערונגס־פאליסען,
וואס זענען א געוויסע צייט נישט געצאהלט געווארען און זאגאר אנולירטע קענען ווערען דורך מיר אויסגענייט בעגייט און ווייטער גילטיג, אזוי, אז דאס איינגעצאהלטע געלד זאל נישט פערלוירען ווערן.
ווענדען זיך:
לאדז, פיעטריקאווער 145, וו. 5
ש. זילבערבערג אויס ווארשא
טעל. 203-94. טעגליך פון 3 ביז 5 נ.מ.
פייער מיט גנבות פערזיכערונג נעם איך אן פאר אלע פערזיכערונגס־געזעלשאפטען אויף גינסטיגע בעדינגונגען.
אגענטען געזוכט.

אונזער חשוב'ן עהרען־מיטגליד
ה' שלום זיידלער און פרוי
צו דער חתונה פון זייער ליבען זוהן
איזאק
מיט פרל. פאלא שעראדזקא
ווינשען מיר די עלטערן צו דערלעבען פון זיי פיל נחת און דעם יונגען פאר א גליקליך צוזאמענלעבען.
די פערוואלטונג פון קאלאניאל־הענדלער־פעראיין שרודמיעסקא 20.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל־ארצט פאר הוים־און געשלעכטס קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן ביז 8 פריה, פון 12 ביז 2 מיטאג און פון 5—9 אוו. זונטאג פון 10—1 בייטאג.
צלע ערט אנגליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעמשניצע־פרייזן

Dr.
Wajnberg
ספעציאליסט פאר לונגען, הארץ און סקלעראז־קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145, טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3–5, 8–9 אוו.

ווידער אַ מוראדיגע קאַטאַסטראָפע אין דייטשלאַנד

איינגעריסען זיך אַ טונעל פון דער אונטערערדישער באַהן
20 אַרבייטער זענען פערשיט געוואָרען

בערלין, 20 (ספּ. טעל.)

ס'איז נאָך נישט פערלאָשען געוואָרען די שרפה אויף דער ראַדיאָ אויסשטעלונג אין בערלין און שוין איז היינט פאָרגעקומען אַ מורא'דיגע קאַטאַסטראָפע אויף דער גאַס פון הערמאַן געהרינג (נעבען בראַנדענבורגער טויער). דאָרט איז איינגעפאַלען דער טונעל פון דער אונטערגרונד־באַהן. דער טונעל האָט זיך איינגעריסען אויף אַ טיף פון 30 מעטער. 20 אַרבייטער זענען בעגראָבען געוואָרען אונטער די חורבות. דאָס אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע שטעלט מיט זיך פאָר אַ מורא'דיג בילד פון פערניכטונג. ס'האָט זיך אויך איינגעריסען דער גרויסער אייזערנער בלאָק, מיטשלעפּענדיג מיט זיך די גאַנצע רושטאָוואַניע, מ'האָט מורא, אַז די ערד זאָל ווייטער נישט איינפאַלען, דעריבער איז די רעטונגס־אַקציע זעהר בעשווערט, דאָס אָרט אַרום דער קאַטאַסטראָפע איז אַרומגענומען מיט אַ קאָרדאָן פּאָליציי און שטורמיסטען. אויפ'ן אָרט זענען אָנגעקומען אַלע פייערלעשער און סאַפּערען אָפּטיילונגען.

ס'זענען אַנוועזענד בעת דער רעטונגס - אַקציע געבעלס, מיניסטער פריק און דער אָנפיהרער פון אַרבייטס־פראָנט לעי.

דער גאָרטען און די וואוינונג פון געבעלס'ן, וועלכער וואוינט פונקט געגענאיבער דעם אָרט, וואו די קאַטאַסטראָפע איז פאָרגעקומען איז אָפּגעגעבען געוואָרען פאַר די קרבנות. ביז איצט האָט מען קוים אַרויסגענומען 4 פערשיטע אַרבייטער. פון זיי זענען צוויי שטערבליך פערוואונדעט. די סיבה פון דער קאַטאַסטראָפע איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט.

בערלין, 20 (ספּ. טעל.)

6 מיליטער - קאָמפּאַניעס, הונדערטער אַרבייטער און פייערלעשער זענען בעשעפטיגט ביים אויסגראָבען די קרבנות פון דער קאַטאַסטראָפע.

אין גאַנצען לאַנד הערשט אַ געדריקטע שטימונג. אַלע אויפנאַהמען זענען אָפּגערופען געוואָרען

די מורא'דיגע שרפה אין בערלין
אויף דער גרויסער ראַדיאָ־אויסשטעלונג

בערלין, 20 (ספּ. טעל.)

די גרויסע שרפה אויף דער ראַדיאָ־אויסשטעלונג אין בערלין האָט געמאַכט אַ גרויסען רושם. דאָס פייער האָט אויסגעבראָכען נעכטען 9 אַ זייגער אין אָוונד און נאָך היינט אַ גאַנצען טאָג איז זי נישט איינגעלאָשען געוואָרען.

די שרפה איז ענטשטאַנען צוליב אַ קורץ־שלוס קורץ פאַר דער שליסונג פון דער אויסשטעלונג ווען די מאַסען־מענשען האָבען שוין געזאָלט פערלאָזען דאָס אויסשטעלונגס־געביט, די פלאַמען האָבען פערניכטעט עטליכע האַלען, וואו ס'האָבען אויסגעשטעלט די גרעסטע דייטשע פירמען און די טייערסטע עקספּאָנאַטען זענען פערברענט געוואָרען.

די שאָדענס פון דער שרפה זענען אונגעהויערע, ביז איצט קען מען זיי נאָך נישט בערעכענען, יעדענפאַלס בעטרעפען זיי אין די שווערע מיליאָנען.

לויט אַמטליכע ידיעות זענען פערוואונדעט געוואָרען 26 פערזאָן.

בערלין, 20 (ספּ. טעל.)

בעת'ן אָפּרוימען די חורבות פון דער שרפה האָט מען אַרויסגענומען אַ פערברענטען טויטען קערפער פון אַ בעאַמטען פון „טעלפונקען".

10 טויזענד זייטען שריפט
פערנעהמט דער בעשולדיגונגס-אַקט געגען די אָנטיילנעהמער אין מאָרד איבער'ן מיניסטער פּיעראַצקי

וואַרשאַ, 20 (טעלעפאָניש)

ווי מיר דערוויסען זיך ווערט שוין איצט צונויפגעשטעלט דער בעשולדיגונגס־אַקט געגען די פערזאָנען, וועלכע האָבען אָנטיילגענומען אין צוגרייטען און אויספיהרען דעם מאָרד איבער'ן מיניסטער פּיעראַצקי.

דער מאַטעריאַל, וועלכער האָט זיך אָנגעזאַמעלט אין דער פּראָגע ביי דער אויספאָרשונגס־מאַכט געהמט אַרום 25 בענדער, ד. ה. 10 טויזענד זייטען מאַשין־שריפט. אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם ריזיגען אונגעהויערען מאַטעריאַל וועט דאָס צונויפשטעלען דעם בעשולדיגונגס־אַקט נאָך דויערען אַ געוויסע צייט. די געריכטס־פערהאַנדלונגען וועלען פאָרקומען נאָך דעם הייניגען הערבסט. אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק וועלען זיצען 16 פערזאָן פון דער אוקראַאינישער טעראָריסטישער אָרגאַניזאַציע (א. או. נ.) צווישען די בעשולדיגטע געפינען זיך אויך פרויען.

בעשלוסען פון צווייטען אינטערנאַציאָנאַל

בריסעל, 20 (ספּ. טעל.)

דער אויספיהרונגס־קאָמיטעט פון צווייטען אינטערנאַציאָנאַל האָט פערעפענטליכט אַ בעריכט פון זיין טעטיגקייט. די פראַגע וועגען אַן אייניהייטליכען טראַנט מיט די קאָמוניסטען אין קאַמף מיט דעם פאַשיזם וועט געשטעלט ווערען אויף דער טאָג־אָרדנונג פון דער קומענדיגער סעסיע פון אויספיהרונגס־קאָמיטעט. ס'איז אָנגענומען געוואָרען אַ שאַרפע רעזאָלוציע געגען דעם נאַציאָנאַל־סאָציאַליזם. אַלס פרעזעס פון אינטערנאַציאָנאַל איז בעוועהלט געוואָרען דע בריקער אַנשטאָט וואַנדערוועלדע, וועלכער איז אַ מיטגליד פון דער בעלגישער רעגירונג.

אַרעסטירט 2 דייטשע שפּיאָנען

מעטץ, 20 (ספּ. טעל.)

ביי דער דייטש־פראַנצויזישער גרעניץ האָט די פּאָליציי אַרעסטירט 2 דייטשע שפּיאָנען לודוויק אַלטמייער און יאָהאַן הוסינגער. מ'האָט ביי זיי געפינען פיל שפּיאָנאַזש־מאַטעריאַל. זיי האָבען זיך מודה געווען אין פיהרען שפּיאָנאַזש לטובת דייטשלאַנד.

2 מיליאָן היימלאָזע
נאָך דער פערפלייצונג אין כינאַ

שאַנכאַי, 20 (ספּ. טעל.)

לויט אָפיציעלע ידיעות זענען אין מערב־שאַנטונג פערפלייצט געוואָרען 400 טויזענד העקטאַר לאַנד. די צאָהל היימלאָזע בעטרעפט צוויי מיליאָן. די שאָדענס פון דער פערפלייצונג ווערען בערעכענט אויף 50 מיליאָן דאָלאַר.

פון דער לאָדזער בערזע

באַנק פּאָלסקי	– – – –		93.00
3 פּראָצענטיגע	בוידאָוולאַנע	–	42.00
4 „	דאָלאַרובקאַ	–	53.50
7 „	סטאַבּיליזאַציע (אמ.)		65.00
5 „	וואַרשאַווער ש.־ב.	1934	58.50
5 „	לאָדזער	„	52.50
ענגלישער פונט	– – –		26.27
דאָלאַר אָפיצ.	5.27,00	נישט אָפיצ. –	־.25
יאָלד־דאָלאַר	– – –		9.05
גאָלד־רובּל	– – – –		4.70
דייטשע מאַרק	– – –		1.78

Dr. REICHER
פּאָלודניאָווע 28, טעל. 93-101
ספּעציאַליסט
פאַר מענער־שוואַכע־בעהאַנדלונג.
סעקסועלע בעראַטונגען און פּסיכאָ־אַנאַליזען
נעמט אָן פון 8–11 און פון 5–8 אָוונד

Kopiec
Józefa Piłsudskiego
Konto w P. K. O. 444.

געעפענט דעם ציוֹנ. קאָנגרעס אין לוצערן

(ענדע פון דער 1־טער זייט)

איבעראייליגעניש זאָל דאָס דאָזיגע גרויסע ווערק פערברייטערט ווערען אין צוזאַמענאַרבייט מיט אונזערע קולטור־חלוצים. די לעהרער פון העבּרעאיש און דעם ועד־הלאומי. די גרויסע פּראָבּלעמען פון נאַציאָנאַלער ערציהונג און קולטור קענען נישט געלעזט ווערען מיט איין שטוים, און אויך נישט מיט דער שנעלקייט, צו וועלכער אונזערע צייטען האָבען זיך צוגעוואוינט דורך דעם שטענדיגען צוג פון פּראָגרעם אין אַנדערע געביטען. פאַר קולטורעלע אויפגאַבען און בעזונדערס פאַר זאַכען פון ערציהונג ליגט אַ לאַנגער וועג צווישען דעם אָנהויב און דעם שלום. אַ וועג, וואָס פאָדערט ערנסטע און איבערגעבענדע אַרבייט, און אַזוי קענען מיר בלויז אָנצייכענען דעם אָנהויב, די התחלה, דעם אַריינטריט אין אַ נייעם קורס פאַר אונזערע בעשטרעבונגען. וואָס זענען געווענדעט צו דעם ציל. די פאָדערונג פון נאַציאָנאַלער ערציהונג איז פאַר אונזער אָרגאַניזאַציע נישט בלויז אַ רעכט, נאָר אויך אַ היילינגער חוב, וועלכע מיר טאָרען נישט אָפּלעגען, אויב אפילו זיין אויספיהרונג איז אויף אַזאַ ליבּענסווערטען אופן איבערגענומען געוואָרען דורכ'ן ועד־הלאומי.

אין פינאַנסיעלער הינזיכט

האָבען מיר געמאַכט אָרדנונג אין אונזער הויז נאָכדעם ווי מיר האָבען געוואונען פאַר'ן ציוניזם די אַכטונג פון דער וועלט דורך רוהיגער, פּראָדוקטיווער און סיסטעמאַטישער אַרבייט. מיר האָבען אויך געפּרובט צו שטיצען די ברכה־ברענגענדע טעטיגקייט פון קרן־קימת לישראל און געשטעלט אונזער ענערגיע אין רשות פון קרן־היסוד, וואָס זיין אונגעוועהנליכע וויכטיגקייט שטעהט מחוץ פון יעדע פראַגע. בלויז מיט דער הילף פון צוויי פאָנדען איז געווען מעגליך צו מאַכען די אויסבעסערונגען, וועלכע מיר האָבען דערמאָנט, ווייל בעת דאָס „צענטרום צענזוראַ" פון קרן־קימת לויטעט: „מעהר באָדען, מעהר נאַציאָנאַל" - אייגענטום קלינגט דער שטענדיגער לאָזונג פון קרן־היסוד: „מעהר חלוצים, מעהר בעפעלקערונג" בלויז דורך דיאָנשטרענגונגען פון זיי ביידען ווערט געזייהט דער זאַמען, וואָס וועט ברענגען אַ הונדערטפאַכען שניט.

הויכגעשעצטער קאָנגרעס! מיר זענען נאָך באַאין אופן נישט געקומען צום ענד־פּונקט פון אונזער וועג. די שטאַטס־בויענדע קראַפט פון ציוניזם וואַקסט נישט אין מאַניפעסטאַציעס און אָפּשוים פון סענטימענט, נאָר אין מעטאָדישער קאָנסטרוקטיווער שאַפונג, אין לאַנדווירטשאַפט, אין זאָרגפעלטיגער אויפמערקזאַמקייט פאַר אינדוסטריע. אין דער בילדונג פון כאַראַקטער, אין דער ענטוויקלונג פון דער אייגענער שפּראַך. דער איינציגער סטאַבּילער יסוד מוז זיין די בהדרגה'דיגע אַרבייט פון דער צייט.

מיר האָבען גלויבען אין די נביאי־ישראל, זיי האָבען געהאַט אַ קלאָרע וויזיע פון די זאַכען, וואָס שטעהען אין אונזערע טעג אין א"י פאַר די אויגען פון דער גאַנצער וועלט.

מיר האָבען אויך גלויבען אין אונזער אייגען פאָלק.

מיר גלויבען, אַז טראָץ דעם גאַנצען עלענד פון דער איצטיגער צייט, וועט אונזער פאָלק אויפשטעלען דעם בנין פון ווידערגעבורט, וואָס איז אָנגעהויבען געוואָרען דורך די חובבי־ציון און נאָך מעהר אונגינסטיגע צייטען און ביי שווערע בעדינגונגען ענטוויקעלט געוואָרען אין אַ בעדייטענדער מאָס. מיר גלויבען, אַז די בעשטענדיגקייט פון ציל און ווילענס קראַפט, וואָס זענען פאַר דעם ציל נויטיג, וועלען ווייטער געשפּייזט ווערען אין אַ וואַקסענדער מאָס דורך טאָפּפערע אָנשטרענגונגען און די גרעסטע קרבנות.

ישראל איז דאָס עלטסטע, און דורך זיין ווידער־אויפבוי־אַרבייט, גלייכצייטיג דאָס יונגסטע פון די ציוויליזירטע פעלקער. מיט אַ הונדערט יאָהר צוריק איז ישראל געשטאַנען מיט זינקענדע אויגען און געבויגענעם רוקען, אַ וואַנדערנדער יוד, ענטערכטעט דורך דער גאַנצער וועלט. היינט שטעהט ישראל ווי אַ שטאָלצער אַרבייטער מיט אַן אויפגעהויבענעם קאָפּ, ווי אַ פּיאָנער פון ציוויליזאַציע אין מזרח.

דער דאָזיגער נייער א"י־יוד טראַכט נישט וועגען בעהערשען די אַראַבער אָדער ווער עס איז אַנדערש. ער איז אַ פרייער מענש—ער דענקט, רעדט און האַנדעלט פאַר זיך גופא, געניסט די פּרוכטען פון זיין אייגענעם גייסט און נייגונג, פאָרשט דרייסט די סודות פון צייט און נאַטור און מאָהנט גערעכטיגקייט אַלס זיין רעכט בלויז דאַן, ווען זיין רעכט ווערט אָנגעגריפען.

און לאָמיר לסוף אויסדריקען די הערצליכע וואונשען פון הצלחה דעם דאָזיגען גרויסען קאָנגרעס, וואָס איז אַ נייער עדות פאַר'ן פאָרטשריט פון אונזער אָרגאַניזאַציע.

באַזעל שטעהט אין אונזער געשיכטע ווי אַ טורם וועג־ווייזער, הלוואי זאָל אויך לוצערן שטעהען ווי אַ לייכט־טורם פאַר דער צוקונפט.

איך ערקלער דעם 19־טען ציוניסטישען קאָנגרעס פאַר געעפענט.

אַ וואַרימע בעגריסונגס־רעדע אין נאָמען פון פעלקער־בונד האַלט דער הויך־קאָמיסאַר פאַר פּליטים־ענינים, מאַקדאָנאַלד. ער דריקט אויס אַ דאַנק און טיפער אָנערקענונג די ציוניסטישע קערפּערשאַפטען אין ארץ ישראל פאַר די געגעבענע איינאָרדנונגס מעגליכקייטען פאַר די דייטשע פּליטים.

אין זאָל בעווייזט זיך דער תל־אביב'ער שטאָט־פּרעזידענט מאיר דיזענהאָף, ער ווערט וואַרים בעגריסט פון די דעלעגאַטען.

דיזענהאָף בעגריסט דעם קאָנגרעס אין נאָמען פון דער שטאָט תל־אביב און אין זיין אייגענעם נאָמען.

נאָך די בעגריסונגען האַלט פּרעזידענט נחום סאָקאָלאָוו אַ רעפעראַט אויף דער טעמע „די לאַגע פון די יודען אין דער וועלט און דער ציוניזם" (אויספיהרליך אויף דער 5־טער זייט).

אַ חוץ דעם 2 טויזענד קעפּיגען עולם וואָס געפינט זיך אין זאַל, הערען זיך פיל מענשען צו צו די רעדעס אין די נעבען־לאָקאַלען. די רעדעס ווערען געהערט דורך מעגאַפאָנען, וואָס זענען ספּעציעל איינגעשטעלט געוואָרען.

קיין שום קאָמפּראָמיס

לוצערן, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

די אונטערהאַנדלונגען, וואָס זענען געפיהרט געוואָרען וועגען אַ פעראייניגונג פון ביידע גרופּען האָט זיך נישט איינגעגעבען. מאיר עבּנער (רומעניען), וועלכער האָט אונטערגענומען די מיסיע צו פיהרען צו אַ פעראייניגונג, איז געווען געצוואונגען די פערהאַנדלונגען איבּערצורייסען.

אויך די אונטערהאַנדלונגען וועגען שאַפען אַ קאָאַליציע - עקזעקוטיווע, האָבען זיך נישט איינגעגעבען.

* * *

לוצערן, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

אויף דער קאָנפערענץ פון „מזרחי" מיט די אַרבייטער - דעלעגאַטען האָבען די „מזרחי" פאָרשטעהער געשטעלט אַ רייה בעדינגונגען, צו קיין קאָמפּראָמיס איז נישט געקומען.

פּראָפ. ווייצמאַן פּרעזידענט פון קאָנגרעס

לוצערן, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

אויפ'ן יסוד פון אַ פערשטענדיגונג איז אַלס פּרעזידענט פון קאָנגרעס געוועהלט געוואָרען ד"ר חיים ווייצמאַן. אין פּרעזידיום זענען דעלעגירט געוואָרען: פון די אַרבייטער - פּאַרטייען — אינזש. רייס, קאַפּלאַנסקי און שפּרינצאַק, וועלט - פעראייניגונג — נחום גאָלדמאַן, וועלט־פערבאַנד — מאָסינזאָן.

חלוצים מוזען אַרבייטען אין דאָרף

לוצערן, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

שפּעט ביינאַכט איז געשלאָסען געוואָרען די קאָנפערענץ פון די אַרבייטער - דעלעגאַטען. אויף דער קאָנפערענץ האָט געהאַלטען אַ רעפעראַט דער לייטער פון עליה־דעפּאַרטאַמענט ביים „הסתדרות", וועלכער האָט געמאַכט וויכטיגע פאָרשלאָגען וועגען דער עליה. צווישען אַנדערן, האָט ער אַריינגעטראָגען אַ פאָרשלאַג, אַז די עולים, וואָס בעקומען סערטיפיקאַטען, מוזען זיך מתחייב זיין אין די ערשטע דריי יאָהר זיך צו בעשעפטיגען מיט ערד־אַרבייט.

דער רעפערענט האָט אָנגעוויזען, אַז ביים היינטיגען טאָג, זענען אין דאָרף בעשעפטיגט 18 טויזענד אַרבייטער ביי יודישע אונטערנעהמונגען פון 350 טויזענד יודען, וואווינען אין די שטעט 280 טויזענד, געגען דעם דאָזיגען פּראָצעס, זאָגט דער רעפערענט, מוז מען אָננעהמען שטרענגע מיטלען. ס'זענען נאָך בעהאַנדעלט געוואָרען אַ גאַנצע רייה וויכטיגע פראַגען.

* * *

לוצערן, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

די מאַנדאַט־קאָמיסיע האָט אין משך פון טאָג בעטראַכט אַ רייה פּראָטעסטען. קיין וויכטיגע ענדערונגען האָט די קאָמיסיע נישט אַריינגעטראָגען.

פּרעסע־קאָנפערענץ

לוצערן, 20 (יט"א טעלעגראַפיש)

אויף דער פּרעסע־קאָנפערענץ האָבען זיך בעטיילִיגט פאָרשטעהער פון דער גאַנצער וועלט. רעדעס האָבען געהאַלטען פּרעזידענט סאָקאָלאָוו, בּראָדעצקי און טשערטאָק.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 21 אויגוסט 1935

אינטערנאציאנאלער כאאס דראהט דער וועלט
צוליב דעם פערוויקעלטען איטאליעניש=אביסינישען קאנפליקט

אויף דער פאריזער קאנפערענץ פון די דריי מלוכות האט מען אייגענטליך קיין גרויסע האפנונגען לכתחילה נישט געלעגט. דאס איבעררייסען די אונטערהאנדלונגען האבען דעריבער קיינעם נישט איבערראשט. דער צייטווייליגער קאמפראמיס, וואס איז דערגרייכט געווארן אויף דער לעצטער סעסיע פון פעלקער ליגע ראט אין זשענעווע, האט נאר געזאלט געבען די מעגליכקייט, אז אין משך פון דעם חודש צייט ביז צו דער קומענדיגער סעסיע פון פעלקער־ליגע ־ ראט, וואס וועט פארקומען אין סעפטעמבער דורך דער פערמיטלונג פון דער פאריזער קאנפערענץ, צו געפינען געוויסע יסודות אויף ווייטערדיגע אונטערהאנדלונגען. מען האט געוואלט האפען אז מען וועט קענען דערפיהרען צו א קאמפראמיס צווישען איטאליען און אביסיניען, אז ביידע וועלען איינגעהען אויף הנחות. און עס וועט געלונגען אויס צומיידען א מלחמה, אין אפריקא. אויף דער פאריזער קאנפערענץ האט זיך אבער ארויסגעשטעלט אז צווישען איטאליען און ענגלאנד הערשען אין דער אביסינישער פראגע שטארקע חלוקי דעות, און די קאנפערענץ האט נישט נאר נישט דערפיהרט צו א פעראיינהייטליכונג פון די שטאנדפונקטען צווישען רוים און לאנדאן נאר להיפוך — צו א אויסערגעוועהנליכע פערשארפונג פון די בעציהונגען צווישען ביידע לענדער. , בעזונדערס שטארק האט אנגעגריפען די ענגלישע רעגירונג דער אפיציעלער ארגאן פון דעם איטאליענישען אויסערן מיניסטעריום, אזוי אז די ענגלישע רעגירונג האט זיך געזעהען געצוואונגען אריינצוטראגען א פארמעלען פראטעסט אין רוים.

אלע פרעסע בעריכטען וועגען די פארגעשפרעכען מיטן איטאליענישען פארשטעהער אלאיזי, וועמען פראנקרייך און ענגלאנד האבען איבערגעגעבען נייע פארשלאגען, האבען גערעדט וועגען די מינימאלע פאדערונגען וואס וועלען ערווארט פון מוסאליני׳ן אנשטאט דעם איז אבער געקומען פון רוים א בעשטעטיגונג אז איטאליען האלט זיך פעסט אין די אלע פאדערונגען וואס זי האט ארויסגערוקט באלד אין אנהויב פון קאנפליקט.

די בעראטונגען וועגען דעם אויסטייטשען דעם אפמאך פון 1906 און פון דעם ענגליש־איטאליענישען אפמאך פון 1926 האבען ארויסגעוויזען אזא גרויסע מיינונגס פערשידענהייט צווישען רוים און לאנדאן אז לאוואלס ראלע אלס פערמיטלער האט גע מוזט בעטראכט ווערען פאר געענדיגט. מיניסטער אידען און אלאיזי זענען צוריק אהיימגעפאהרען. מוסאלינים קריגערישע רעדעס וואס ער האט געהאלטען פונקט אינדערזעלבער צייט ווען אין פאריז זענען פארגעקומען די אונטערהאנדלונגען זאגען עדות וועגען דער נאהענטער סכנה פון א מלחמה ביי דער ערשטער בעסטער געלעגנהייט.

די לעצטע אונטערהאנדלונגען צווישען די דריי פראינטערעסירטע מלוכות לאזען שוין נישט איבער קיין שום ספק, אז עס זאל נאך קענען קומען צו וועלכע עס איז פערשטענדיגונג, די עקאנאמישע הנחות, וואס די ענגלישע רעגירונג איז גרייט נאכצוגעבען איטאליען אין אביסיניען, שטעלען מוסאליני׳ן נישט צופרידען. די פאליטישע און צום טייל אויך מיליטערישע פריווילעגיעס, וועלכע רוים פאדערט פאר זיך, אפווארפענדיג יעדען קאמפראמיס, זענען נישט אננעהמבאר נישט פאר אביסיניען און נישט פאר ענגלאנד. די אזיערע טאנא — דער קוואל פון בלויען נילוס, וואס איז גלייכצייטיג דער אונשעצבארער קוואל פון רייכטום פאר סודאן און עגיפטען האט פאר ענגלאנד א צו־גרויסע און לעבענסוויכטיגע בעדייטונג, אז זי זאל קענען ערלויבען אויף א פרעמדע קאנטראל איבערן דאזיגען אוצר. עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער וואס אין דער ענגלישער פרעסע וואס איז גערייצט פון דער איטאליענישער נישט נאכגיביגקייט, האבען זיך בעוויזען נישט נאר פאליטישע נאר אויך מיליטערישע בעאבאכטונגען. אין שייכות מיט א עווענטועלער מלחמה אויסברוך אין אפריקא, אזוי שרייבט דער „דיילי ניוס". אז די אויפגאבע פון די ענגלישע בעוואפענטע כוחות וועט זיין אויפצוהאלטען דעם מארש פון איטאליענישען מיליטער איבער אביסיניען פאר די וואלען פון דער אזיערע טאנא. דאס שאפען פון דאזיגען גאנצען ראיאן א בריטישע פעסטונג וואס זאל זיך ארייננשניידען ווי א קלין אין די קומענדיגע שטעלונגען פון איטאליענישען מיליטער, איז א נויטוועגדיגקייט, וואס נאר דאס אליין קען פערזיכערען די ענגלישע אינטערעסען אין סודאן און עגיפטען. אויב די דאזיגע דראהונג זאל רעאליזירט ווערען וואלט די איטאליענישע מיליטערישע הויפט אנפיהרונג אנגעטראפען אויף איינער פון די גרעסטע מניעות אויפן וועג אדורכצופיהרען די אפריקאנישע מלחמה. א חוץ דעם וואלט פאר די אביסיניער, ווי אויך פאר אלע שווארצע פעלקער, וואס מאניפעסטירען אזוי שטארק זייערע געפיהלען פאר אביסיניען, דער פאקט וואס ענגלאנד שטעלט זיך פיזיש אקעגען דעם איטאליענישען מארש, געהאט א גרויסע בעדייטונג.

ענגלאנד האט אבער נאך אנ׳אנדער מעגליכקייט זיך אקעגענצושטעלען איטאליען. ווי בעוואוסט שפילט דער סועץ קאנאל א גרויסע ראלע אלס די וויכטיגסטע קאמוניקאציע ארטעריע פאר דעם איטאליענישען מיליטער קיין אפריקא, די פראגע פון דער עווענטועלער שליסונג פון סועץ קאנאל פאר די מיליטער. טראנספארטען איז שוין בעריהרט געווארן.

פאר די דאזיגע סאנקציעס וואלט גענוג געווען דער בעשלוס פון פעלקער ליגע, אויף דעם איז אבער נישט צו רעכענען. עס קען אבער געשעהען... א צופאל. עס איז גענוג אז אין סועץ קאנאל זאל דערטרינקען ווערען א שיף, נישט דווקא א ענגלישע און דערצו נאך, וואס פיהרט צעמענט, אז דער קאנאל זאל אויף א ווירקזאמען אופן פערקארקעוועט ווערען.

אבער א חוץ די איינענע אינטערעסען איז נאך ענגלאנד פעראינטערעסירט אפצוהאלטען פון א מלחמה אין אביסיניען צוליב אנדערע סיבות. גענעראל סמוטס, דער פרעמיער פון די דרום אמעריקאנישע רעפובליקען, האט אנגעוויזען אויף דער סכנה וואס וואלט ענטשטאנען פאר דעם ענגלישען בעזיץ מצד די שווארצע פעלקער. דער אפקלאנג פון א מלחמה מיט אביסיניען וואלט זיך געקענט הערען ווייט פון אייגענטליכען מלחמה געביט. די „הייליגע מלחמה" דאסמאל נישט פון איסלאם געגען קריסטענטום נאר פון די קאלירטע פעלקער געגען די ווייסע, וועגען וועלכער עס האט גערעדט דער נענוס וואלט פאקטיש געקענט ארומנעהמען דעם אפריקאנישען קאנטינגענט. פראנקרייך האט אויך דערפאר מורא.

וואס שייך דער אייראפעאישער פאליטיק איז דאס צושטערען דעם שוואכען אויטאריטעט פון דער פעלקער ליגע די גרעסטע זארג סיי פון ענגלאנד, סיי פון פראנקרייך, דאס אנהויבען די מלחמה דורך איטאליען וואלט גלייכצייטיג בעדייטעט איהר ארויסטריט פון דער פעלקער ליגע און קיינער וואלט זיך שוין נישט געקענט אקעגענשטעלען דעם אינטערנאציאנאלען כאאס.

מעמוארען פון ווינסטאן טשערטשיל
וועגען דעם אויסברוך פון דער וועלט-מלחמה

מלחמה מעמוארען זענען איצט אין ענגלאנד זעהר בעליבט, דעם אינטערעסאנטסטען לעזע־שטאף האט אבער געגעבען ווינגסטאן טשערטשיל, וועלכער איז געווען ביים מלחמה אויסברוך פלאט מיניסטער און פערטרוואונגס מאן פון רעכטען פליגעל פון די קאנסערוואטיסטען. ער מיט סער עדווארד האבען דאן אין דער מלחמה פראגע פערנומען ענטגעגענגעזעצטע שטאנדפונקטען.

אין „סאנדיי קראניקל" ווערען איצט פערעפענטליכט טשערטשילס מעמוארען, פון וועלכע מיר ברענגען דא איינינע אויסצוגען:

אין מיטען יולי איז אלבערט באלין געקומען קיין לאנדאן, טשערטשיל בעשרייבט זיין מיטאג מיט איהם:

„באלד נאך די ערשטע ווערטער האב איך בעמערקט אז ער איז נישט געקומען אויף א לוסט־רייזע, ער האט די לאגע זעהר ערנסט אפגעשאצט. „אלץ איז אפהענגיג פון צאר" האט באלין געזאגט. מיט א פאר יאהר צוריק וואלט רוסלאנד נאך נישט געוואגט צו מארשירען, ווייל דער צאר האט מורא גע האט פאר זיין טראהן. איצט זעהט אוים איז ער שוין בערוהיגט און ער וועט נישט צולאזען קיין שום אקציע געגען סערביען, ווען רוסלאנד וועט מארשירען געגען עסטרייך וועלען מיר אויך מוזען מארשירען, אבער ווען מיר וועלען מארשירען וועט פראנקרייך אויך מוזען מארשירען, וואס וועט דאן ענגלאנד טון ?"

איך האב נישט געקענט מעהר זאגען ווי דאס, אז עס איז פאלש צו גלויבען אז ענגלאנד וועט אויף יעדען פאל גארנישט אונטערנעהמען. ענגלאנד וועט האנדלען ווי די אומשטענדען וועלען עס פאדערען.

באלין האט דערויף זעהר ערנסט געענטפערט: „לאזען מיר אננעהמען אז מיר וועלען שלאגען רוסלאנד און פראנקרייך, אבער מיר וועלען אין אייראפא נישט מאכען קיין שום אנעקסיעס, קיין איין צאל פראנצויזישען באדען וועלען מיר נישט צונעהמען, נאר איינינע קאלאניעס, צי וואלט דאס געקאנט ענדערען ענגלאנדס שטעלונג ? ווען מיר וועלען געבען אין פאראוים גאראנטיעס וועגען דעם ?"

דעם צווייטען מיטוואך וועגען באלינס פארשלאגען ספעציעל פארגעלעגט געווארן טעלעגראפיש דורך בערלין. איך האב שוין דאן נישט געצווייפעלט אז באלין איז געקומען קיין לאנדאן דירעקט אין ווילהעלמס אויפטראג. א טאג שפעטער איז אין בעלגראד איבערגעגעבען געווארן דער עסטרייכישער אולטימאטום, סערביען האט דעם אולטימאטום אנגענומען. איך בין געגאנגען שלאפען מיטן געפיהל אז דער שטורעם וועט דאסמאל דאך פערבייגעהן".

די מיליטערישע אינסטאנצען זענען געווען א סך בעסער אינפארמירט ווי די דיפלאמאטישע, אין אלע לענדער האבען זיי געטריבען צו געשעהענע פאקטען. בעת אלע רעגירונגס קאבינעטען האבען זיך נאך בע ראטען וועגען דער מעגליכקייט צו דערהאלטען דעם שלום, און די צייטונגען האבען פערעפענטליכט האפ נונגספולע ארטיקלען זענען די מיליטערישע קרייזען אבער געווען איבער אלעם קלאר, אויך די דייטשען. מען זאגט, אז די דייטשע רעגירונג האט געגלויבט דאס ענגלאנד וועט בלייבען נייטראל און אהן דעם דאזיגען טראגישען מיספערשטענדניש וואלט דער וועלט־קריג אויסגעמיטען געווארן. ווייל די דייטשע סטראטעגיע האט זיך געשטיצט אויף דער ענגלישער נייטראליטעט. פון טשערטשילס מעמוארען ווערט אבער קלאר, אז די דייטשע אדמיראליטעט האט אין דער דאזיגער ענגלישער נייטראליטעט נישט געקענט אזוי שטארק גלויבען, ווייל טשערטשיל שרייבט:

דעם 28־טען יולי האלב 7 אינדערפריה האט בערלין בעקומען פון דייטשען פלאט אטאשע אין לאנדאן פאלגענדע געהיימע מעלדונג וועגען ענגלישען פלאט:

„די ענגלישע אדמיראליטעט האלט די בעוועגונג פון פלאט אין געהיים, דער צווייטער פלאט בלייבט ביי דער פולער מאנשאפט. די פלאטען באזען זענען געשלאסען. עס זענען געמאכט געווארן פארבערייטונגען אפצורופען אלע אורלויבען. לויט נאך נישט בעשטעטיגטע ידיעות איז דער ערשטער פלאט נאך אין פארטלאנד, אבער א אונטערוואסער פלאטיליע איז שוין ארויסגעשווימען פון פארטסמוט, מען דארף אננעהמען אז די ענגלישע אדמיראליטעט מאביליזירט אויף א שטילען אופן".

דער דייטשער פלאט אטאשע אין לאנדאן איז גע ווען גוט אינפארמירט ער האט אבער נישט געוואוסט אז אויפן יסוד פון דער אלגעמיינער ערלויבניש צו עפענען בריף פון געוויסע פערזאנען וואס איך האב נאך מיט דריי יאהר צוריק געהאט ארויסגעגעבען, איז געהאט ענטדעקט געווארן א גאנצע נעץ פון קליינע דייטשע אגענטען, וואלטען מיר דאן די דאזיגע פערזאנען ארעסטירט וואלט אויף זייער ארט געקומען אנדערע פערדעכטיגערע. מיר האבען דעריבער זייערע בריף געגעבען אדורכגעלעזען און זיי ווייטער אפ געשיקט. איצט איז אבער געקומען דער מאמענט ארעסטירען, די בריף זענען נישט ווייטער געשיקט געווארן און דריי טעג שפעטער האט די דייטשע אדמיראליטעט מיט איין קלאפ פערלוירען דעם גרעסטען טייל פון איהר שפיאנען אין ענגלאנד".

טשערטשיל רעדט אויך אין זיינע מעמוארען וועגען דער מאביליזאציע אין פלאט. ער שרייבט:

„די זיצונג אין קאבינעט איז געווארען בסדר געשפאנטער, מיר האבען זיך פערזאמעלט צוויי מאל טעגליך. די מעהרהייט מיטגלידער איז געווען איבערצייגט אז בעלגיען וועט נישט שטעלען קיין ווידערשטאנד. עס וועט זיך בעגניגען נאר מיט איינינע פראטעסטען, עס זענען אפילו געווען אזעלכע וואס האבען געגלויבט אז עס עקזיסטירט א געהיימער אפמאך צווישען דייטשלאנד און בעלגיען. ווייל ווי דען האט מען זיך געקענט ערקלערען דעם פאקט וואס נישט קוקענדיג אויף די אונגעהויערע קריגס־פארבערייטונג מצד דייטשלאנד אויף דער בעלגישער גרעניץ האט בעלגיען אונז געגעבען צו פערשטיין אז זי ווינשט קיין הילף און וויל מען זאל זי לאזען אליין ?

עס איז געקומען דער שבת. איין דעפעשע נאך דער צווייטער איז מיר געבראכט געווארען, פלוצלונג האב איך אין איינער אדורכגעלייענט: דייטשלאנד האט ערקלערט קריג רוסלאנד".

איך בין באלד אהינגעגאנגען צו דוינונג סטריט 10, אין עסצימער האב איך געטראפען דעם פרעמיער סער עדווארד גרעי, לארד וואלדען, און לארד קריו. איך האב זיי קורץ ערקלערט אז איך וועל אויף אייגענער האנד תיכף פעראָרדנען די מאביליזאציע פון פלאט. סער גריי האט קיין ווארט נישט גע ענטפערט, אבער פון אויסדרוק פון זיין פנים האב איך געזעהען, אז ער איז מסכים דערצו".

ווען מען זאל איצט א קוק טון אויף ארץ-ישראל
מיט די אויגען פון פאר צוויי טויזענט יאהר צוריק

וואס פאר א איינדרוק דאס איצטיגע לעבען וואלט געמאכט אויף ארער דער יענער בעריהמטער היסטארישער פערזענליכקייט, ווען עס זאל זיך איצט פלוצלונג בעוויזען אין אונזער מיטען, די דאזיגע טעמע איז נישט קיין נייע. איצט האט זיך מיט איהר פעראינטערעסירט דער זוהן פון ענגלישען פרעמיער דער יונגער און טאלאנטפולער פאליטיקער און פובליציסט אליוער באלדווין.

איהם אינטערעסירט הויפטזעכליך די פראגע, וואס פאר אנ׳איינדרוק עס וואלט געמאכט איצט אויף קריסטוסען און זיינע שילער דאס איצטיגע פאלעסטינע, ווען זיי וואלטען אויפגעשטאנען תחית־המתים, אין זייער פאטערלאנד. אין די אפגעלעגענע געגענדען פון לאנד צווישען די אראבער און יודען — איינגעבוירענע פון לאנד וואלטען זיי אפשר נישט געפיהלט קיין אונטערשיד אין לעבענס־שטייגער, וואס האט געהערשט אין קריסטוס צייטען און איצט. דערפאר אבער אין תל אביב, יפו, חיפה, און ירושלים, וואלטען זיי איבערראשט געווארען פון די אויטאס, אייראפעאישע קליידער, עלעקטריציטעט און קינעמאטאגראפען.. זיי וואלטען זיך געקענט דערוויסען נייעס פון דער וועלט אין א קורצע צייט נאכדעם ווי די געשעהענישען זענען פארגעקומען, זיי וואלטען זיך געקענט צוהערען צו דער פאר זיי מערקווירדיגער מוזיק פון ראדיא, דאס וואלט זיי געקאנט פערוואונדערען, אפשר דערפרעהען און אפשר אויך מצער זיין — ווער ווייסט.

אבער אין איין זאך איז אליווער באלדווין פולשטענדיג זיכער, אז ווען זיי וואלטען נאר אויפגעשטאנען תחית המתים וואלטען זיי צוויי ערשיינונגען, גענען וועלכע זיי אליין האבען שטארק געקעמפט אויף דער וועלט, זעהר מצער געווען און נעמליך די צוויי צרות פון וועלכע ארץ ישראל ליידט פון יענע צייטען און ביז צום היינטיגען טאג — שטייערען און ליכווע. אין יענע צייטען פון דער ענטשטעהונג פון קריסטענטום האט די ארימערע מיטגלידער פון דער יודישער געזעלשאפט פעראייניגט די וואקסענדע אונצופרידענהייט מיט די אלץ נייע און נייע שטייערן, וואס רוים האט ארויפגעלעגט און וואס איז דערמיט געווען פערבינדען — די ליכווע. גענען דער דאזיגער פלאג האט שוין געקעמפט משה, וועלכער האט אין די פארשריפטען וועגען בארגען געלד געווארענט נישט צו דערפיהרען דעם בעל־חוב צו ארימקייט. איצט עקזיסטירט אבער אזא ליכווע, וואס נוצט אוים די קאפיטאלען וואס מען האט נאך מעהר רייך צו ווערען, נישט נאר אין ארץ ישראל נאר אין דער גאנצער וועלט.

עס אונטערליגט נישט קיין שום ספק, אז קריסטוס אנהענגער פון יענע צייטען וואלטען געווען זעהר צופרידען פון די יונגע יודישע קאלעקטיווע ווירטשאפטען, נישט קוקענדיג אויף דער שווערער ארבייט, וואס ווערט דארט געפיהרט, בכדי צו קענען אפצאהלען די חובות, וואס די דאזיגע קאלעקטיוון האבען געבארגט אין אנהויב פון זייער עקזיסטענץ. און אויב זיי וואלטען דארט נישט געפינען קיין גליק, וואלטען זיי אבער צווישען די אראבישע וואנדערער געפינען די זעלבע גאסטפריינדשאפט וואס מ׳האט ארויסגעוויזען דעם אורח מיט צוויי טויזענד יאהר צוריק, דיזעלבע אלטע מנהגים און טראדיציע פון די שבטים, וואס טיילמאל זעהען זיי זיך אוים דעם אייראפעער גראב, אבער יעדענפאלס נישט אזוי אונרחמנותדיג ווי די אזוי גערימטע אייראפעאישע ציוויליזאציע.

אליווער באלדווין גלויבט אז אין אונזערע צייטען וואלט קריסטוס געפינען א ווארימערע אויפנאהמע ביי זיינע פאלקס ברידער, באלדווין האלט בכלל די יודען פאר א פאלק פון העכסטער גייסטיגער ענטוויקלונג נאך די סקאנדינאווער.

באלדווין זאגט ארוים די מיינונג אז ביי קריסטוסעס שילער ווען זיי זאלען אויפשטעהן תחית־המתים וואלט ארויסגערופען א גרויסע הייטערקייט די שנאה וואס הערשט ביי זייערע נאכפאלגער וואס געהערען צו פערשידענע קריסטליכע סעקטעס און וואס בעקעמפען זיך געגענזייטיג.

„יעדענפאלס וואלטען זיי געמוזט פערשטעהען . אז די מ ענשען האבען אין די מלחמות און געגענזייטיגער שנאה פערגעסען אין אלע פערדיגטען און אז מען דארף אנהויבען נאר אויפסניי צו פרעדיגען" ערקלערט אליווער באלדווין.

וויפיעל „אסט-יודען"
האבען ערווארבען די עסטרייכישע בירגערשאפט

ווין, (יט"א) לויט דעם נאר וואס ערשיינענעם „סטאטיסטישען האנדבוך פון עסטרייך", האבען אין משך פון די צעהן יאהר פון 1924 ביז 1933 ערווארבען די עסטרייכישע בירגערשאפט 35,317 אויסלענדער, דערונטער 21,546 יודען. אין דעם דאזיגען פעריאד האבען די יודען פון גאליציען, וועלכע זענען ענטלאפען צוליב דער פיינדליכער איגוואזיע בעת דער מלחמה, בעקומען דאס רעכט זיך צו בעמיהען וועגען דער עסטרייכישער בירגערשאפט נאכדעם ווי זיי האבען מעהר ווי צעהן יאהר געוואוינט אין עסטרייך.

נאך דעם יאהר 1934 זענען די איינבירגערונגען גענצליך אפגעשטעלט געווארען און איצט האבען די „אסט־יודען" מעהר נישט קיין אויסזיכטען צו בעקומען די עסטרייכישע בירגער־רעכט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

מיטוואך 21 כ"ב מנחם אב תרצה

אויגוסט

זון-אויפגאנג 4.29
זון-אונטערגאנג 6.49

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

מיטוואך, דעם 28-טען ה.ח. וועט אין לאקאל אויף פיעטריקאווער 165 אנהויבען צו אמטירען א ספעציעלע צוגאב פאבאר-קאמיסיע פון 1-טען שטאטישען פ. ק. או.

צו דער קאמיסיע דארפען זיך צושטעלען אלע רעקרוטען פון יאהרגאנג 1914 און עלטערע, וועלכע האבען זיך, זיינער צייט נישט צוגעשטעלט צו דער פאבאר-קאמיסיע און האבן נאך ביז היינט נישט רעגולירט זייערע מיליטערישע בעציהונגען. וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11: פאליציי-קאמיסאריאטען, ווי אויך די, וועלכע האבען בעקומען נאמענטליכע אויפפאדערונגען פון דער שטאטישער סטאראסטווע.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט ביינאכט דיזשורירען פאלגענדע אפטייקען: יאנקעלעוויטש, סטארי רינעק 9; גלוכאווסקי, נארוטאוויטשא 6; האמבורג, גלובנא 50; פאוולאווסקי, פעטריקאווער 307; פיאטראווסקי, פאמארסקא 91; שטעקל, לימאנאווסקיעגא 37

פאר קאמוניסטישער טעטיגקייט

(א) די לאדזער פאליציי האט בעקומען א ידיעה פון וועהאראווא (פאמערן) אז דארט זענען פערהאלטען געווארען פאר פיהרען קאמוניסטישע טעטיגקייט די יודישע שילערינס פון לאדז: די 14-יעהריגע אירענא שפירא, די 16-יעהריגע חנה ציגלער און 17-יעהריגע חנה שפירא.

כוליגאנישער איינפאל

(א) קיין פאביאניץ איז געקומען צוגאסט דער פויזנער שגץ מאריאן דזשעבאוויאק, וועלכער האט נישט אדורכגעלאזען קיין איין געלעגענהייט, ער זאל נישט פערטשעפען קיין דורכגעהענדע יודען, נעכטען איז ער צוגענאנגען צו חיים בארמאנסקי ווארשעווער 31 און מאכענדיג דעם אנשטעל, אז ער וויל פעררויכערען א פאפיראס האט ער קארמאנסקין אנגעצונדען די בארד. די פאליציי האט צונעצויגען גזשעבאוויאקן צו פעראנטווארטליכקייט.

גנבות און איינברוכען

(א) אין דער וואוינונג פון סטאניסלאווא לענטשינסקא האבען זיך אריינבעקומען גנבים און צוגענבעט מלבושים און וועש פאר 800 זל.

גוסטאוו קארדינאסט, דער אייגענטימער פון דער מעכאנישער שלאסעריי אויף וואלטשאנסקא 106, האט געמאלדען דער פאליציי, אז גנבים האבען בעגנבעט זיין שלאסעריי.

די פאליציי זוכט די גנבים.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם „צוזאמענפליה" פון גנבים קיין לאדז האט די פאליציי אדורכגעפיהרט אנ'אבלאווע בעת וועלכער ס'איז פערהאלטען געווארען דער בעקאנטער ווארשאווער גנב באלעסלאוו סעראטשינסקי, ער איז אפגעשיקט געווארען קיין ווארשע.

שרפה אין דער פאבריק פון ברידער זייבערט

(א) אין דער פאבריק פון די ברידער זייבערט, סובאלסקא 6 איז פון א פונק, וועלכער האט זיך ארויסבעקומען פון דער מאשין, אויסגעבראכען א שרפה אין דער רייסעריי, דאס פייער האט זיך דאן געדראהט צו פערשפרייטען אויף אנדערע אפטיילונגען.

די דריטע און פערטע אפטיילונגען פון די פייערלעשער האבען אין א שעה צייט דאס פייער איינגעלאשען, די שאדענס זענען בעדייטענד.

אויף לעשנא 7 (באלוט) איז אויסגעבראכען א שרפה צוליב דעם וואס ס'האט זיך אנגעצונדען די סאזע אין קוימען.

די באלוטער אפטיילונג פון די פייערלעשער האט די שרפה איינגעלאשען.

Doktór
Z. Henrykowski
ספעציאל-ארצט פאר וועגערישע הויט-קראנקהייטען און מענער-שוואכע
9 טראוגוטא 9
טעל. 262-98
נעמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אוונט.
זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 ביימאג.
פאר פרויען ספעצ. א ווארטע-זאל

די וואהלען זענען נאהענט

ווער שטעלט זיך צום וואהל-קאמף

ס'דערנעהנטערען זיך שוין די דירעקטע וואהלען, ווען די בעפעלקערונג וועט דארפען אפגעבען איהרע שטימען אויף דעם קאנדידאט פאר וועלכען יעדער איינער וועט וועלען.

אומעטום אין גאנץ פוילען זענען אדורכגעגאנגען די קאנדידאטען וועלכע זענען געווען אנגעצייכענט, דורך דעם בלאק פאר צוזאמענארבייט מיט דער רעגירונג.

די נאציאנאלע מינדערהייטען זענען אויך געווען אומעטום אפהענגיג אויפן חסד פון דעם דאזיגען בלאק, ווייל אין קיין שום וואהל קאלעגיע איז נישט געווען די צאהל עלעקטארען פון די נאציאנאלע מינדערהייטען וועלכע וואלטען געקענט משפיע זיין אז ס'זאל אויסגעוועהלט ווערען דער אדער אנ'אנדער קאנדידאט.

כאראקטעריסטיש איז די

שטעלונג פון די דייטשען

אין פוילען צו די וואהלען. באלד אין אנהויב האבען די דייטשען פון אלע ריכטונגען נישט נעהאט קיין שום פארבעהאלט צו דער נייער וואהל ארדינאציע, ביים אויסלייגען די וועהלער רשימות, אויף נאכצוקאנטראלירען האבען אלע דייטשע ריכטונגען גערופען זייערע אנהענגער נאכצוקאנטראלירען צי זיי געפינען זיך אין די וועהלער רשימות. דאן האט זיך אבער ארויסגעוויזען אז די דייטשען האבען אין גאנץ פוילען נישט אדורכגעפיהרט קיין איין קאנדידאט, אזוי אז ס'איז שוין נישט פאראן קיין שום מעגליכקייט, אז אין קומענדיגען סיים זאל זיך געפינען א פערטרעטער פון דער דייטשער בעפעלקערונג.

איצט איז געקומען צו א מיינונגס פערשידענהייט צווישען די דייטשען, דער „ווירטשאפטס- און קולטור בונד" וועלכער איז פאר א צוזאמענארבייט מיט דער רעגירונג, האט אנגענומען א מויל מיט וואסער און שווייגט. די „יונג דויטשע" (היטלעריסטען) זענען פאר אנטיילנעהמען אין די וואהלען נאר דער דייטשער פאלקס פערבאנד זאגט זיך ארוים געגען אנטיילנעהמען אין די וואהלען. מאכענדיג דעם אנשטעל אז מ'האט די דייטשען אפגענארט. מ'האט זיי גענאלט נעמליך צוזאגען אז זייערע קאנדידאטען וועלען אדורכגעהען אין שלעזיען, און אין לאדזער פאוויאט. צום סוף האט מען זיי קיין קאנדידאטען נישט געגעבען.

ביי די יודען אין ווארשא

הערשט נאך א פולשטענדיגער כאאס, ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האבען אלע 5 קאנדידאטען אין יודישען קרייז בעשלאסען צו שטעלען זיך צום וואהל קאמף, אזוי אז עס איז פאראן א בעגרינדעטע מורא, אז קיינער פון די דאזיגע קאנדידאטען זאל נישט אדורכגעהן.

עהערנעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון צענטראל קאמיטעט פון דער „אגודה" וועגען די וואהלען אין צוזאמענהאנג מיטן אדורכפאל פון הרב לעווין, אלס קאנדידאט פון יודישען קרייז אין ווארשא. נאך א זעהר היסער דיסקוסיע איז אנגענומען געווארען א בעשלוס אז קיין שום אגודיסט טאר נישט שטימען נישט פאר ווישליצקי'ן און נישט פאר ד"ר גאטליב. ס'איז אבער נאך נישט בעשלאסען געווארען פאר וועמען די אגודיסטען אין ווארשא מעגען יא שטימען.

טעראריזירט די סוחרים אויפ'ן גרינעם מארק

דאס געריכט האט זיי פערמשפט אויף טורמע

(א) פארן שטאטישען געריכט אין לאדז האבען זיך נעכטען געהאט צו פערענטפערען די דריי „העלדען" יעזשי טירני (פסידאנים „מילניק"), מיקאלאי בראנק און אנטאני טעלער (פסידאנים „שלעפי אנטעק") אלע דריי זענען ווארשאווער און ווען די ווארשאווער פאליציי האט זיי געטרעטען אויף די „פיענטעס" זענען זיי געקומען „ארבייטען" קיין לאדז, אלס זייער ארבייטס-געביט האבען זיי זיך אפ גענומען דעם גרינעם מארק וואו זיי האבען טעראריזירט סוחרים און די פויערים וועלכע זענען געקומען מיט פראדוקטען פון דארף. די אנקלאגע צום פראקוראר איז געקומען פון די טעראריזירטע סוחרים יוסף רעימאן און הערש שיפוך, דאס געריכט האט פערמשפט יעזשי טירני אויף 6 חדשים תפיסה, מיקאלי בראנקא אויף 3 חדשים און אנטאני טעללער אויף 6 חדשים טורמע.

די סוחרים אינטערוועניר'ן אין דער פינאנץ-קאמער

וועגען צושטעלען די נעמען פון די קונים

(א) אין צוזאמענהאנג מיט דער קאנטראל וואס ווערט איצט געפיהרט וועגען אויסעלימינירען דעם אנאנימען האנדל און אינדוסטרי, פאדערט די פינאנץ קאמער פון די אונטערנעהמונגען אז זיי זאלען צושטעלען א גענויע רשימה פון אפנעהמער קונים און פון ליוועראנטען.

צוליב דעם וואס ביים אויספיהרען די דאזיגע אויפפאדערונג וואלט מען געדארפט צושטעלען כמעט אנ'אפשריפט פון די האנדעלס ביכער, האבען זיך די סוחרים ארגאניזאציעס פעראינטערעסירט מיט דעם דאזיגען ענין און אינטערוועניר'ן אין דער פינאנץ קאמער אז ס'זאל איינגעפיהרט ווערען אנ'אנדער סיסטעם ביים צושטעלען דורך די אונטערנעהמער צום שטייער אמט די נויטיגע ידיעות.

ביליגסטער קיין וויען אויספלוג צום קאנגרעס
פון דער נייער ציוניסטישער ארגאניזאציע (נ.צ.א.)
אפפאהר מיט דער לאדזער פאבריקס-באהן
דעם 5-טען סעפטעמבער 18⁰³
דאס אנקומען קיין וויען דעם 6 סעפטעמבער 6³⁰ פריה
אפפאהר פון וויען דעם 12-טען סעפטעמבער
פרייז —.130 זל.
פון לאדז קיין וויען און צוריק קיין לאדז מיט פאס און וויזע
עס זענען נויטיג פאלגענדע דאקומענטען:
1) א פאס, 2) 2 פאטאגראפיעס, 3) מיליטער-ביכעל.
איינשרייבונגען ווערען שוין אנגענומען אין אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט" פיעטריקאווער 21, טעלעפאן 224-71, יעדען טאג פון 11 ביז 8 אוונט.
צוליב דער געוואלדיג גרויסער פרעקווענץ איז געווינשען וואס פריהער זיך איינצושרייבען.
די איינוואוינער פון פאביאניץ, זגערזש, אלעקסאנדער, טאמאשאוו און פיעטריקאוו, מוזען האבען פון דער סטאראסטווע א דערלויבניש אויף אפצופאהרען קיין אויסלאנד.

וואס פאר בעשייניגונגען גיט ארויס

די סאציאלע הילפס-אפטיילונג ביי דער שטאט-פערוואלטונג

די אפטיילונג פאר געזעלשאפטליכער שוץ ביי דער שטאט - פערוואלטונג טיילט מיט די פעראינטערעסירטע אז די אפטיילונג גיט ארויס פאלגענדע ציינגנישען:

1) ארימקייטס ציינגנישען פאר פערזאנען וועלכע נגאווינען און זענען איינגעמאלדען אויפן געביט פון דער שטאט לאדז.

2) ארבייטסלאזיגקייטס - ציינגנישען פאר דער „אובעזפיעטשאלניע" און ארבייטס פאנד.

3) פאר פערזאנען וועלכע ווערען אויסגעהאלטען דורך עמעריטען, און וועלכע בעמיהען זיך וועגען רענטע נאך פערשטארבענע.

4) ציינגנישען וועגען דער צאהל פאמיליען מיטגלידער פאר די שטייער אמטען.

5) פאר פאבריקס לויהן-קאסעס כדי צו בעקומען אונטערשטיצונגען.

די דאזיגע ציינגנישען ווערען ארויסגעגעבען אויף א מינדליכער אדער שריפטליכער ביטע אין ביורא פון דער אפטיילונג זאוואדזקא 11, צימער 26 פון 8 ביז 1.

איינהייטליכער טיפ פון שול-לעגיטימאציעס

(א) די לאדזער שול אינספעקציע האט בעקומען אינסטרוקציעס וועגען איינפיהרען אנ'איינהייטליכען טיפ פון שול לעגיטימאציעס פאר אלע מלוכהשע, עפענטליכע און פריוואטע שולען.

די נייע שילער מאטריקולעס וועלען שוין אייגגעפיהרט ווערען אין אנהויב פון שול יאהר.

אויפגעריסען א פרימוס-מאשינקע

(א) בעת חנה פיגלאזש פילסודסקיעגא 40, האט אנגעצונדען א פרימוס מאשינקע איז פארגעקומען א אויפרייס. פון וואס ס'איז ענטשטאנען א שרפה, די שרפה איז איינגעלאשען געווארען דורך די שכנים פיגלאזש האט בעקומען בראנד וואונדען און דער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט איהר ערטיילט הילף.

זעלבסטמארדען

(א) אין רעסטאראן אויף פעטריקאווער 231 האט אראפגעשלינגען עטליכע טאבלעטקעס סובלימאן א געוויסער סטאניסלאוו לאנגער.

די פאגאטאוויע האט דעם זעלבסטמערדער אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל קיין ראדאגאשטש. די סיבה פון זעלבסטמארד איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

* * *

אויף ביעגונאווא 10 האט זיך דאס לעבען גענומען די 22-יעריגע מאריע בעהמע פון 6 שערפיען 64 די זעלבסטמערדערין האט זיך פערסמט מיט זאלץ זויער.

פערשוואונדען געווארען אנ'80-יעהריגער זקן

(א) די פאליציי איז אינפארמירט געווארען אז מיט עטליכע טעג צוריק איז ארוים פון דערהיים דער 80-יעהריגער וואלעריאן סאווינסקי פון אבראמאווסקיעגא 37, און פון דעמאלט אן איז פון איהם נישט פאראן קיין שום שפור. די פאליציי זוכט איהם.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעלגאס 11, טעל. 238-02
נעמט אן אין הויט- און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע
פון 8—11 בייטאג און פון 4—9 אוונט

א יודישער גוט-בעזיצער פון לובלין

בויעט אויף מיט 40 יאהר צוריק פאר זיין אייגען געלד די שכינה „נחלת יעקב" אין ירושלים

און איצט בעט זיין 80-יעהריגער זיהן פון זגערזש צוליב דעם זכות א דרישה קיין ארץ-ישראל

מיט 40 יאָהר צוריק האָט געלעבט אין לובלינער געגענד אַ רייכער יודישער גוט-בעזיצער, אַ געוויסער יעקב טענענוואָרצעל. געוואוינט האָט ער אין זיין גוט אין אַ הערליכען פּאַלאַץ. אַרומגערינגעלט מיט פּראַכט און גלאַנץ ער האָט זיך אָבער נישט געהאַלטען שטייף און אָנגעצויגען ווי אַנדערע פּריצים, אפילו יודישע, נאָר געשמט איבער דער גאַנצער אומגעגענד מיט זיין איינפאַכער בעציהונג צו מענשען, מיט וועלכע ער האָט זיך בעגעגענט.

אַפילו צו זיינע משרתים און פּויערים, וועלכע זענען געווען ביי איהם אין הויף בעשעפטיגט האָט דער יודישער פּריץ אַרויסגעוויזען פערשטענדניש און זאָרגפעלטיגקייט. טאַקע דער דאָזיגער אומשטאַנד, וואָס די פּויערים אין יודישען הויף האָבען בעסערע אַרבייטס-בעדינגונגען ווי די פּויערים ביי די שכנות'דיגע פּוילישע פּריצים — וועלכע האָבען געהאַט אַ געוואוינהייט צו בעהאַנדלען זייערע פערסאָנאַלען, לויט'ן אַלטען פּאַנשטשיזניאַנע-שטייגער האָט אויפגערודערט דאָס פּויערים-פאָלק פון דער גאַנצער סביבה. ס'האָבען אָנגעהויבען אויסצוברעכען אין די ארומיגע גיטער שטרייקען און בונטען, ס'זענען אויך פאָרגעקומען אונטערצינדונגען און אַפילו מאָרדען.

די בעוועגונג צווישען די פּויערים האָט זיך רעשיג גענומען פערשפּרייטען. אגב האָט זיך גראָד דעמאָלט אויך דורכגעטראָגען איבער'ן גאַנצען לאַנד אַ מעכטיגער רעוואָלוציאָנערער שטורם, וואָס האָט אויך מיטגעריסען און בעאיינפלוסט די דערמאָהנטע לאָקאַלע אַקציעס.

האָט באַלד גענומען בושעווען אַ געוואַלדיגער פּאָליציייאישער טעראָר. די אומרוהען האָבען אָבער פונדעסטוועגען נישט אויפגעהערט. די פּריצים האָט ארומגענומען אַ פּאַניק. זיי זענען זיך צוזאַמענגעקומען קיין לובלין און דאָרט אָפּגעהאַלטען אַ אסיפה אויף וועלכער זיי האָבען בעשלאָסען אָנצווענדען דאָס אויסגעפּרובטע מיטעל: אָנצוהייבען צו לענקען דעם רעוואָלוציאָנערען שטראָם אויף אַנטי-יודישע וועגען.

די פּריצים האָבען גלייך אַראָפּגעבראַכט פון וואַרשאַ און פון לובלין א רייה פּיפיגע אַגיטאַטאָרען וועלכע האָבען אָנגעהויבען צו פיהרען צווישען דער פערביטערטער פּוילישער בעפעלקערונג אַ הזפיגע אַנטיסעמיטישע העצע. אין קורצען האָט זיך געשאַפען אַרום יודישען פּריץ אַזאַ פערהאַסטע און געבייזטע אַטמאָספער, אַז ער האָט לענגער אין דאָרף נישט געקענט בלייבען.

ער איז געווען געצוואונגען צו פערקויפען דעם פאָלוואַרק. ס'האָט זיך פּונקט געמאַכט אַ קונה, וועלכער האָט דערפאַר בעצאָהלט 3 הונדערט טויזענד רובעל און יעקב טענענוואָרצעל האָט גענומען דאָס געלד און איז אַוועקגעפאָהרען קיין ארץ-ישראל.

אָנקומענדיג קיין ארץ-ישראל איז יעקב טענענוואָרצעל פּלוצלינג קראַנק געוואָרען. דער צושטאַנד האָט זיך כסדר פערערגערט און ס'האָט שוין געהאַלטען מיט איהם גאָר שמאָל.

גראָד האָט זיך געפינען אין ארץ-ישראל אַ גרויסער רבי פון פּוילען. די מקורבים פון חולה וועלכע האָבען ממש פאַר איהם וועלטען איינגעלייגט, האָבען אויך אויסגענוצט די געלעגענהייט און זיך געוואָנדען צום רבי'ן וועגען אַ סגולה. דער רבי האָט דאַן געעצה'ט, אַז דער חולה זאָל זיין פערמעגען אַוועקשענקען אויף אַ דבר טוב וועט ער בעזרת השם געזונד ווערען.

דער חולה האָט דעם רבינ'ס עצה צוגעזאָגט מקיים צו זיין. ס'איז איהם טאַקע בעסער געוואָרען. באַלד ווי ר'איז נאָר געזונד געוואָרען האָט ער אָפּגעקויפט אין ירושלים אַ גרויסען פּלאַץ און אויפגעבויט א שכינה פון 52 הייזער א. נ. „נחלת יעקב" די בנינים האָט ער אוועקגעשאָנקען אויף אומזיסטע דירות פאַר אָרימע יודען פון פּוילען.

די דערמאָהנטע פונדאַציע, וועלכע האָט אָפּגעקאָסט איבער 2 הונדערט טויזענד רובעל, און וועלכע עקזיסטירט נאָך ביז'ן היינטיגען טאָג, האָט דעמאָלט געמאַכט אַ רושם אין דער גאַנצער יודישער וועלט.

לעצטענס האָט אָבער שוין קיינער וועגען דער געשיכטע נישט געדענקט. מ'האָט אָבער זיך איצט אָנגעהויבען אין איהר צו דערמאָהנען אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן פאָלגענדען פאַל:

ס'האָט זיך אָפּגעזוכט אַ זוהן פון דערמאָהנטען יעקב טענענוואָרצעל, אַ געוויסער חיים טענענוואָרצעל פון זגערזש. אַ יוד אַ בן שמונים, וועלכער וויל זיינע לעצטע בעשערטע לעבענס-טעג פערברענגען אין ארץ-ישראל. האָט זיך דער דאָזיגער זקן געוואָנדען דורך דער פערמיטלונג פון אַ היגען אַדוואָקאַט צום פּוילישען קאָנסול אין ירושלים מיט אַ בקשה, אַז ער זאָל אינטערווענירען ביי דער פּאַלעסטינישער מאַכט, אַז זי זאָל אַלס אַנערקענונג פון זיין פאָטער'ס פערדינסטען פאַר'ן אויפבוי פון ארץ-ישראל און זיין זעלטענער אָפּפערוויליגקייט לטובת דעם דאָרטיגען ישוב איהם אַרויסשיקען אַ דרישה.

דער לעצטער טרוים פון דערמאָהנטען זקן וועט זיכער בעפרידיגט ווערען.

ארגוס.

ס'האָבען זיך שוין אָנגעהויבען די איינשרייבונגען

צו דעם גרעסטן, ביליגסטן און בעקוועהמסטן אויספלוג קיין ווין פון 5. ביז'ן 12. סעפּטעמבער ה. י.

נאָכדעם ווי ס'איז אדורכגעפיהרט געוואָרען די פּינקטליכסטע אָרגאַניזאַציע פון דעם אויספלוג קיין ווין צווישען 5-טען און 12-טען סעפּטעמבער פרעט צו די אַדמיניסטראַציע פון „נייעס פאָלקסבלאַט" אָנצונעהמען איינשרייבונגען צום אויספלוג.

דער אויספלוג פאָהרט אָפּ מיט דער לאָדזער פאַבריקס-באַהן דאָנערשטאָג דעם 5-טען סעפּטעמבער 6 אַ זייגער נאָכמיטאָג. און קומט צוריק קיין לאָדז דעם 12. סעפּטעמבער.

אינגאַנצען קאָסט דער אויספלוג 130 זלאָטיס פאַר דעם שפּאָט-ביליגען פּרייז בעקומט דער טוריסט אַ באַהן-בילעט פון לאָדז אויס קיין ווין און צוריק פון ווין קיין לאָדז. אַ חוץ דעם וועט יעדער אָנטיילנעהמער האָבען די מעגליכקייט צו בעזוכען ווין און די אומגעגענד, אנוועזענד צו זיין אויפן ערשטען היסטאָרישען קאָנגרעס פון דער נייער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע, אָנטיילצונעהמען אין מאַרש אויף הערצל'ס קבר, וועלכער ווערט דעמאָלט אָרגאַניזירט און ביי'צוואוינען אַ גאַנצע רייה אַנדערע יודיש-נאַציאָנאַלע פייערליכקייטען. די צאָהל פּלעצער איז אַ בעגרעניצטע. כדי זיך איינצושרייבען אומזיסטע צייט מאַכען מיר אויפמערקזאַם, אַז ביים איינשרייבען זיך צום אויספלוג קיין ווין אין דער אַדמיניסטראַציע פון „נייעס פאָלקסבלאַט", פּיעטריקאָווער 21. דאַרף מען מיט זיך האָבען:

1) אַ פּאַס מיט דער בעשטעטיגונג פון פּוילישער בירגערשאַפט, אָדער אַנ'אַלטען אויסלענדישען פּאַס.

2) 2 פאָטאָגראַפיעס.

3) פאַר מענער ביז 50 יאָהר אַ מיליטער-ביכעל.

4) אַ צייגניש וועגען וואַקצינאַציע, וועלכע ס'גיט אַרויס די בעפעלקערונגס-צווידענץ-ביוראָ אויף זאַוואַדזקאַ 11.

קיינער, דוכט זיך, וועט נישט וועלען אַדורכלאָזען די געלעגענהייט אָנטיילצונעהמען אין שענסטען, בעסטען, בעקוועהמסטען און ביליגסטען אויספלוג קיין ווין.

אויספלוגען קיין פּאַלעסטינע פון 630.— זל. און

אָרגאַניזירט

„אָרביס" פּיעטריקאָווער 18, טעל. 249-33

אויך הנחה-פּעסער קיין טשעכאָ-סלאָוואַקיי און יוגאָסלאַוויען.

אויך קיין עסטרייך.

גוט מאָרגען!

פריש געבראָטענע!

די זומער-וואַקאַציע האַלט שוין ביים סוף, אויף די לאָדזער גאַסען זעהט מען שוין פריש געבראָטענע פּנימ'ער, ווי זיי וואָלטען נאָר וואָס געקומען פון אָרים-אַבעבאַ.

הערט מען איצט אויף די גאַסן אַזעלכע געשפּרעכען.

— פּאַני שוויעטניע וויגלאָנדאַ.

— גדושיע שען פּאַני טאַק לאַדניע אָפּאַלילאַ?

— פּאַן וויגלאָנדאַ יאַק מורזין.

— יאַק שען פּאַני באַווילאַ?

— מאָראָוואָ!

מ'הערט אויך אַזעלכע געשפּרעכען:

— נו, ווי פיהלען זי זיך עפּעס נאָך דער באָד?

— געלויבט צו גאָט דערפאַר.

— וואָס פאַר א בעדער האָבען זי גענומען?

— איך האָב גענומען סאָלאַנקעס. און זי?

— איך האָב גענומען קוילען-זייער.

— און איהנס מאַן?

— מיין מאַן האָט זיך גע'טובל'ט אין בלאָטע.

— נו, און די קינדערלעך האָבען זיך כאָטש פּאָפּראַוויעט?

— נישט ווי אַמבעסטען. און איהנס?

— די יונגערע האָבען זיך גוט פּאָפּראַוויעט. די עלטערע האָבען נישט צוגענומען א לויט.

— פאַרוואָס?

— וואָס, די היינטיגע פּאַניענקעס! אַז מ'לויפט אַרום מיט כלאָפּצעס, האָט מען נישט קיין צייט צו עסען. אז מ',,סאָכעט" זיך, ווי אזוי קען מען זיך פּאָפּראַוויען.

— מ'הערט אויך אַנדערע געשפּרעכען.

— נו, ר' הערש דוד, דיין ווייבעל איז שוין געפּייזען?

— לײדער יאָ, און דיינע?

— אוי ווי איז מיר, מיינע קומט מאָרגען.

— יאָ, אונזער מחיה איז געענדיגט, האָ?

— אָבער נאָך ווי געענדיגט. איצט הויבט זיך אָן אַ סדרה: שולע, ביכער, ראַנצעס, בלייען, פעדערען, קייטען, שיכלעך, קליידלעך, היטלעך, אַ קוואַרטעל דירה-געלד.

ביידע זיפצען:

— שוין נאָך וואַקאַציע!

אב—נעם.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאַנאַ 15 טעל. 149-07

ספּעציאַל-אַרצט פאַר מאַגען-שוואַכע-בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג.

נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.

זונטאָג פון 9—1 פאָרמיטאָג.

פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פּרייזען

ר. איזראָעל

משומדים

סענסאַצ. שפּאַנענדער ראמאַן פון היינטיגען יודישען לעבען

98)

— ס'איז ערלעדיגט אויף אַ ווייל, פּראָוויזאָריש ליבע אידאַ. איך רעכען, אַז נישט סטעפאַן און נישט מאַריאַן וועלען זיך בעגנוגענען דערמיט, וואָס מיר האָבען זיי געזאָגט. זיי ביידע וועלען נאָך קאַפּויער קומען.

— איך האָב נישט דעם דאָזיגען איינדרוק. סיי מאַריאַן און סיי סטעפאַן זענען שוין זעהר וואַקסענע מענשען און זיי וועלען זיך אָפּגעבען אַ חשבון, אַז דער ענין קען שוין נישט אַנדערש ווערען און זיי וועלען מוזען מסכים זיין אויף זייער און אונזער גורל.

קאַפּיטעל 24

דער עיקר

סאַבאַ'ס ערפאָלג אין טעאַטער איז געשטיגען מיט יעדען טאָג. אַלץ גרעסערע און ברייטערע לאָנדאָנער קרייזען האָבען געהאַט אַ געלעגענהייט צו זעהען די טאַנץ-פּראָדוקציעס און סאַבאַ'ס ערפאָלג איז כסדר געשטיגען. איהר נאָמען איז געווען אויף די ליפּען פון אַלע די, וועלכע האָבען זיך נאָר אַמאָל אינטערעסירט מיט קונסט. דער קאָנטראַקט איהרער מיט'ן טעאַטער האָט זיך אָבער שוין געהאַלטען ביים ענדיגען. נאָך עטליכע טעג איז געבליבען צום סוף פון קאָנטראַקט. דער דירעקטאָר פון טעאַטער האָט זיך דורך דער פערמיטלונג פון אידאַ'ן געווענדעט צו סאַבאַ'ן, אַז דער קאָנטראַקט זאָל פערלענגערט ווערען, נישט וואַרטענדיג ביז סאַבאַ וועט דאָס פאָדערען, האָט דער דירעקטאָר איהר באַלד פאָרגעלעגט אַ דאָפּעלט געהאַלט. אידאַ האָט צוגעזאָגט איבערצורעדען מיט סאַבאַ'ן און האָט אויך אַזוי געטון.

— כ'וועל דיר זאָגען, אידאַ, אַז איך האָב נאָך ביז איצט נישט געטראַכט וועגען דעם. איך בין אַזוי בעשעפטיגט מיט זייטיגע ענינים, אַז איך האָב אינגאַנצען פערגעסען, אַז דער קאָנטראַקט ענדיגט זיך.

— וואָס וועסט דו ענטפערען דעם דירעקטאָר, ער מוז דאָס דאָך וויסען, דו קענסט דאָך איהם נישט איבערלאָזען אויף דער לעצטער מינוט.

— כ'זאָל אַזוי וויסען פון בייז, צי איך ווייס וואָס מען טוט. גלייכער וואָלט געווען, ווען מיר זאָלען אַוועקפאָהרען פון דאַנען. מיט דער פּרעסע וועלכע איך האָב בעקומען דאָ אין לאָנדאָן קען איך שוין פאָהרען אין דער גאַנצער וועלט. ס'וועט זיין מעהר גינסטיג פאַר מיין פּרעסטיזש, ווען איך זאָל נישט פערלענגערען מיינע אויפטריטען אין לאָנדאָן.

— כ'ווייס נישט צי ס'וועט אַזוי ריכטיג זיין ווען דו וועסט דיר ווידער שטערען דיין רוהע און ווידער אַוועקפאָהרען פון דאַנען.

— דו ווייסט דאָך אידאַ, אַז מיר האָבען שוין צעהנדליגער פאַרשלאַגען פון אימפּרעסאַריאָס און דירעקטאָרען, אַזוי אַז איך וועל נישט האָבען קיין גרויסען זאָרג נישט מיט דעם אַוועקפאָהרען און אַנגאַזשעמענטען.

— דו האָסט אָבער פערגעסען איין זאַך.

— דהיינו?

— דו האָסט פערגעסען, אַז מיר האָבען נישט קיין שום דאָקומענטען. מיר קענען דאָך אַפילו נישט אַרויספאָהרען פון דאַנען. דער פּוילישער קאָנסול אין לאָנדאָן בעמיהט זיך אַרויסצובעקומען אונזערע פּאַפּירען פון פּוילען. אַזוי לאַנג ווי דאָס איז נישט געשעהען, בין איך מסופק, צי מיר וועלען קענען אַרויספאָהרען.

— ביזט גערעכט, איז דאָך נישט פאַרהאַן וועגען וואָס צו דעבאַטירען. מען דאַרף זיך נאָר דערוויסען, צי מיר וועלען קענען אַרויספאָהרען אָדער נישט, און אין דעם זין וועלען מיר קענען געבען אַנ'ענטפער דעם דירעקטאָר, צי מיר בלייבען ווייטער אָדער נישט. איבעריגענס איז פאַרהאַן אַנ'אַנדער אויסוועג.

— וואָס ווילסט דו טון, סאַבאַ?

— איך וויל קינדיגען דעם קאָנטראַקט מיט'ן דירעקטאָר פון ספּלענדיד. מיר וועלען ווייטער נישט פאָהרען און איך וועל אויך דאָ נישט אויפטרעטען. מיר האָבען דערווייל גענוג מיטלען זיך אויסצוהאַלטען ביז דער צייט, ווען מיר וועלען קענען אַרויספאָהרען פון דאַנען.

אידאַ האָט נישט געענטפערט. זי האָט נישט געוואוסט צי דער פּלאַן איז אַ ריכטיגער צי נישט.

— האַלטסט דו נישט, אַז מיין פּלאַן איז אַ ריכטיגער?

— איך ווייס נישט, וואָס איך האָב דיר צו ענטפערען, סאַבאַ. מיר האָט זיך אַלץ צונויפגעמישט אין קאָפּ, אַז איך אָריענטיר זיך שוין אינגאַנצען נישט. ביי מיר וואָלט אויסגעקומען גלייך, אַז דו זאָלסט דיין אַרבייט נישט איבעררייסען. איינס פון די ביידע, אָדער דו פערלענגערסט דעם קאָנטראַקט מיט „ספּלענדיד" אָדער ווען מיר וועלען האָבען די מעגליכקייט אַרויסצופאָהרען און דו וועסט ערגעץ אַנדערשוואו אַרבייטען.

— ניין, אידאַ, ס'איז נישט אַזוי ווי דו זאָגסט, דו קענסט נישט אונזער פאַך. ס'איז שטענדיג גלייכער פאַר אונז, אַז מיר האַלטען זיך אין רעזערוו. וואָס זעלטענער מ'וועט מיך זעהען אויף דער ביהנע, אַלס גלייכער וועט זיין פאַר מיר און פאַר מיין אָנזעהען אין דער אַרטיסטישער וועלט.

— איך וויל דיר נישט קיין דעה זאָגען. טו ווי דו פערשטעהסט.

דעריבער דעצידיר איך, אַז דו זאָלסט אויף יעדען פאַל קינדיגען דעם קאָנטראַקט מיט'ן דירעקטאָר. וועלען מיר קענען אַרויספאָהרען, וועלען מיר דאָס טון. אויב נישט, בלייבען מיר דאָ, מיר וועלען וואוינען ערגעץ ווייט פון דער שטאָט, אַז מ'זאָל אונז נישט זעהען, און מיר וועלען וואַרטען ביז מיר וועלען קענען אַרויספאָהרען.

אידאַ איז אַוועק צום דירעקטאָר.

— ביטע, האָט דער דירעקטאָר געזאָגט, וואָס האָט איהר דעצידירט ?

— לײדער, מוז איך אייך זאָגען, אַז מיר קינדיגען דעם קאָנטראַקט. סאַבאַ קען לײדער דאָ נישט לענגער פערבלייבען. ס'איז פאַר אונז אונמעגליך.

דער דירעקטאָר איז אַזש בלאַס געוואָרען.

— האָט איהר זיך קאָנטראַקטירט ערגיץ אַנדערשוואו?

— איך קען אייך קיין שום קאָנקרעטעס נישט זאָגען. מיר אונטערהאַנדלען מיט פערשידענע אימפּרעסאַריאָס און דירעקטאָרען. מיר וויסען נאָך נישט, אויף וואָס מיר וועלען זיך איצט דעצידירען.

— פאַרוואָס און צוליב וואָס זאָלט איהר דאָס טון? איהר קענט דאָך נאָך דאָ פערבלייבען אַ געוויסע צייט. סאַבאַס ערפאָלג איז דאָך נאָך אויפ'ן וועג. זי קען דאָך נישט איבעררייסען אינדערמיט. זי מוז אונבעדינגט פערענדיגען איהר ערפאָלג אין לאָנדאָן. איך האָב מעהר ערפאַהרונג פון איהר און אויך פון אייך. איך האָב מעהר פּראַקטיק פערשטעה בעסער דאָס געשעפט.

— ענטשולדיגט הער דירעקטאָר, ס'האַנדעלט זיך נישט נאָר וועגען געשעפט.

— כ'האָב נישט שלעכט געמיינט. כ'האָב געמיינט צו זאָגען, אַז מ'קען מעהר פערלירען פון פּרעסטיזש. און אַרטיסטישען אָנזעהען, אויב אין אָנהויב טוישט מען זיך די דירעקציעס און שטעט. סאַבאַ איז נאָך יונג, זי וועט נאָך האָבען צייט אויף צו דיקטירען און אויף צו רייזען איבער דער וועלט. זי האָט נאָך גענוג צייט.

— לײדער קען איך אייך דערויף גאָרנישט ענטפערען. ס'איז אונזער פעסטער בעשלוס, אַז מיר בלייבען דאָ נישט לענגער. קיין שום פאָרשלאַגען, קיין שום געלד-פּראָפּאָזיציעס לאָקען אונז נישט.

— פערשטעהט זיך, אַז [illegible] זיך נישט אַקעגענשטעלען. ס'איז פערפאַלען. קאָנטראַקט איז קאָנטראַקט. איהר האָט דאָס רעכט איהם איצט צו פערענדיגען. אָבער מיין מיינונג איז אַנ'אַנדערע. איהר דאַרפט נישט גריבעלען די מיינונג פון אַנ'אַלטען אויסגעפּרובטען דירעקטאָר. איך קען בעסער דעם ענין ווי איהר...

— סאַבאַ וויל נישט, און דאָס איז אַל וואָס מעהר קען איך אייך דערויף נישט ענטפערען.

(פאָרטזעצונג קומט)

גרויסע צאהל צוגען און וואגאנעס

ביים צוריקקומען פון די זומער-וואוינונגען

(א) מיט'ן צוריקקומען פון דער בעפעלקערונג פון די זומער וואוינונגען ריכט מען זיך אויף א פער־שטארקטער בעוועגונג פון די באהנען.

אין צוזאמענהאנג דערמיט זענען ארויסגעגע־בען געווארען פעראָרדנונגען; אז די צאהל וואגאנעס און די צוגען זאָלען פערגרעסערט ווערען, כדי צו פער־זיכערן יעדען רייזענדען אנ'אָרט אין צוג. אונאפ־הענגיג דערמיט זאָל, אויב ס'וועט זיין נויטיג לאָזען אין בעוועגונג צוגאב־צוגען.

אטלעטען-קאמף אין צירק

דער רינג־קאמף טורניר אין ספאָרט־צירק איז געוואָרען נאָך אינטערעסאנטער נאָכ'ן אָנקומען פון דעם בעקאנטען אטלעט טעאָראָר טאָרנאָוו.

נעכטען האָט זיך צום טורניר געמאָלדען דער אמאטאָר־אטלעט פון לאָדז יוזעף סענקאָווסקי און פערלאנגט, אז מ'זאָל איהם צולאָזען צום טורניר, אנ'ענטפער וועט ער ערשט בעקומען מאָרגען.

נעכטען האָט געקעמפט ציקלאָפ־שימקאָווסקי מיט'ן נעגער טאָמפסאָן. 2 מינוט פארן סוף פון קאמף האָט שימקאָווסקי א וואָרף געטון דעם נעגער אויף אזא אופן, אז דער נעגער האָט זיך אויסגע־לענקט א פוס. דער קאמף איז אָנערקענט געוואָרען אלס אונענטשידען.

בעת דעם קאמף צווישען צייסיג און מיאזשאָ איז דער ברוטאלער רוס דיסקוואליפיצירט געוואָרען פאר זיין ברוטאלען קעמפען און דער זיג איז אָנער־קענט געוואָרען פאר מיאזשאָ'ן. דער קאמף טראַוואָ־ליני — שיקאט איז געבליבען נישט ענטשידען, אויך דער קאמף קראוזער - גראבאָווסקי האָט קיין רע־זולטאט נישט געגעבען.

טאָרנאָוו האָט אין דער צווייטער מינוט אוועק־געלעגט נאָוואק'ן.

היינט קעמפען: דעצידירענד — קראוזער — מיאזשאָ, שימקאָווסקי — שיקאט, טאָרנאָוו — צייסיג, גראבאָווסקי — קארלעווסקי, טראוואליני — נאָוואק.

נאר איין אויפטריט פון בעליבטן וואונדער-קינד לאלא אמזעל

אין „ראזמאיטאשטשי"

שבת, דעם 24־טען ד. ח. קומט פאָר אין טעאטער „ראזמאיטאשטשי" איין-איינציגער אויפטריט פון דער יונגעטשקער אין לאָדז בעליבטער לאלא אמזעל. געשפילט וועט ווערען איינע פון מאָלי פיקאָנ'ס גרעסטע שפּרעטען-שלאגערס „יאנקעלע" די הויפט-ראָלע „יאנקעלע" פיהרט אויס די בע־ליבטע טאלאנטפולע לאלא אמזעל מיט'ן אנטייל פון גאנצען ראזמאיטאשטשי-אנסאמבל. די פארשטעלונג האָט אויסזיכטען אויף ערפאָלג'

„דאס לעבען רופט"

פון ביל־בעלאָצערקאָווסקי, רעזשי פון י. ראָטבלום, אויפגעפיהרט דורכ'ן „יונג־טעאטער".

„דאָס לעבען רופט" איז אַ פיעסע מיט גרויסע מעלות און גרויסע חסרונות. אין דער פיעסע ווערען אָנגעווארפען צענדליגער פראָבלעמען און קיין איינער פון זיי ווערט נישט געלעזען.

דאָס איז נישט קיין סאָוויעטיש אַגיטאַציע־שטיק, האָט אָבער שטאַרקע סאָוויעטישע טענ־דענצען.

טעאַטראַליש האָט זי גרויסע פעהלערן — די דיאַלאָגען זענען צו גרויס, מען פילאָזאָפירט צו פיל און מ'גיט נישט קיין ענטשיידענעם ענטפער אויף קיין שום פראַגע.

דערפאַר האָט אָבער די פיעסע איין גרויסע מעלה — דאָס זענען די ריין־מענשליכע געפיהלען וועלכע קומען דאָרט צום אויסדרוק, געפיהלען סובטעלע און דינע, וועלכע גיבען זיך איבער דעם צושויער. טאַקע דעריבער דאַרפען די אַרטיסטען אין דער דאָזיגער פיעסע זיין פיינפיהלענד, מוזען קענען פון זיך אַרויסברענגען דאָס סובטעלע און דינע, כדי דאָס נישט צו באַנאַליזירען.

יעקב ראָטבוים, וועלכער האָט דאָס דאָזיגע שטיק רעזשיסירט אין „יונג־טעאַטער" האָט טאַקע שטאַרק אונטערגעשטראָכען אָט די סובטעלע מאָ־מענטען. ס'איז איהם אַלס אויסגעצייכנטען רע־זשיסער, געלונגען אַרויסצובעקומען די שטימונגס־פולע, וואונדערבאַרע סצענעס; ס'איז איהם געלונ־גען צו קירעווען די גאַנצע פיעסע אין דער ריכטונג פון בלייבען אָביעקטיוו צו די פראָבלעמען, וועלכע דער מחבר האָט אָנגעצייכענט.

כ'קען אָבער נישט פערשטעהן, פאַרוואָס מ'האָט גע־מוז שפּילען ביל־ביעלאָצערקאָווס „דאָס לעבען רופט" אויף אַ ביהנע אָהן אַ פאָרהאַנג. יעדער רעזשיסערישער איינפאַל מוז האָבען אַ זין און אַ בעדייטונג פאַר דער אויפפיהרונג. אין דעם שפּי־לען די פיעסע אָהן אַ פאָרהאַנג זעה איך נישט קיין אויפטו. דוכט זיך, אַז דאָס שטערט נאָך אַביסעל. אויב מען טוט דאָס בלויז צוליב אָרי־גינאַליטעט, טרעפט עס דאָסמאָל נישט אין ציל.

דאָס „יונג־טעאַטער" אין לאָדז האָבען מיר ביז איצט געזעהען אין צוויי אויפפיהרונגען — אין „באָסטאָן" און „טרופּע טאַנענצאַפּ". דאָ זע־נען געווען אַזוי גערופענע אַנסאַמבל־פיעסען, ביי וועלכע דאָס הויפּט־געוויכט איז נישט געלעגט גע־וואָרען אויף קיין בעזונדערע שוישפּילער, נאָר אויף דעם סך־הכל פון דעם געשעהענעם, אויף דער אונטערשטער שורה, אויף דעם איינדרוק, וואָס איז פערבליבען נאָכ'ן פערלאָזען די פאָרשטעלונג.

אַנדערש איז עס אין דער לעצטער פיעסע, דאַ דאָמינירט די אינדיווידואַליטעט פון אַקטיאָר. די ווייניגע ראָליסטען אין דער פיעסע (אינגאַנצען 6 מענשען) געהען צוזאַמען, כדי צו דערהאַלטען די גאַנצקייט. יעדער פון זיי האָט אָבער דורכצוגע־הען זיין בעזונדערען שווערען וועג. יעדער פון די ראָליסטען מוז ברענגען צום אויסדרוק די מענש־ליכע געפיהלען וועגען וועלכע מיר האָבען שוין גערעדט. נישט איבערטרייבען, אָבער נישט פער־מינערען. נישט קלענער מאַכען דאָס, וואָס געפינט זיך אין דער פיעסע.

ס'איז אמת, אַז נישט אַלע אַרטיסטען אין דער פיעסע פערמאָגען די נויטיגע אויסערליכע בעדינגונגען. דערפאַר איז אָבער דער צווייטער אמת, אַז אַלע 6 אַרטיסטען אין דער פיעסע פער־מאָגען די אינערליכע קינסטלערישע מיטלען, וועל־כע זענען נויטיג געווען צו געבען אַ הערליכע פאָרשטעלונג. זיי האָבען דאָס מענשליכע אין דער פיעסע אונז איבערגעגעבען, אריינגעקריצט עס אונז אין דער נשמה.

ס'איז אויך אמת, אַז די אַרטיסטען פון „יונג־טעאַטער" האָבען נישט געשפּילט קיין הונדערט־פּראָצענטיגע רוסען, ווי דאָס וואָלטען געטון אַנדערע אַקטיאָרען. כדי צו שאַפען די אַטמאָספערע אין וועלכער די פערסאָנאַזשען בעוועגען זיך, אָבער לויט מיין מיינונג, איז דאָס אפשר אַ מעלה. זיי האָבען געשפּילט מענשען, וואָס האָבען אַלע די זעל־בע חושים און געפיהלען, וועלכע לעבען איבער די זעלבע מאָמענטען פון פרייד און לייד און רעאַ־גירען אויף זיי מענשליך.

גליקסאָן איז אַ רייפער, שטאַרקער שוי־שפּילער. אין דער ראָל פון פּראָפעסאָר טשאַדאָוו האָט ער פערשטאַנען אויסצוהאַלטען דעם טיפּ און כאַראַקטער ביז'ן סוף. ער האָט געריהרט אין די טראַגישע מאָמענטען, ער האָט אויפגעהייטערט אין די מילדע מאָמענטען.

הייבלום (פּיאָדאָר) און וואָלאָווטשיק (פּאַוועל) האָבען אויסגעהעמערט צוויי שטאַרקע טיפּען, אַוועק געשטעלט זיי פעלזען־פעסט. מיט דער גאַנצער ערנסטקייט אַדורכגעפיהרט די ליביע פון זייערע ראָלען אָהן שום זיג־זאַגען. ד. פּאַקעל (אין גאַלינאַ) איז געווען אַביטעל צו ווייך. דערפאַר אָהן שום פּאָר וואַרף זיך אַרויסגעוויקעלט פון דער זעהר שווערער און פעראַנטוואָרטליכער ראָל. זיגעלבוים (פּראָפ. סאַוויטש) און וואָלפען (דאָקטאָר) האָבען מיט־געווירקט אין דער פיינער אויפפיהרונג.

. דאַנקין.

טעלעגראַמען

ערפונדען א נייעם פאל-שירם

מ'וועט קענען רעגולירען די שנעלקייט פון פאלען

ר י ג א, 20. (ספ. טעל.) אויפן מאסקווער פליה־פלאץ האָט מען געמאַכט פּרובען פון שפּרינ־גען מיט אַ ניי ערפונדענעם פאַל־שירם, דער נייער פאַל־שירם האָט אַ מעכאַניזם וואָס מאַכט מעגליך דעם שפּרינגער צו רעגולירען די שנעלקייט פון פאַלען און פעסטצושטעלען די ריכטונג און דאָס אָרט פון לאַנדען. די פּרובען האָבען געגעבען אַ גוטען רעזולטאַט.

ענטדעקט גאלד-גרובען אין א סאוויעטישער שטאט

ר י ג א, 20. (ספּ טעל.) לויט ידיעות פון מאָסקווא האָט דער סאָוויעטישער געאָלאָג מערקוריעד ענטדעקט אויף איינע פון די גאַסען אין דער שטאָט סווערדלאָווסק (יעקאַטערינבורג) שיכטען פון גאָלד, די סאָוויעטישע מאַכט האָט אָרגאַניזירט אַנ'אויס־פאָרשונג כדי פעסטצושטעלען צי די ערד אין דער שטאָט סווערדלאָווסק אַנטהאַלט ווירקליך אין זיך גאָלד־פּולווער.

אומגעקומען אן ענגלישע שאַכיסטין

וועלכע איז געפלויגען צו דער שאַך-אָלימפּיאַדע

פּ א ז ע ן, 21 (ספּ. טעל.)

היינט איז דאָ געקומען צו פליהען אויפ'ן וועג פון בערלין קיין וואַרשאַ אויף דער שאַך־אָלימפּיאַדע די ענגלישע פירגערין אננעס סטע־פענזאָן. ביים לאַנדען איז מיט דעם עראָפּלאַן געשעהען אַ קאַטאַסטראָפע און די פרוי סטעפענזאָן איז דערהרג'עט געוואָרען.

אכטונג!

„יונג-טעאטער"

ווארשא

די פערלוירענע ט ע ק ע געפינט זיך אין אדמיניסטראציע פון „נייעם פאלקסבלאט"

ראדיא-פראגראם

מיטוואָך, דעם 21 אויגוסט

6.25 — גימנאַסטיק. 6.50 — פּליטען. 7.20 — ידיעות. 7.30 — פּליטען. 11.57 — צייט־סיגנאַל. 12.03 — ידיעות. 12.05 — ידיעות. 12.15 — פאַר אונזערע זומער וואוינונגען אין קור ערטער. 1 — שמועס פאַר פרויען. 1.05 — פּליטען. 3.15 — בערזע. 3.25 — עקספּאָרט־ידיעות. 3.30 — פּלי־טען. 4.00 — רעפעראַט פאַר פרויען. 4.15 — קאָנ־צערט פון ווילנא. 4.50 — פּראָזע (פראַגמענטען). 5.00 — קאָנצערט פון [illegible] פילהאַרמאָניע. 5.20 — קאָנצערט פון מיליטערישען אָרקעסטער (קאַטאָ־וויץ). 6.00 — ספּעטש. 15. גאַנץ פּויליש לאַכט' טראַנסמיסיע פון לעמבערג. 6.30 — ביך פאַר קינדער. 6.45 — רעקלאַמע קאָנצערט. 6.55 — ידיעות. 7.05 — קאָנצערט טראַנסמיסיע. 9.25 — רעפּאָרטאַזש. 9.45 — קאָנצערט פון דאַן'ס כאָר. 10.05 — ספּאָרט. 10.15 — קאָנצערט. 11.00 — מעטעאָראָלאָגישע ידיעות. 11.05 — קאָנצערט.

דער פאטאגראפישער אטעליי

„POLONJA"

31 גראַבסקא 31

פיהרט אויס אַלערט פאָטאָגראַפיעס. צו פּע־סער, לעגיטימאַציעס, מעטריקולעס ווי אויך צו די אָבעזיפּיעטשאַלניע לויט פאָר־שריפטען, בעשטעטיגט דורך דער האַנדלווערקער־קאַמער. אַלעס צו זעהר ביליגע פּרייזען.

אויפ'ן פערלאַנג פון קליענט פערטיג איך אויס אין פערלויף פון עטליכע מינוט. אַלעס שעהן און גוט רעטושירט. פּאָסטקאַרטען ווערען אויסגעפערטיגט לויט די נייעסטע זשורנאַלען צו זעהר ביליגע פּרייזען.

בעמערקונג: צו יעדער איינציגער אויפנאַהמע ווערט צוגעגעבען זעהר אַ וויכטיגער קופּאָן... איהר זאָלט פאָדערן דעם קופּאָן מיט אכטונג

„POLONJA"

אינהאַבער: דיפּל. פאָטאָגראַף

גוטערמאַן

לאָדז, נאַראָנאָ 31.

דאס לעבען אין ארץ-ישראל

ידיעות פון דער יודישער טעלעגראפען-אגענטור

מאנגעל פון ארבייטער אין שרון

ת ל־א ב י ב (יט"א) די אַרבייטס־ביוראָען אין כּפר־סבא, תּל־מאָנד, נתניה און אַנדערע קאָלאָ־ניעס פון צפון־טייל פון שרון האָבען זיך געווענדעט צו דעם עליה־דעפּאַרטאַמענט און ווירטשאַפטליכער אָפּטיילונג פון דער הסתדרות מיט דער דרינגענדער פּאָדערונג, מ'זאָל ווי גלייך שיקען מעהרערע אַר־בייטער, ווייל דאָרט פיהלט זיך אַ שטאַרקער מאַנ־געל אין אַרבייטס־הענד. צוליב דעם דאָזיגען מאַנ־געל אין אַרבייטער, ווערען אַ סך דרינגענדע אַר־בייטען נישט אויסגעפיהרט.

סעמינאר וועגען דער בעוואסערונגס-פראגע אין עמק

ירוש לים (יט"א) די קאָמיסיע, וואָס בעשעפ־טיגט זיך מיט דער בעוואַסערונג־פראַגע ביי דער „אגודת המים השתופית בעמק" אָרדענט איין אַ סעמינאַר אין די טעג פון 23—28 אויגוסט אין תּל־יוסף, וואָס וועט זיך בעשעפטיגען מיט דער וואַסער־פראַגע אין עמק. אין סעמינאַר וועלען זיך בעטייליגען 55—60 צוהערער. די גרעסטע זאַך־קענער אויף דעם געביט וועלען דאָרט האַלטען ענטשפּרעכענדע פאָרטראַגען. גלייכצייטיג ווערט דאָרט אויך איינגעאָרדענט אַנ'אויסשטעלונג, וואָס האָט אַ שייכות מיט דער בעוואַסערונג־פראַגע.

פערשטארקט די באיקאט-בעוועגונג אין ארץ-ישראל

ירושלים (יט"א) אין די שטעט ירושלים, תּל־אביב און חיפה האָט זיך לעצטענס געוואָרען מערקען אַ לעבהאַפטיגערע טעטיגקייט אין דער פראַגע פון באָיקאָטירען די דייטשע סחורות. שוין די טעג זאָל זיך צוזאַמענקומען דער צייטווייליגער „מרכז הארצי", וואָס איז לעצטענס אויסגעוועהלט געוואָרען. עס ווערט אונטערגענומען אַ גרויסע אַקציע פאַר דער באָיקאָט־בעוועגונג.

ארבייטער-סאנאטאריום אויפ'ן כרמל-בארג

ח י פ ה (יט"א) אין דער אנוועזענהייט פון צפון־דיסטריקט־קאָמיסאַר ה קייטראַקס און אַ סך איינגעלאַדענע געסט, איז פאָרגעקומען די פייער־ליכע ערעפנונג פון „כרמל"־סאַנאַטאָריום אין אחוזה העראָבערט סעמיועל אויפ'ן כרמל־באַרג. צווישען אַנדערע רעדנער איז אויך געווען ה' קייטראַקס.

פועלי-אגודת-ישראל פאר יודישער ארבייט

י ר ו ש ל י ם, (יט"ט) די „פּועלי־אגודת־ישראל" האָבען פּערעפענטליכט אַ גרויסען אויפרוף צו דער ירושלים'ער יודישער בעפעלקערונג וועגען שטיצען די יודישע אַרבייטער ביי אַלע אונטער־נעהמונגען. דער אויפרוף טרעט אַרויס געגען דעם, וואָס פיל ירושלים'ער יודען, אויך די אָרטאָדאָקסישע בעשעפטיגען נישט־יודישע אַרבייטער.

ענטדעקט אין נצרת א סקעלעט פון פאר 60—80 טויזענד יאהר

י ר ו ש ל י ם (יט"א) ווי די אַראַבישע צייטונגען דערצעהלען, האָבען אַרכעאָלאָגען, וואָס מאַכען איצט אויסגראָבונגען אין נצרת, ענטדעקט אַ מענשען־סקעלעט, וואָס זאָל שטאַמען פון פאַר 60—80 טויזענד יאָהר צוריק. די לענג פון סקע־לעט איז דריי מעטער, זיין קאָפּ איז די גרויס פון אַנ'איינעל־קאָפּ און די אינערליכע אברים זענען זעהר דיקע.

די נייע ענטדעקונג האָט אַ גרויסע בעדיי־טונג פאַר די פאָרשונגען וועגען דער אָבשטאַמונג פון ענטוויקלונג פון מענשליכען מין. דער סקע־לעט איז אָבגעשיקט געוואָרען אין ירושלים'ער מוזיי.

פאדערונג איינצופיהרען לאקאטארען-שוץ אין ארץ-ישראל

ת ל־א ב י ב (יט"א) אויף אַ גרעסערער פאַר־זאַמלונג, וואָס איז פאָרגעקומען אין „בית־העם" האָבען די לאָקאַטאָרען אין תּל־אביב אָנגענומען אַ רעזאָלוציע צו פאָדערן פון דער רעגי־רונג, זי זאָל פערברייטערן דעם לאָקאַטאָרען־שוץ אין א"י אויך אויף די שטעט ירושלים, חיפה טראָץ דעם, וואָס די דאָרטיגע שטאָט־פערוואַלטונגען האָבען זיך אַרויסגעזאָגט געגען אַזאַ געזעץ. די פערזאַמלונג האָט אויך אָנגענומען מיט צופרי־דענהייט דעם בעשלוסו, צו גרינדען אַ געזעלשאַפט צו בויען וואוינונגען אויף צוטריטליכע בעדינגונגען.

צעהלונג פון די יודישע בנינים אין תל-אביב און אומגעגענד

ת ל־א ב י ב (יט"ט) די יודישע אַגענץ האָט דורכגעפיהרט אַ צעהלונג פון אַלע יודישע בנינים אין תּל־אביב, יפו און די דרום־שכונות.

אין ציעכאצינעק

איז צו בעקומען טעגליך דעם

נייעם

פאלקסבלאט

ביי ש. סוכעצקי, זדראיאָווא 10.

Dr. med. H. LUBICZ

פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס־קראַנקה.

צעגעלניאַנאַ 7 (פריהער 43), טעל. 114-32

עמפּפאַנגס־שטונדען 8—10, 12—2 און 5—8 אָוונד זונטאָג פון 9—11 בייטאָג און יום־טוב פון 9—1.

פאַר דאַמען — אַ בעזונדערער וואַרטע־זאַל.

די שקלאפין פון מאנדאליי

KAY FRANCIS, RICARDO CORTEZ, WARNER OLAND

היינט פרעמיערע! גרויסע ליבעס-דראמע אונטער'ן נאמען: אין די הויפט-ראלען:

אויסערדעם: א מוזיקאלישע קאמעדיע און לאנד-אקטואליטעטען.

אנהייב 4.30 נאכמ. שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.

קלאנג-קינא CAPITOL זאוואדזקא 16

Laboratorjum analiz lekarskich

„SANITAS"

Wólczańska 41, tel. 232-94

פיהרט אויס אלע ארט אנאליזען פון בלוט, אורין, פלעגמע א. א.

אויפן טעלעפאנישען פערלאנג שיקען מיר נאך מאטעריאל און שיקען אפ די אנאליזען שנעל

Dr. L. Juchowczycki

כירורג

האט זיך איבערגעצויגען אויף

Gdańska 11

טעל. 123-47 (רוג קאנסטאנטינער)

נעהמט אן פון 4–6 נאכמ.

לעטשניצע

פאר ווענערישע-קראנקע

מענער-שוועכע און הויט-קראנקהייטען

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

פיעטריקאווער 45

טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אווענד.

פרויען און קינדער נעמט אן א פרוי דאקטאר

א בעראטונג 3 זל.

Dr. med.

Sadokierski

כירורג פון ציינער און יאסלעס

Piotrkowska 164

צוריקגעקעהרט

ד"ר

ס. קאנטאר

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען (מענער-שוועכע)

פיעטריקאווער 90

טעל. 129-45.

נעמט אן פון 8–2 נ"מ און פון 6–9 אוו.

Dr. med. Niewiażski

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפיליס און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

פראנט, 1-טער שטאק.

נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.

זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמיטאג.

בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען

ד"ר העללער

ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע

8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט

זונטאג פון 10–2 מיטאג.

פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן

אויטאגענישע שווייסונגען

מעטאל-בעארבייטען

שלאסעריי-ארבייטען

מאשינען-טיילען

און ווערקצייג

פירט אויס ביליג

J. REDER, Łódź

11-טער ליסטאפאר 11-13

LEKARZ DENTYSTA

St. GELBERG

צוריקגעקעהרט

זאוואדזקא 14. טעל. 108-33

נעמט אן פון 10–2 און פון 4–7 אווענט

OGŁOSZENIE.

Zarząd Miejski w Łodzi ogłasza przetarg nieograniczony na dostawę 4 000 m. sz. kamienia polnego (brukowca).

Warunki ogólne, wzór umowy i oferty otrzymać można w Wydziale Budownictwa, Plac Wolności 14, pokój Nr. 34, w godz. od 11-ej do 13-tej.

Oferty z oznaczeniem ceny jednostkowej oferowanego materjału składać należy w Wydziale Budownictwa, pokój Nr. 44, do dnia 3 września 1935 roku do godz. 12-ej, w kopertach podwójnych, zamkniętych i zalakowanych z napisem: „Oferta do przetargu na dostawę kamienia polnego".

Koperta zewnętrzna powinna zawierać dowód złożenia wadjum do depozytu Zarządu Miejskiego oraz drugą kopertę, zawierającą ofertę, podpisane warunki ogólne i wzór umowy.

Wadjum w wysokości 3% od oferowanej sumy może być złożone w gotówce lub w wartościach, wymienionych w warunkach ogólnych przetargu.

Oferty mogą być składane na całość dostawy lub na jej część, lecz nie mniejszą jak 500 mtr. sz.

Otwarcie ofert nastąpi dnia 3.IX.1935 roku o godz. 12,15 w pokoju Nr. 29.

Zarząd Miejski zastrzega sobie prawo wyboru oferenta, prawo powierzenia tylko częściowej dostawy, jak również prawo odrzucenia wszystkich ofert.

Oferty nieodpowiadające warunkom przetargu lub złożone po terminie rozpatrywane nie będą.

Zaznacza się, że na kopercie zewnętrznej nie może być ujawnione nazwisko oferenta.-

ZARZĄD MIEJSKI w ŁODZI.

Dr. med.

IGNACY GRYNBERG

אינערליכע קראנקהייטען

(ספעציאליסט פאר הארץ-קראנקהייטען)

17 CEGIELNIANA 17

telefon 174-15.

נעהמט אן פון 6 ביז 8 אווענד.

ווערקשטעל פון שירמס און שפאציר-שטעקנס

ס. פייגענבוים

לאדז, נארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקנס צו קאנקורענץ-פרייזען

נעמט אן אלערליי רעפעראטורען פון שירמס און שטעקנס.

א לאקאל

פון 2 צימער און קוך

אויף פיעטריקאווער גאס צווישען זא-ווארזקא און שרודמיעסקא, פארטער

ווערט פון זאפארט געזוכט.

אפערטען אונטער "N. T." אין אדמי-ניסטראציע פון דער צייטונג. מעקלערס [illegible]

Dr. med.

Leon Familier

אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען

6. שערפליען 37 (בענעדיקטא)

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטענס

נויטיג רעפעזירקעס צו סוויטערס. צו ערפאהרען זשעראמסקיעגא 6 אין דער סוויטער-פאבריק.

א מעדעל פון 16 ביז 19 יאהר אלט ווערט געברויכט אין דער הערבאטשארניע פיעטריקאווער 33 אין טויער פארטער.

פערשידענעס

א יונגערמאן, א פליט זוכט בא-שעפטיגונג ביי וואס עס זאל נישט זיין. די אדרעס ביטע אויפגעבען אין אדמיני-סטראציע פון דער צייטונג.

Zdolna podręczna poszukuje miejsca u krawcowej. Oferty w administracji pod „Zdolna"

Buchalter-Bilansista na stanowisku przyjmuje do prowadzenia księgi handlowe. Za uznanie ksiąg gwarantuje kaucją Leon Krell, Piotrkowska 79 m 40 tel. 145-64.

שנעל-דרוקעריי

בראמבערג

צעגעלניאנא 8. טעל. 255-09

פירט אויס:

בריף-בויגען, קאנווערטען, רעכנונגען, קוויטאריושען, פערלאבונגס- און חתונה-קארטען, וויזיט-קארטען, פריקא- און קאנטאקטיע-עטי-קעטען, שטרימף-באנדראלן

רעעלע שנעל מעסיגע פרייזן!!! מאדערנע און ביליג

ראטעוועט אייער געזונט

קראנקע אויף רופטורען (ברוך-קראנקהייטען)

ספעציעלע ארטאפעדישע הייל-גומי-באנדאזשען פון מיין מעטאדע העלפן ראדיקאל אונטער גאראנטיע אהן אפעראציעס פון אלע מינים ברוך-קראנקהייטען (רופטורען) אפילו די עלטסטע און געפעהרליכסטע ביי מענער, פרויען און קינדער.

דאס אראפלאזען זיך פון מאגען און קישקעס בעזייטיג איך דורך פערלענגען ספע-ציעלע אינדיווידועל צוגעפאסטע מויך-באנדאזשען. אויף אויסגעקרימטע רוקען-ביין (הויקערס) ארטאפעדישע הייל-גארסעטן אויף ביינער-שווינדזוכט און אלע אנדערע פעהלערן ארטא-פעדישע הייל-אפאראטען אויף פלאטפוס.

ספעציעלע איינלאגען לויט גיפס-מאדעלן, אויף זשילאקעס. – גומי-זאקן לויט מאס. קינסטליכע הענד און פיס

ספעציעלער אנשטאלט פאר הייל-ארטאפעדיע

Spec. Ortop. O. PETRYKIEWICZ אויס לעמבערג

לאדז, פיראמאוויטשא 9 (אלגינסקא)

(פראנט פארטער), טעל. 177-09 נאהנט פון לאדזער פאבריקס-באהנהויף

בעמערקונג: דאס ערשיינען פון די קראנקע איזאונבעדינגט נויטיג. צאהלרייכע דאנקזאגונגען און דאנק-בריף.

(אין זגערזש אויף טלאמאצקא № 2 און № 4 אייגענע הייזער)

אלע ווייסעז,

צו

קליידער, אנצוגען, מאנטלען, קינדער-גארדעראב און וועש

וואשט, פוצט, רייניגט און פארבט

די בעוואוסטע יודישע כעמישע וועשעריי און פארבעריי

„עריקא"

מלינארסקא 2 (ביים רוג בזשעזשינער)

די ביליגסטע פרייזען, רעעלע, אונשעדליכע אויספיהרונג

צופאהר מיט די טראמוואיען 1, 6, 14.

אבצימארקן-פאבריק

WYTWÓRNIA ODBIJANEK

פאר: שטרימף, מאנופאק-טור, זיידע, טריקאטאזשן און נארבערייען

פערטיגט אויס די דרוקעריי

„FUTURA"

Piotrkowska 64

tel. 236-25.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז מיין סאדע-וואסער-פאבריק איז איבערגעטראגען געווארען

אויף פילסודסקיעגא 69

יעדע בעשטעלונג ווערט פינקטליך ערלעדיגט.

ספעצ. קליינע באלאנען וואסער מיט אייז אויף שבת

טעלעפאן 190-48. מיט אכטונג פרידוואלד

לעבער מאשין אויף דער

ווערען אנגענומען אויסצונייען ביי

ג. נארדמאן, שרודמיעסקא 8

די לאנגיעהריגע דרוקעריי

י. גרינבערג לאדז

פילסודסקיעגא 45. טעל. 131-90.

פיהרט אויס אלע ארט דרוקארבייט ווי:

בריף, רעכנונגען, קאנווער, קוויטאריושען, עטיקעטן אדרעס און חתונה-קארטען, אפישען, בראשורען.

פינקטליכע אויספיהרונג און זעהר ביליגע פרייזען

אנאנסען-פרייזן פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט—18 גר.	פרייטאג און ערב-יום-טוב—24 גר.	און דער זייט שטעלונג
אין טעקסט—40		—60
נאך'ן טעקסט—12		—16

[illegible]

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

די לאַגע פֿון יוד. פֿאָלק און דער ציוניזם

רעפֿעראַט פֿון נחום סאָקאָלאָוו

לוצערן, (יט"א) אין זיין רעפֿעראַט אויף דער ערעפֿנונג־זיצונג פֿון ציוניסטישען קאָנגרעס וועגען „דער לאַגע פֿון יודישען פֿאָלק און ציוניזם" האָט פּרעזידענט נחום סאָקאָלאָוו צוו. אַנד. ערקלערט:

די ערפֿאַהרונגען פֿון די לעצטע יאָהרען דער מאָהנען אונז דאָס שפּריכוואָרט פֿון יענעם רוימישען פֿילאָזאָף: „זיך איבער גאָרנישט צו וואונדערען" — און האָבען אונז אַ סך געלערנט. זיי שליסען נישט אויס קיין אָריגינעלע שטריכען פֿון נייערע דאַסען, וועלכע רופֿען אַרויס ביי אונז שטוינונג. אַזעלכע ווילדע צאָרן־אויסברוכען עמערענדע רכי לוחין לאַנן אויפֿרייצונג צו האַס געגען אַ פֿרידליכער וועהרלאָזער יודישער מעהרהייט — אויף דעם האָט מען זיך נאָך נישט געקענט ריכטען אַפֿילו מיט צוויי יאָהר צוריק.

דער איינציגער ליכט־שטראַל אין דער נאַכט פֿון ליידען איז געוועזען די טאַט־זאַך, וואָס אַלע טיילען פֿון אונזער פֿאָלק, ווי ברידער, זענען איינער דעם אַנדערען טריי געשטאַנען, נאָהענט אָדער ווייט, און אויסגעשטרעקט אַ ברודער־האַנד צו העלפֿען אונז און שטיצען.

אַזעלכע ערפֿאַהרונגען שאַרפֿען דאָס זעלבסט בעוואוסטזיין און גיבען צו פֿרישע שפּאַן־קראַפֿט און אויסדויער. ווען עס וואָלט געווען וועלכער עס איז איינפֿלוס, וואָס זאָל ענגער פֿערקניפּען די בענדער פֿון דער צוזאַמענגעהעריגקייט צווישען יודען, און יעדער איינער זאָל אנטיילנעהמען אין גורל פֿון צווייטען, וואָלט דאָס געווען דער ווירקזאַמסטער פּראָטעסט געגען דער גרויזאַמער אונגערעכטיגקייט.

ליידער מוזען מיר אָבער זאָגען דעם מאמר חז"ל: „מרובים צרכי עמך — ודעתם קצרה". די הצטרכות'ן, וואָס וואַרטען אויף בעפֿרידיגונג זענען אַ סך, און די אויסזיכטען זענען קנאַפּע. די לעצטע צוויי יאָהר האָבען אונזער פֿאָלק געשטעלט פֿאָדערונגען, וועלכע זענען אויך פֿריהער נישט פֿריהער געווען קיין אויסגעהאַלטענע. זאָלען מיר לאָזען די וויכטיגסטע געשעהענישען פֿערביי אונז דורכגעהען. דאָסמאָל ווילען מיר זיך בעשעפֿטיגען מיט די צוויי וויכטיגסטע טיילען פֿון יודישען פֿאָלק אין אייראָפּאַ, מיט די ליידען אין דייטשלאַנד און פּוילען. דאָס זענען צוויי גאַנץ פֿערשידענע סיטואַציעס, און מען דאַרף זיי נישט פֿערבייטען. אָבער די גלות־טראַגעדיע האָט געמיינזאַמע שטריכען.

אין דייטשלאַנד.

א) די נישט פּאָליטישע פּראָבלעמען.

אין פֿאָדערגרונד פֿון די אינטערעסען שטעהט נאָך אַלץ דער שווערער יודישער מצב אין דייטשלאַנד. די בעקעמפֿונג פֿון יודענטום אין דייטשלאַנד איז נישט שוואַכער געוואָרען, נאָר פֿערקעהרט, זי ווערט נאָך שטאַרקער. די יודען זענען דאָרט געוואָרען אַ שפּיל־באַל פֿון דער געזעצגעבונג און פֿון צייט־צו־צייט אַ געגענשטאַנד פֿאַר המון־עקסצעסען. דער פֿונדאַמענט פֿון טויזענדיעהריגען דייטשען יודענטום איז ווי דורך אַן ערד־ציטערניש אויפֿגעטרייסעלט געוואָרען. עס ליגט אונז ווייט נישט אין געדאַנק, אַז דער ציוניסטישער קאָנגרעס זאָל זיך בעשעפֿטיגען מיט דער פֿרעמד־נאַציאָנאַלער פּאָליטיק פֿון דייטשלאַנד, פֿראַנקרייך אָדער ענגלאַנד. דער ציוניזם וויל נישט נעהמען קיין שטעלונג אין דער אינטערנאַציאָנאַלער פּאָליטיק. דער אינהאַלט פֿון אונזער בעוועגונג מוז ריין און זיכער געהאַלטען ווערען און דאַרף נישט בענוצט ווערען אַלס וואַפֿען אין קאַמף צווישען פֿערשידענע מלוכות. דער ציוניזם האָט זיין אייגענע קולטור־פּאָליטיק אין א"י. [illegible] אין אונזער בעוועגונג, האָט אָבער דאָס רעכט לויט זיינע אייגענע איבערצייגונגען, אין דער קאָניוקטור פֿון דער וועלט־פּאָליטיק שטעלונג צו נעהמען. עס איז בכלל היינט צו טאָג שווער זיך צו אָריענטירען אין דער אייראָפּעאישער פּאָליטיק, ווייל איהרע בינדונגס־פֿאָרמען בייטען זיך אין אַ משוגענעם טעמפּאָ. די שונאים פֿון נעכטען זענען היינט אינטימע פֿריינד און קענען מאָרגען צוריק ווערען שונאים.

„איין ראָד געהט איבער דער וועלט אַרום, און וואָס נעכטען איז געווען אויבען איז היינט אונטען". מיר האָבען נישט קיין יסוד צו דעם, דאָס דער ציוניסטישער קאָנגרעס זאָל זיך בעשעפֿטיגען מיט די דייטשער פּאָליטיק, מיט דעם, וואָס ווערט גערופֿען ראַסיזם. אין פֿערבינדונג מיט דער לאַגע אין דייטשלאַנד, אינטערעסירען אונז צוויי מאָמענטען, וועלכע טראַגען אַן אַפּאָליטישען כאַראַקטער. דער ערשטער ווערט גערופֿען וועלט־פֿרידען, און דער צווייטער איז דער קריג, וואָס די דייטשע אַנטיסעמיטישע פֿיהרער געגען די דייטשע יודען און געגען דעם וועלט־יודענטום.

ב) די פֿרידענס בעשטרעבונגען פֿון דער מענשהייט.

דער פֿרידענס־אידעאַל איז טעאָרעטיש און פּראַקטיש דער ציוניסטישער אידעאַל. טויזענדער יאָהרען, איידער ס'איז נאָך געווען אַ שאָטען פֿון היינטיגען פֿעלקער־בונד, איז שוין מיט פּאַטאָס אַרויסגעטרעטען דער נביא ישעיה פֿאַר'ן פֿרידען און געגען קריג. דאָס איז נישט געווען קיין ווידע, נאָר אַ שליחות. אין דער צייט פֿון צווייטען בית־המקדש איז די דאָזיגע שליחות דורך די סנהדרין געמאַכט געוואָרען פֿאַר אַ פּראָגראַם, נאָכמעהר פֿאַר אַ תּפילה. דורך דער פֿערמיטלונג פֿון די ערשטע קריסטען האָט די פֿרידענס־אידעע געמאַכט אַן אויסדרוק אין דער געצענדינער־וועלט פֿון אַלטערטום. די רוהעסטע מאַסען פֿון די געצענדינער אין דער אַלטער צייט, זענען געווען אידעאַל געשטימט און גנעדיגער, מעהר ווי די נעאָ־געצענדינער פֿון צוואַנציגסטען יאָהר־הונדערט. און נישט נאָר פֿון געפֿיהל אַליין, דער שלום איז אַ לעבענס־אינטערעס און אַ עקזיסטענץ־בעדינגונג פֿון יודישען פֿאָלק.

דאָס אַלטע אייראָפּאַ ליגט צוּבראָכען. מיר שטעהען אויף דער שוועל פֿון אַ נייעם צייט־אַלטער, פֿאַר אַ נייער תּקופֿה אין דער מענשהייט. דער דאָזיגער צייט־אַלטער קען ווערען אַ בעסערער, ווען אַלע בעסטע כּחות אין אייראָפּע וועלען איבערזעהען די אונבעדייטקייט פֿון שלום, ווען אַלע פֿעלקער וועלען אָנערקענט ווערען אַלס גלייכבערעכטיגטע. מיר גלויבען, אַז דאָס איז דער איינציגער וועג. וואָס וועט ברענגען גליק אַלע פֿעלקער פֿון אייראָפּע און אויך פֿערבעסערען דעם מצב פֿון די יודען אין פֿערשידענע לענדער.

ג) ווי אַזוי קען מען דאָס פֿרידענס פּראָבלעם לעזען?

ווי שטעהט עס איצט מיט דעם פֿרידען? מיר יודען ערוואַרטען אַזאַ פֿרידען, וואָס זאָל צוריק בעניי[e]ן די אַלטע צושטערטע פֿריינדשאַפֿטס־בענדער, וואָס זאָל נייע פֿריינדשאַפֿטס־בענדער צווישען די פֿעלקער אָנקניפּען. אנשטאַט פֿרייזעליגקייט און האָס מוז קומען גוטס און מחילה. נאָר אַזאַ פֿרידען קען די גייסטער בערוהיגען און צוריק שאַפֿען פֿערטרויען. דערצו געהער טאָלעראַנץ פֿון פֿערשידענע ראַסען און רעליגיעס. אנשטאַט אַ פֿרייען, מעכטיגען פֿעלקער־בונד, וואָס זאָל האָבען דעם אויטאָריטעט און קראַפֿט דעם פֿרידען איינצוהאַלטען, זענען מיר צוריק אַראָפּגעזונקען צו דער אַלטער פּאָליטיק פֿון גלייכגעוויכט־קאָמבינאַציעס.

איידער מען ענטוואַפֿענט זיך מוז מען פֿאַר זיך האָבען פֿרידליכע פֿעלקער, וועלכע בענוצען זייער גלייכבערעכטיגונג נישט צו בעדראָהען אַנדערע, נאָר אַליין צו לעבען און צו לאָזען לעבען אַנדערע. אַלע מוזען האָבען רעכט צו לעבען, צו אַרבייטען און אַלעמענס כּבוד מוז גענומען ווערען אין בעטראַכט.

מיר זענען דאָך נישט נאָר קאַבינעטס־מיניסטאָרען און אַרמעען. מיר זענען דאָך צוערשט מענשען, און מיר נויטיגען זיך דאָ, דער פֿרידען זאָל בעהערשט ווערען.

ד) א קריטעריום.

די לאַגע פֿון יודישען פֿאָלק אין דייטשלאַנד איז דער מאָסשטאַב פֿאַר דעם פֿרידען, מיט וועלכען די פֿרידענס־שאַפֿער פֿון דער לעצטער תּקופֿה האָבען געגלויבט צו בעגליקען די וועלט. די לאַגע איז גלייכצייטיג אויך אַ מאָסשטאַב פֿאַר דער מאָראַל, די זיטען, דער בילדונג און הומאַניטעט פֿון אונזער תּקופֿה, אונז געהט אונמיטעלבאַר אין דעם לעבען, אונזער אייגען לעבען אין שאָטען פֿון דעם דאָזיגען „פֿרידען". מיר ווילען נישט מאַכען קיין פּראָצעס דעם נאַציזם אַלס רעגירונגס סיסטעם, און דאָס צוליב דעם, ווייל ער קומט נישט אין בעטראַכט.

מיר זענען איבערצייגט, דאָס אונזערע ברידער אין דייטשלאַנד זענען דייטשע פּאַטריאָטען, ווי עס זענען די יודען פֿון ענגלאַנד, פֿראַנקרייך אָדער אַמעריקא. די גאַנצע איניציאַטיוו, אָרגאַניזירונגס־קונסט, פֿערוואַלטונגס־טעטיגקייט, פֿאָרשונגס־גייסט און קאָמבינאַציעס פֿון די נאַציס, וואָס פֿערטרעטען אַ הויכגעבילדעטע 60־מיליאָניגע נאַציע, איז אויסשליסליך געווענדעט געגען אַ הייפֿעל אייגענע שטאַאַטס־בירגער פֿון „סעמיטישער ראַסע" מיט זייערע פֿרויען און קינדער. עס וואָלט געווען קאָמיש, ווען עס וואָלט נישט געווען אַזוי טראַגיש.

ווייס מען דען נישט, אַז די „וועלט־בעהערשונג דורך די יודען" זעהט אויס לויט דער פֿאַבריצירונג פֿון די „פּראָטאָקאָלען פֿון די זקני ציון"? דאָס יודענטום ווערט אידענטיפֿיצירט מיט דעם מאַרקסיזם, קאַפּיטאַליזם, קאָנסערוואַטיזם, ליבעראַליזם א.ד.גל. לעגענדען פֿון אַנטיסעמיטישע ערפֿינדער. און מיר קענען צו לאַנג דעם אַנטיסעמיטיזם, כּדי מיר זאָלען זיך פֿון זיינע משוגע'דיגע פֿאָרשטעלונגען לאָזען לייטען.

ה) א בליק אויף דער אנטיסעמיטישער בעוועגונג.

שוין מעהר ווי אַ האַלבער יאָהר - הונדערט דויערט דער לעבהאַפֿטער קאַמף פֿון אַנטיסעמיטיזם געגען די יודען. דער דאָזיגער קאַמף, וואָס איז ענטשטאַנען אין דייטשלאַנד און דאָ זיך פֿאַר־געשטעלט ווי אַ „שטורם אין אַ גלאָז וואַסער", האָט אין פֿערלויף פֿון דער צייט אַרומגענומען גרעסערע קרייזען. אין קאַמף געגען יודען זענען אַלע אַריינגעטראָטען, דער פֿאַנאַטיזם האָט אַלעמען אַרומגענומען און עס איז ענטשטאַנען דער אַנטיסעמיטיזם, אין זיין איצטיגער העסליכער פֿאָרם.

מיר קענען צו אונזער בערוהיגונג זאָגען, אַז מיר זענען דעם אַנטיסעמיטיזם נישט שולדיג געבליבען. מיר זענען געווען די אָנגעגריפֿענע און מיר האָבען זיך געגען איהם פֿערטיידיגט. ענטשיידען פֿאַלש האָט מען אונז אָנגעקלאָגט און פֿעראַנטוואָרטליך געמאַכט פֿאַר די מעשים פֿון יחידים. מען האָט אונז פֿאָרגעוואָרפֿען מעשים, אין וועלכע מיר זענען נישט געווען שולדיג. מיר האָבען פֿערגעסען, דאָס געגענאיבער אונז שטעהען געגנער, וועלכע ווילען גאָרנישט ווערען אויפֿגעקלערט. מען האָט אונז פֿאָרגעוואָרפֿען. דאָס מיר האָבען די מענשהייט, און זיי האָבען אַליין אויך נישט געגלויבט אין דער בעשולדיגונג, נאָר זיי האָבען אונז געוואָלט בעשמוצען, אונז שטעמפּלען אַלס מענשען־פֿיינד.

די דעמאַגאָגישע אַגיטאַציע, וואָס איז געגען אונז געווען געריכטעט, האָבען מיר געקענט אויסהאַלטען, ווייל עס איז געווען רעגירונגס־שוץ פֿאַר די יודען. ווען די אַנטיסעמיטען האָבען ביסמאַרק'ן פֿאָרגעשלאָגען אַ פּראָיעקט וועגען צונעהמען דאָס רעכט ביי די יודען, האָט ער עס מיט דער גאַנצער ענטשלאָסענקייט אָפּגעוואָרפֿען, און ביסמאַרק איז נישט געווען קיין יודען־פֿריינד. דייטשלאַנד איז אויך אין זיינע רעאַקציאָנערע ראַמען געווען אַ רעכטס־שטאַאַט.

דאָס איז געווען דער אורשפּרינגליכער כאַראַקטער פֿון דער געגען אונז געריכטעטער בעוועגונג. די אַנטיסעמיטען ווילען אונז נישט, זיי שימפֿען געגען אונזער ראַסע. מיר וואָלטען אויך געגען זייער ראַסע געקאָנט שימפֿען, ווען מיר וואָלטען דאָס נישט געהאַלטען פֿאַר אונרעכט און לעכערליך. אָבער מיר קענען שאַפֿען, לערנען, לעבען — אויך שטאַרבען פֿאַר'ן פֿאָטערלאַנד. עס איז אונאַנגענעהם, עס האָט אונז געשטערט אויפֿגערעגט, אָבער עס איז נישט געווען קיין לעבענס־פֿראַגע?

ו) דער איצטיגער צושטאַנד

איצט האָט דער זעלביגער אַנטיסעמיטיזם בעקומען די מעגליכקייט צו טון אַלץ ווי איהם געפֿעלט מיר זענען איצט עדות פֿון אַ שרעקליכען שוי־שפּיל. מיר זעהען פֿאַר אונז צום ערשטען מאָל אַזאַ פּאָליטיק, וואָס בעשטעהט, אין פֿרידענס־צייט, צו־צונעהמען ביי טויזענדער, טויזענדער מענשען זייער מעגליכקייט פֿון עקזיסטענץ.

אונזער אָפּוועהר האָט מעהר קיין זין נישט. עס וואָלט געווען אַן'אונזין צו פֿיהרען אַן־אַנקלאַגע געגען אַזעלכע בייזוויליגע געגנער. עס איז נישטאָ מעהר קיין שפּראַך, אויף וועלכער מען זאָל זיך קענען פֿערשטענדיגען.

איז דייטשלאַנד נישט געווען טעטיג אויפֿ'ן קאָלאָניזאַציע־געביט, און וויל זי נישט ווייטער טרייבען קאָלאָניזאַציע? זענען נישט די דייטשען איבער די גאַנצע וועלט צווישען אַלע ראַסען צושפּרייט? ווי וועלען איצט די קאָלאָניעס אויף דער וועלט קוקען אויף די דייטשען, וואָס די ראַסען־משוגעת איז געוואָרען אַ פּרינציפּ פֿון זייער געזעצגעבונג? ווען זיי ווערען צו דער וואַנד צוגעדריקט, ענטפֿערען זיי: „מיר מיינען גאָרנישט די אַנדערע ראַסען, נישט אַפֿילו די סעמיטישע ראַסע, מיר מיינען בלויז די יודען". מיר גלויבען זיי. זיי זענען יודען־פֿיינד — נישט מעהר.

נאָך אונזערע בעגריפֿען, מוז די צייט קומען, ווען מען וועט אויסלאַכען דעם שאַבלאָן פֿון נישט אַריינמישען זיך אין די אָנגעלעגענהייטען פֿון אַ מלוכה. קיינער פֿערלאַנגט אָדער ערוואַרט נישט די אַריינמישונג. עס זענען פֿעראַן העכערע געבאָטען פֿון אַלגעמיינער מאָראַל און מענשליכע מנהגים, וועלכע דינען אַלס יסוד פֿון דער אינטערנאַציאָנאַלער העפֿליכקייט און דיפּלאָמאַטישער פֿיינקייט. לויט אונזערע בעגריפֿען וועלען די צוקונפֿטיגע דורות נישט גלויבען אין דער איצטיגער אינטערפּרעטאַציע פֿון נישט־אַריינמישען זיך אין פֿרעמדע אָנגעלעגענהייטען.

מיר זאָגען: „לויט אונזערע בעגריפֿען" דאָך מיינען מיר נישט אויסשליסליך יודישע אָדער סעמיטישע בעגריפֿען. אַזוי ווי מיר, דענקען אויך די סקאַנדינאַווישע פֿעלקער, די ענגלענדער, די פֿראַנצויזען, די איטאַליענער, די שווייצער, די האָלענדער, די בעלגיער, די אַמעריקאַנער, די רוסען און אַנדערע נאַציאָנאַליטעטען, וועלכע מען קען אויך נישט שטעמפּלען אַלס אַנטיסעמיטען. טעאָרעטיש זענען מיר נישט איזאָלירט, אָבער מיר שטעהען אַליין אין אונזערע ליידען.

ז) דאָס נייע געטאָ.

אַלץ, וואָס איז געשעהען ביז איצט, איז אָבער בלויז די פֿאָר־רעקלאַמע. דאָס אייגענטליכע ווערק קומט ערשט, און עס וואָלט געווען געפֿעהרליך צו לייקענען זיינע שאַנסען. בעזיצענדיג די פֿולע מאַכט, האָט דער אַנטיסעמיטיזם אַ פֿעלד צו מאַנעווורירען, ווי קיין שום גרויסמאַכט אויף דער וועלט. ווייל די גרויסמאַכט מוז תּמיד מורא האָבען, אַז פֿאַר אַ נישט־געלונגענעם עקספּערימענט וועט זי האָבען צו צאָהלען מיט אַ שווערער מפּלה, פֿאַר דער „אונגעשיקטקייט" פֿון דער יודען־העצע צאָהלען אָבער אַנדערע. עס ווערט עקספּערימענטירט מיט יודען־עקסצעסען. דאָס אַלטע געטאָ ווערט אויף דאָסניי די פֿ[illegible]. צו דעם ציועק איז צוגעגרייט געוואָרען אַ נייע פֿראַזע: „ווען די יודען וועלען זיך האַלטען אין די פֿאַר זיי בעשטימטע גרעניצען, וועט זיי קיינער נישט אָנגרייפֿען", אָבער ווער איז גערופֿען די דאָזיגע גרעניצען פֿאַר זיי צו בעשטימען? זעלבסטפֿערשטענדליך, דער אַנטיסעמיטיזם! אין ליכט פֿון דעם דאָזיגען רעטאָרישען פֿייער־ווערק שטעהט אויך דער אַנטיסעמיטיזם אַלס גרינדער אָדער בענייער פֿון געטאָ.

די פּלוידערייען פֿון אַזאַ געטאָ־פּאָליטיק איז בעגרינדעט אויף אונוויסענהייט. די יודען פֿון מיטעלאַלטער האָבען אין געוויס[e]ן [illegible] געהאַט אַ געטאָ, זיי האָבען אָבער אויך געהאַט אַ געוויסע אויטאָנאָמיע. אין פּוילען צ.ב. האָבען זיי געהאַט „ועד ארבע הארצות". דער דייטשער אַנטיסעמיטיזם פֿערגינט אַפֿילו נישט די יודען די נאַציאָנאַלע

בעצייכענונג „דייטש", כּדי זיי זאָלען אינגאַנצען העגגען אין דער לופֿט. אויך אַ „חברה קדישא" ווי אַ גלייכבערעכטיגטע קולטוס־געמיינדע, ווערט דורך דעם ראַדיאָ און דורך דער פּרעסע בעצייכענט אַלס מאַרקסיסטיש, רייכספֿיינדליכע א.ד.גל. מען פֿערלאַנגט פֿון אַ קהלה אַזעלכע זאַכען, וואָס אַפֿילו דער בראַווער טאָרקוועמאַדאַ וואָלט עס געהאַלטען פֿאַר אַן'אונזין אויסצופֿירען. דאָך ווערען די פֿערפֿאָלגטע שפּאַנישע יודען גערופֿען מיט'ן נאָמען „ספֿרדים", און זייער ריטוס „נוסח ספֿרד", און די אינקוויזיציע האָט זיי נישט פֿערבאָטען צו טראָגען דעם דאָזיגען טיטעל.

אַ נייע געטאָ איז נישט קיין טרוים, נאָר אַ נאַכט־געשפּענסט. מיר זענען זייט יאָהרהונדערטער פֿון מיטעלאַלטער אַרויסגעוואַקסען און קיין ערוואַקסענער קען זיינע פֿיס צוריק נישט אַריינלעגען אין זיין קינדער־וויגעלע. מיר קענען זיך נישט אָפּזאָגען פֿון אַלע מענשליכע בעציהונגען. אַ צושטאַנד פֿון אַבסאָלוטער בעציהונגס־לאָזיגקייט איז אַן'אונזין. דעריבער איז דאָס נייע געטאָ אַ טויט־געבוירען קינד.

ח) אונזער שטאַנדפּונקט.

אונבעוואָפֿענט שטעהען מיר אנטקעגען אונזער גורל. מיר זענען אינגאַנצען אַליין אָנגעוויזען אויף אונזערע אייגענע מאָראַלישע כּחות. אין קריג, וואָס ווערט געפֿיהרט געגען אונז, קענען מיר אונגעשטערט ווייטער פֿיהרען אונזער אַרבייט. אַרבייט און פּרינציפּ־געטריישאַפֿט. מיר שטעהען אויפֿ'ן שטאַנדפּונקט, אַז די גלייכבערעכטיגונג איז אונבעריהרבאַר און האָט ווייטער איהר גילטיגונגס־קראַפֿט. אונזער געגענוואַרט־פּראָגראַם פֿאַר'ן גלות שטיצט זיך אויך ווייטער אויף דעם דאָזיגען פּרינציפּ. און אויף דעם וועלען מיר נישט מוותר זיין. עס האַנדעלט זיך נישט בלויז וועגען דייטשען יודענטום, עס האַנדעלט זיך וועגען יודענטום פֿון אַלע גלות־לענדער. דער קאַמף געהט געגען דער יודישער ראַסע און די דייטשע יודען זענען נישט די איינציגע פֿון דער יודישער ראַסע. מיר אַלע, די יודען פֿון דער גאַנצער וועלט זענען שטאַרק אויף דער צוגעהעריגקייט צו דער דאָזיגער ראַסע. עס איז אויך אַן'עקזיסטענץ־פֿראַגע פֿאַר דער גאַנצער יודישער דיאַספּאָרע.

עס קענען זיין אַזעלכע רעאַל־פּאָליטיקער, וואָס זעהען אין זייערע געדאַנקען דעם אונטערגאַנג פֿון דער עמאַנציפּאַציע, וואָס זאָגען: „די עמאַנציפּאַציע געהט אונטער מיט דעם ליבעראַליזם, אַזוי שעהן, ווי דער זון־אונטערגאַנג".

וואו איז דער אַלטער ערנסט, די אַלטע טריישאַפֿט, די אַלטע בעגייסטערונג פֿאַר גלייכבערעכטיגונג, וואָס אונזערע פֿאָרגענגער האָבען אין עלענד און נויט פֿערטיידיגט? דאַן וואָלט מען ווייניגסטענס געווען בערעכטיגט צו זאָגען: מיר קענען גאָרנישט אויפֿטון געגען אַ ריקזיכטסלאָזער איבערמאַכט, אָבער מיר האָבען דאָס בעוואוסטזיין, אַז געגען אונז ווערט אויסגעאַרבייט אַן־אונרעכט. דאָס דאָזיגע בעוואוסטזיין האָט דאָס יודישע פֿאָלק. דאָס אַנערקענען פֿון פֿרעמדען אונרעכט האָט אויסגעאיידעלט דאָס יודישע פֿאָלק. געגעבען קראַפֿט פֿון פּאַסיווען ווידערשטאַנד, לעבענס־פֿרייד און פֿרישקייט פֿון גייסט. דאָס יודישע פֿאָלק איז אין מיטען פֿון זיין אויסערסט מוראדיגען שיקזאַל געבליבען אויף שטענדיג אַן'איידעלע מענשען־פֿריינדליכע און זיטליכע „ראַסע". מיר ווייזען אונז אויסלאַכען אַלס אָפּטימיסטען, אָבער אין דעם אָפּטימיזם ליגט די געהיימע קראַפֿט פֿון ישראל.

אין דער פֿראַגע פֿון גלייכבערעכטיגונג דאַרף דינען אַלס יסוד מוטיגער אויסדויער און אונבער־מידליכע געדולד. ווען אַפֿילו די שוועריגקייטען זעהען אויס צו זיין גרויס און אָהן אַ סוף. דאַרף מען זיך דאָך נישט מיאש זיין. עס געלינגט אָפֿט צו געווינען שוועריגקייטען, וועלכע זעהען אויס נישט לויט אונזערע כּוחות. אונזערע פֿאָרקעמפֿער אין דער פֿריהערדיגער תּקופֿה איז געלונגען, אונטער זעהר שווערע בעדינגונגען, צו שטאַרקען זיך איבער דער שווערערער רעאַקציע, און מיר דאַרפֿען האָפֿען, אַז אונז וועט אויך געלונגען אין קאַמף פֿאַר הומאַניטעט און מאָראַל.

דאָס אַנערקענען פֿון אמת רייפֿט זעהר לאַנגזאַם און דאַרף האָבען אַ לענגערע צייט. דער אמת מוז אָבער קומען. מיר טאָרען נישט מוותר זיין אויף אונזער פּראָגראַם: א"י און גלייכבערעכטיגונג אין די גלות־לענדער. דאָס פּראָגראַם טראָגען מיר אַרויס פֿון אַלע אונזערע קאָנפֿערענצען און מיט דעם פּראָגראַם זענען מיר אויך אויפֿגעטראָטען פֿאַר דער פֿרידענס־קאָנפֿערענץ, די דאָזיגע צוויי פֿאָדערונגען זענען צוזאַמענגעשמאָלצען, זיי דינען זיך געגענזייטיג. איינע אָהן דער אַנדערער קען נישט זיין. דאָס זענען אונזערע פּאָסטולאַטען.

אין מאַנכע יודישע און נישט־יודישע קרייזען זעהט מען אונקלאָר די דאָזיגע פּאָסטולאַטען, און דעריבער איז נויטיג מיט נאָכדרוק זיי אויפֿצוקלערען, עס מוז איבערגעחזר'ט ווערען: עס איז אַ שלעכטע פֿערוועקסלונג, אַן'אונזין דעם ציוניזם אַלס אַנטי־טעזע צו דער גלייכבערעכטיגונג אָדער אַלס סוראָגאַט און ערזאַץ צו בעטראַכטען, אַ רעכטלאָז געטאָ־יודענטום קען נאָר בויען אַ געטאָ אויף אַ שלעכטען קהלה־פֿונדאַמענט קען מען נישט אויפֿשטעלען קיין נאַציאָנאַלע היים. מען קען דרעהען ווי מען וויל, אָבער מען קען נישט זאָגען דאָס אונזערע ברידער אין א"י וועלען זיין בכלות מיט אייגענע כּוחות צו שאַפֿען די מאַכט, ווען אויך נאָר ד' בעשיידענסטע ווירטשאַפֿטליכע און קולטורעלע צילען צו דערגרייכען, זיי האָבען אין דער היי־

זיכט געמאַכט גרויסע פאָרטשריטען, אָבער אין פערגלייך מיט די נויטווענדיגקייטען איז דאָס כמעט גארנישט. ווער עס וויל אויף דעם נישט פערציכטען מוז לויט דעם דאָזיגען אַרבייטס־פּראגראם פיהרען די ציוניסטישע פּאָליטיק.

ווער זאָל דאָס יודישע נאציאָנאַלע היים אויסבויען?

ווער זאָל געבען אדער לייהען דעם גרויסען קאפּיטאל, וואָס איז דערצו נויטיג? די יודישע דיאַספּאָראָ.

זעלבסטפערשטענדליך קען אַ דיאספּארא־יודענטום, וועלכע איז פערפאָלגט, געהעצט, פּאָגראָמירט וועניג אָדער גאָרנישט לייסטען פאַר'ן אויפבוי פון דער נאציאָנאַלער היים. פאר א״י און ציוניזם איז נויטיג, אַז אין די יודישע גלות־לענדער זאָל הערשען נאָרמאַלע פערהעלטנישען. טעאָרעטיש און פּראַקטיש בעריהרען זיך נאציאָנאַלע און אינדיווידועלע עמאַנציפּאציעס און שטעהען אין געגענזייטיגע פערבינדונג. אַ יודישער גלות איז אַלעמאָל געווען, און וועט אויך בלייבען אין גרעסערען אָדער קלענערען מאסשטאב. ווער עס האַלט, אַז די גלייכבערעכטיגונג פאַר'ן יודישען פאָלק אין די גלות־לענדער איז נישט דערגרייכבאר און פערפליכטעט נישט די פעלקער פון דער וועלט, דער איז נישט קיין געטרייער זוהן פון זיין פאָלק. אַזאַ איינשטעלונג איז נישט קיין ציוניסטישע, עס איז נאַר אַ קאַריקאַטור. דער ציוניזם איז דורכאויס פּאזיטיוו. די זארג פאַר'ן גאנצען פאָלק איז דער יסוד פון ציוניזם. אין דעם גייסט איז פאָרגעשטעלט געוואָרען די לאגע פון יודישען פאָלק נאָך אויפ'ן ערשטען קאָנגרעס.

דער ציוניזם נעמט אַרום די פּראבלעמען פון גאנצען יודישען פאָלק.

אין דער בעציהונג זענען אייניג אַלע גוטע ציוניסטען. מיר זענען גיכער גרייט ענטגעגענצוגעהען דעם עלענד, איידער צו פערציכטען אויף אונזערע מענשען־רעכט. גלייכבערעכטיגונג, געזעצען פון אַלגעמיינע רעכט, נישט אויסנאהמס־געזעצען. אין אַלע ציוויליזירטע שטאַטען איז דער יוד אַ שטאטס־בירגער, און ער וויל אין די בירגערליכע בעציהונגען קיין אנדער'ער נישט זיין. אַלס יוד און אַלס ציוניסט, שטאלץ אויף זיין ראסע, טריי זיינע היסטאָרישע טראדיציעס, גיט ער אב דעם שטאטס זיין אינטעליגענץ, זיין פערמעגען און ווען עס איז נויטווענדיג אויך זיין [illegible] ווייל נישט זיין קיין שטאטסלאָזער, ווען ער בייט אום זיין שטאַטס־אָנגעהעריגקייט אין א״י, איז דאָס אַניאקט פון פרייען ווילען. דער ציוניזם בעדייט נישט דאָס אַרויסטרייבען פון יודען קיין א״י, נאָר א פרייוויליגער צוריקקעהר פון ישראל אין זיין לאנד.

די יודישע לאגע אין פוילען.

א) די יודישע נויט

אין פוילען האָט דער מאַטעריעלער יודישער עלענד דערגרייכט זיין טיפסטע שטופע. די גרויס פון דער נויט איז נישט לערך גרעסער ווי די ריזיגסטע וואוילטעטיגקייט. אָט איז שווער זיך אַנצוגעבען מיט די ריזיגע מאסען פון פּראלעטאריאט אָדער פעראָרימטען מיטעל־קלאס — אַלע קלאַסען־אונטערשידען זענען געוואָרען אַקטיוו. די איבערוויגענדע מעהרהייט פון דער יודישער בעפעלקערונג בעשטעהט פון שנעל־וואַקסענדע בעזיצלאָזע מאסען, וואָס שטעהען אויפ'ן ראנד פון חורבן. בעזונדערס טרויעריג איז די לאגע פון אַלטען האנדווערקער־קלאס, וועלכער בילדעט א גרויסען טייל פון דעם יודישען ישוב אין גרויסע און קליינע קהלות — אין ווילנע למשל, העכער 30 פּראָצ.

די גאנצע יודישע פילאנטראפּיע, וואָס איז אויסגעאַרבייט געוואָרען דורך אַ נעץ פון הונדערטער פעראיינען און וועלכע האָט געלייסטעט זייט יאָהר טויזענדער דאָס העכסטע אויף אַלע געביטען פון געזעלשאַפטליכער הילף האָט זיך תמיד געשטיצט אויף דער עקזיסטענץ פון א ווירטשאַפטליך קרעפטיגען מיטעלשטאנד. איצט איז אָבער דער דאָזיגער מיטעלשטאנד פולשטענדיג חרוב.

די מאטעריעלע לייסטונגס פעהיגקייט פון די קהלות איז רעדוצירט געוואָרען ביז אַ מינימום. די איינצעלנע מיטגלידער שטייערן נאָך ביי איבער זייערע כחות. עס איז נאָך פערהאַן יודיש לעבען, נאָך איצט פיהלט דער יוד זיין פליכט, צו אונטערשטיצען מיט וואָס ער קען דעם אָרימען און ליידענדען. אין הסכם מיט אונזער פאָלקס־עמפינדונג האָט דער אָרימער א רעכט אויף דער דאָזיגער אונטערשטיצונג, ווייל אונזער טראדיציע שטעלט אַריין די וואוילטעטיגקייט נישט אין אונזער געפיהלס־לעבען, נאָר אין פּראגראם פון אונזערע לעבענס־פליכטען, מען זאָל אַלזאָ נישט מיינען, אַז די יודען אין פוילען האָבען פערגעסען זייער הייליגע טראדיציע פון וואוילטעטיגקייט.

ניין, אדרבה, למען־האמת, מוז מען זאגען, אַז די קרבנות פון די פוילישע יודען איז נאָך תמיד בעוואונדערסווערט. פונקט ווי עס איז אין מענשליכער הינזיכט אַ נחת־רוח צו בעמערקען, אַז דער יוד, וואָס לעבט אין די בעשיידענסטע פערהעלטנישען, זאגט זיך אָפּ פון פערשידענע זאכען, כדי אום צו העלפען זיין קהלה און צו העלפען זיינע קרובים און פריינד, אַזוי איז עס אין נאציאָנאַלער הינזיכט ערפרעהענד פעסטצושטעלען, אַז דער דאָזיגער אָרימסטער מענש שפּאָרט זיך אָפּ דעם ביסען פון מויל, כדי צו טראגען זיין בייטראג פאַר אונזערע ציוניסטישע פאָנדען, דערפאַר ווערט ער דאָפּעלט ענטשעדיגט, מאַטעריעל, אינדיווידועל — דורך דעם בעוואוסטזיין פון נאציאָנאַלער פליכט ערפיהלונג, וואָס עס בעדייט פאר איהם א וועלט־אַנשויאונג פון לעבענס שפּינענדען אינהאַלט און א פעריונגערונג פון פאָלקס־לעבען. אָבער אויך מאַטעריעל־קאָלעקטיוויסטיש, ווייל דורך דעם פערמעהרט ער די אויסזיכטען אויף אַנ'עליה קיין א״י.

עס איז קיין נפקא־מינא נישט, צי די אויסזיכטען בעציהען זיך אויף איהם גופא, אָדער אויף זיינע קרובים און פריינד. דאָס איז די איינציגע אויסזיכט. מען רעדט נישט אין פוילען וועגען עפּעס אַנדערש, ווי וועגען סערטיפיקאַטען. דאָס איז די אַקס, אַרום וועלכער אַלץ דרעהט זיך. און נאָך דעוואָס, עס קומט אויך געלד פון א״י. די אַלטע הינגעבענדע עלטערן און פאמיליען־מיטגלידער בעקומען היינט, אַנשטאַט די פריהערדיגע אַמעריקאנער דאָלאַרען, ענגלישע פונטען — אויסגעאַרבייטע בפועל ממש מיט זיעת־אַפּים פון די חלוצים אין עמק און אַנדערשוואו. דאָס געלד קומען אין קליינע טשעקען צו הונדערטער משפחות אין די קליינע שטעטלעך, כדי צו דערהאַלטען ביים לעבען די פעראָביונטע מאַסען. צעהן־טויזענדער יודישע משפחות אין פוילען לעבען שוין איצט פון א״י. דער דאָזיגער פּראצעס מאכט כסדר אַלץ ווייטער פאָרטשריטען. יעדע ערלייכטערונג פון דער עליה בעדייט א וואַהרשיינליכקייט פון א ווייטערער ענטוויקלונג פון דער דאָזיגער פּאָזיטיווער הילפס־קוועלע, און פערקעהרט, יעדע בעשווערונג פון דער עליה איז אַ נייע אומגליק פאר די נויט־בעדערפטיגע מאסען אין פוילען, ציוניזם איז אין פוילען נישט בלויז אַ גרויסע בענקשאַפט נאָך אַ בעסערער און שענערע וועלט — נאָר עס איז נאָך אין דער לעצטער צייט געוואָרען דער לעצטער בראָקען, אַ דאנק דעם געלד פון א״י, צו דערהאַלטען דאָס נאקעטע לעבען, מיט דער דאָזיגער עלעמענטארער טאַט־זאַך מוזען מיר זיך רעכנען.

ב) דאָס פּראָבלעם פון דער עליה.

[illegible] די אונגעהויערע ערלעבענישען פון דער דאָזיגער ווירטשאַפטליכער איבערקעהרעניש איז אין פוילען אויפגעוואַקסען א נייער דור, פאר וועלכען א״י איז דער איינציגער לעבענס־ציל — און וואָס דאָזיגע בעוואוסטזיין האָט זיך דורכגעבראכען מיט אַזאַ קראפט, וואָס קיין שום מאכט איז זי נישט ביכולת צו ברעכען, סיידען זי זאָל די דאָזיגע בעגייסטערטע יוגענד אַריינטרייבען אין יאוש אָדער אין די אָרימס פון עקסטרעמיסטישע אַנטי־ציוניסטישע עלעמענטען. עס איז אַ שעהן ביסעל קאַמיש, ווען מען קומט פון געוויסע קרייזען און מען פרעגט, פאַרוואָס וואַרפען מיר נישט אַראָפּ די שטערונגען פאר דער עליה און פאַרוואָס איילען מיר נישט צו דעם אויפבוי דורך אָפטע דעמאָנסטראציעס, עס שיינט צו זיין אַנ'אַבערגלויבערישער צוטרוי צו דער צוועקמעסיגקייט און פערמיידליכער ווירקליכקייט פון טרעוואָגע־שלאַגען. די דאָזיגע שטירמער, וואָס ווילען נישט פאַרשען דאָס פּראָבלעם אויפ'ן יסוד פון א לאַנגער פּראַקטיק, ווילען נישט פערשטעהן צוויי זאכען:

ערשטענס, מיר אַלע ווילען די שאַפונג פון א גרויסער יוד. נאַציאָנאַלער היים אין אַ מעגליכסט שנעלען טעמפּאָ און אַז ביי יעדער געלעגענהייט פאָדערען מיר עס אין די ראהמען פון ענטשפּרעכענדע פערהאַנדלונגען אין וואָרט און שריפט, און אַז צוליב דעם דאַרף מען נישט האָבען קיין נייע פאַרטייען און אינערליכער געבראָכענקייט, וועלכע זענען בלויז עלול אָבצושוואַכען די קאָנצענטרירטע שטויס־קראַפט פון דער אַרגאניזאציע.

צווייטענס, אַז די האָפענונג טאָר נישט איבערגעשפּאַנט ווערען, נאָר מוז אדרבה זיך שטיצען אויף רעאַלע פאַקטען, אַז דאָס קען געלונגען בלויז אויפ'ן וועג פון סיסטעמאַטישער ענטוויקלונג, דורך קלוגע מעסיגונג און שטרענגע זעלבסט־בעשרענקונג, שריט נאָך שריט, דאָס אָנגעהויבענע ווערק צו שיצען, איבערוווינדען אויף אַ פרידליכען אופן אַלטע שטערונגען און עוונטועלע ביים שטעלען אַ זיגרייכער ווידערשטאַנד. יעדער שפּרונג אין אַ אונזיכערער ספערע פון אַ קאָניונקטור אָדער פון אַ קאָמבינאַציאָנס־פּאָליטיק דורך נישט־בערעכנטע פאַנטאַסטישע מעטאָדען און נישט געניג דורכגעטראַכטע השערות איז לײדער אַ „סאַלטאָ מאָרטאַלי“.

מיר בעריהרען די דאָזיגע שמערצליכע פראַגע אין פערבינדונג מיט פוילען, ווייל איהר אייגענטליכער שווערפּונקט איז אין די יודישע מאסען־צענטרען אין פוילען. דאָ האָט זיך ענטפּלעקט דער תהום צווישען די ערוואַרטונגען פון די נויטליידענע יודישע מאסען אין דער א״י־ווירקליכקייט. מיר קענען זיך קוים פאָרשטעלען אַ מעהר גראָטעסק פון אַמאַטאָרס ווי די פאָרשטעלונג וועגען עקזיסטענץ בעשעפטיגונג פון צוויי ציוניסטישע פּאַרטייען פון וועלכע איינע שטרעבט צו אַ פרייוויליגע עליה פון פיל פוילישע יודען און די אַנדערע — צו אַ נישט פרייוויליגער עליה פון וועניג יודען, דאָס זענען פאַנטאַסמאַגאָריעס.

ג) די פּאַקטישע לאגע

די פּאַקטישע לאגע שטעלט זיך פאָר אויף פאָלגענדען אופן, א״י איז פאר דער עקזיסטענץ פון יודישען כלל אין פוילען געוואָרען אַ גרויסער אַקטיוו, נישט בלויז אין גייסטיגער נאָר אויך שוין אין ווירטשאַפטליכער הינזיכט. אָהן א״י וואָלט דאָס פוילישע יודענטום געווען פיל אָרימער, אונגליקליכער און מעהר פערצווייפעלט ווי עס איז איצט. דער פּראַקטישער ציוניזם, וואָס שטיצט זיך אויף רעאַלע אַרבייט און שוועבט נישט אין די וואָלקענס, איז געוואָרען אַ ברכה פאַר די יודען אין פוילען. דאָס איז בלויז אַ התחלה, און יעדער אָנהויב איז שווער. מיר זענען נאָך נישט געקומען ביז'ן סוף פון אונזער חכמה, און מיר שטעקען נאָך שטאַרק אין די קינדער־שיך.

דאָס בעדייט נישט בלויז אַנ'אויפבוי פון א״י, נאָר אויך אַ ווידעראויפבוי און א ניי לעבען פאר א טייל פון פוילישען יודענטום. עס ליגט אָבער נישט אין גוט־פערשטאַנענעם אינטערעס פון פוילישען יודענטום, אַז מען זאָל פשוט אַריבערפעקלען די מאסען קיין א״י. די עליה קיין א״י איז נישט קיין איבערפעקלעניש, נאָר אַ קולטורעל־נאַציאָנאַל קולטור־ווערק, ביי וועלכען די איכות בעדייטען מעהר ווי די כמות.

אין טומעל פון טאָג, אין דער פערצווייפעלטער נויט פון די מאסען אין דער יאָגעניש פון סענסאַציאָנעלע איינדרוקען ווערט דער אידעאַלער ציוניסט אונבעוואוסטזיניג וואולגאַריזירט דורך דעם, וואָס ער ווערט אַראָבגעדריקט צום ניווא פון א געוועהנליכער, אינדיווידועלער עמיגראציע. איז פערהאַן אַ סך סערטיפיקאַטען — דאַן אין ששון ושמחה, אין געגענפאַל הערשט עמפּערונג. מיר מוזען אַרויסטרעטען געגען דער דאָזיגער סכנה פון פערפלאַכונג.

מען מוז זיך אויך רעכענען מיט די שטימונגען אין א״י, צי מען וויל אָדער נישט. מיר האָבען זיי נישט געשאַפען און נישט מיר זענען ביכולת זיי איינפאַך אָוועקצולאָזען. זיי זענען פּאַקטען פונקט ווי מיר זענען פּאַקטען, עס איז אויך נאאיוו צו מיינען, אַז מען קען אַלע מאסגעבענדע פּאַקטאָרען איבערצייגען, פונקט ווי אין אַ מיטעלאַלטערליכער דיסקוסיע, געוויס איז די אויפקלערונגס־אַרבייט זעהר וויכטיג, אָבער דער גלויבען אין איהר אונבעגרינדעטער ווירקזאַמקייט איז אַ גלויבען אין נסים, וויכטיג איז דאָס טיפע יודענטום — אין איהם קען וואַקסען דער ווירקליכער ציוניזם, אויף א פוילען בוים קען נישט וואַקסען קיין גוטע פירות. דאָס פוילישע יודענטום זאָל ווידער אַמאָל, אין דער דאָזיגער בעציהונג ווערען אַ מוסטער פאַר אַנדערע, נישט בלויז אַ סערטיפיקאַטען־מאַרק, נאָר אויך א גרויס אַרבייטס־געביט פאַר'ן נאציאָנאַלען קולט, פאַר אַנ'אייגענטליכען ציוניזם.

אַ פערבעסערונג פון דער הכשרה וואָלט געווען א פיל ווירקזאַמער מיטעל פאַר אַ גוטער ענטוויקלונג פון אונזער נאַציאָנאַל־היים ווי די גרינדונג פון אַלץ נייע ציוניסטישע גרופּירונגען, וואָס איבער זייערע ניואַנסען, קען מען זיך קוים אָריענטירען, אָדער אַ גרויסע פּראָפּאַגאַנדע אין פוילען, אַז די יונגע עולים זאָלען. טראָץ אַלע שווערִיגקייטען געהען אין געדראַנג פון די שטעט — נאָר אויפ'ן דאָרף — און דאָרט בלייבען, אָדער אַז די בעמיהונגען פאַר אונזערע ציוניסטישע פאָנדען זאָלען פערצעהנפאַכט ווערען, כדי מיר זאָלען זיין אין דער לאגע, מעהר באָדען צו געווינען און בעסערע פּיאָנערן אויסצובילדען.

ד) די ווירקליכע אויפגאַבען

דאָס אַלץ איז שכל־הישר, האָט נישט קיין פּיקאַנטעריע און פאָדערט לאַנגע אַרבייט. דאגעגען איז לייכט און אַנגענעהם צו האַלטען אין איין פאַרלעמיזירען, דאָס איז די ליניע פון קלענערען ווידערשטאַנד.

עס ווערט פון אונז פערלאַנגט, אַז מיר זאָלען די מאַנדאַט־רעגירונג, דעם פעלקער־בונד, אַפילו די אַראַבער „איבערצייגען“ — און צוליב דעם, הויפּט זיכליך צוליב דעם צוטיילט מען זיך אין פּאַרטייען, און מען בעדענקט זיך, אַז עס וואָלט דאָך געדאַרפט זיין פיל לייכטער, למשל, צו איבערצייגען דעם „עה לבנות“ און „אל המשמר“, אַז זיי — לויטער גוטע און דאָט רוב אַלטע ציוניסטען, — זאָלען זיך צוזאַמענשליסען אין איין פּאַרטיי, אַפילו דאָס קענען נישט בעוויזען ווערען די מייסטערס פון דער איבערצייגונגס־קונסט, פאַרוואָס? ווייל עס שטעהען איבערצייגונגען געגען איבערצייגונגען, פאָראורטיילען געגען פאָראורטיילען, לאָמיר דאָך דאָס איבערצייגען אָנהויבען פון זיך גופא.

ה) דער אינטעגראַלער ציוניזם.

די אַלע ווידערשפּרוכען און אונקאָנסעקווענצען זענען בלויז דער אויסדרוק פאַר דער פונדאַמענטאַלער פּראָבלעמאַטיק פון דער גאַנצער לאַגע. אמת, דער דרוק פון דער יודישער אַרבייטסלאָזיגקייט ווערט פערלייכטערט דורך דער אויסוואַנדערונג, און דאָס איז אויך אַ גרויס פילאַנטראָפּיש ווערק. מיר ווילען אָבער בעמערקען, ערשטענס, אַז די עליה איז נאָך ווייט צו קליין, כדי אַרויסצופיהן אויף דער גאנצער ליניע א קענטיגע און פיהלבארע ענטלאַסטונג. כדי זי זאָל עס זיין, וואָלט זי געמוזט וואַקסען צוזאַמען מיט'ן וואוקס פון דער הויפּט־לאַגע. און צווייטענס מוז אין טיפע פאַרשטאַנענעם אינטערעס פון יודיש־פוילישען אַנטייל אין דער נאַציאָנאַל־היים, דער פילאַנטראָפּישער מאָמענט אַוועקגעשטעלט ווערען אין היינטערגרונד, אויב שוין נישט אינגאַנצען אויסגעשאַלט ווערען.

און איצט די „יודען־פראַגע“.

די גלייכבערעכטיגונג שטעהט אין פוילען אין דער טעאָריע קאָנסטיטוציאָנעל פעסט, גלייכצייטיג וואַקסט אָבער די נויט. דאָס מלוכה־געזעץ שיצט טאַקע דעם יוד — די יודען ווערען אָבער אַנגעגריפען דורך געוויסע קלאַסען און גרויסע מאסען אָהן יעדען גרונד, בלויז דערפאַר וואָס זיי זענען יודען, אין פּאַרטיי־לעבען, אין דער פּרעסע פּאָלעמיק, בעזונדערס אין דער אָפּאָזיציע איז דער אַנטיסעמיטיזם זעהר ריהרעוודיג, ווי עס שיינט, לאָזען איהם נישט שלאָפען די לאָרבערען פון דער דייטשער יודען־העצע, שטייער און מוניציפּאַל־פּליכטען זאָל דער יוד צאָהלען. ער טאָר אָבער נישט פּרעטענדירען אויפ'ן רעכט צו עקזיסטירען, ווייל דאָס איז אַ בעוויז. אַז ער „וויל בעהערשען די וועלט“.

צי איז מעגליך און נוציליך אַנצוווענדען די אַלע אָנקלאָגען? מאָראַליש געווינט מען דערפון גאָרנישט. מיר רעפּליקירען און אונזערע געגנער דובּליצירען, און אַנדערע שלעכט־ווינשענדע האַלטען זיי אונטער. אונזער פּאָלעמיק איז בלויז פאר זיי אַ טובה, זיי ווערען די העלדען פון טאָג, די רעטער פון פאָטערלאַנד, דעריבער האָבען מיר ציוניסטען מיט רעכט אויפגעגעבען די פּרוכטלאָזע פּאָלעמיק. ערנסט געמיינטע אָנקלאַגען ווייזען מיר צוריק מיט'ן ערנסט פון דער וויסענשאַפט, אָבער געגען דער משוגע־ווילדער בעוועגונג פון האָס רעאַגירען מיר בלויז דורך דער קאָנסטרוקטיווער טאָט. פונקט ווי אין דייטשלאַנד זענען אויך אין פוילען די אַלגעמיינע פאַלשע בעשולדיגונגען געגען יודישער ראַסע אָדער גייסט, רעליגיע אָדער כאַראַקטער נישט קיין ווירקליכע בעהויפּטונגען, וועלכע מען קען בעריכטיגען, נאָר דער אויסדרוק פון א געוויסער שטימונג און אויך אַ טעכניק אַ רוטינע.

ווער קען לייקענען, אַז פאַר דער קורצער צייט פון א״י־אויפבוי האָבען פוילישע יודען, אונזערע יוגענד, געלייסטעט גרויסאַרטיגעס אויף אַלע געביטען פון דער שווערער פּראָדוקטיווער אַרבייט. דערצו האָט בלויז דער ציוניזם אַליין געגעבען די געלעגענהייט. דער איינדריק, וועלכען עס האָבען אין פוילען אַרויסגערופען די לייסטונגען פון פּוילישע יודען אין א״י, איז אַזוי טיף, אַז אין מאַנכע קרייזען הויבט מען אָן צו רעווידירען די פריהערדיגע אַנשויאונגען איבער די יודען. מיר גלויבען נישט, אַז דאָס וועט אונז ווי־עס־איז העלפען ביי די פערביסענע יודען־פרעסער, אדרבה, דעם לעצטען איז — אַלס דאַנקבאַרער אָביעקט — פיל ליבער א יודישער פוילער־לודער, פּראַצענטניק און אַנאַלפאַבעט. אָבער פאַר די אויטאָמאַטען פון שימפען איז נישטאָ קיין געגען־אַרגומענט.

ו) די יודען פראַגע אין פוילען

פאַקטיש איז נישטאָ קיין איין פאָלקס־שטאַם, וועלכער זאָל ערציהען דעם פוילישען שטאַט טיכטיגע בירגער, ווי דער יודישער. קיינער שטייגט נישט איבער דעם פוילישען יוד אין פלייס, אינטעליגענץ און אונטערנעמערישקייט, ער בעלעבט דעם האַנדעל און די אינדוסטריע און שטעלט צו א בעדייטענדען קאָנטינגענט דעם אינטעלעקטועלען קלאַס. אָבער גראַדע דאָ קומט די קנאה: וואָס טיכטיגער עס איז דער יוד, אַלץ געפעהרליכער איז ער, ווייל ער וויל „בעהערשען די וועלט“ — ווי מען לערנט עס די וועלט פון בערלין אויס.

צי וועט דער ווילדער אַנטיסעמיטיזם אַריבערשפּרינגען פון דייטשלאַנד קיין פוילען? דאָס איז די פּראַגע, וואָס בעשעפטיגט און בעאונרוהיגט אונז אַלעמען. מיר האַלטען אַזאַ אונגליק פאר אונוואַהרשיינליך, ווייל די לאגע איז אַ גאַנץ פערשידענע. דער דייטשער אַנטיסעמיטיזם פערדאַנקט זיין נצחון אַ גאַנצען קנויל פון סיבות, וועלכע קומען נישט פאַר פוילען אין פראַגע.

פוילען איז אַ זיגענד לאַנד, און זיין נישט־לאַנג פערשטאָרבענער העלדען־פיהרער מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי, וואָס זיין פערלוסט איז דורך דער בעפעלקערונג און דערונטער אויך דורך די יודען אַזוי טיף בעטרויערט געוואָרען, האָט געהאַט אַבשוי פאַר'ן נאַציאָנאַל־פאַנאַטיזם, הויכמוט, פרעמדען־האַס און פּאָגראָם־טענדענצען. ער האָט געוואוסט, אַז די דאָזיגע קראַנקהאַפטע ענטאַרטונגען זענען פּאַטאָלאָגישע ערשיינונגען, פון וועלכע עס דראָהען דעם לעבען גרויסע סכנות, און דער דאָזיגער גייסט מוז אויך זיין דער גייסט פון זיינע נאָכפאָלגער.

די געפאַהר בעשטעהט אָבער נישט אין דער מעגליכקייט פון א נצחון פון אַנ'אַנטיסעמיטישער „אידעאָלאָגיע“, וואָס איהר נעבעכדיגער רעפּערטואַר בעשטעהט אין אַ רייהע פּוסטע פּראַזען, נאָר אין דער וואַקסענדער נויט, וועלכער איז דער בעסטער שפּייז־באָדען פאַר דער אַנטי־יודישער פּראָפּאַגאַנדע. דאָס בלאַסע שרעק פּנים פון הונגער טרייבט צו פערצווייפלונג, אַלע צווייגען פון אינדוסטריע, האַנדעל און האַנדווערק זענען מעהר ווי איבערפילט, די נויט וואַקסט טעגליך, אומעטום שטויסט מען זיך אָן אויף אונגעהייערע מאסען פון אַרבייטסלאָזע, דעקלאַסירטע, וועלכע וואָלטען גערן אויפגענומען יעדע אַרבייט, ווען זיי וואָלטען זי נאָר געקאָנט געפינען, און וועלכע זעהען זייער לעבענס־רעטונג אין אַ סערטיפיקאַט קיין א״י. די דאָזיגע מענשען האָבען נישט די נויטווענדיגע געמיטס־רוה צו פערטיפען זיך אין דער ציוניסטישער פּראָבלעמאַטיק. זיי קענען זיך בלויז אויפרעגען איבער דעם, וואָס ליגט זיי נאָהענט. זיי האָבען נישט קיין געדולד. דאָס רוב פון זיי הונגערט און זיי האָבען די פאַנטאַזיע פון הונגער, אין דער איינשרענקונג פון די מיטלען פאַר די לעבענס־בעדערפענישען זענען זיי ערשטקלאַסיגע ווירטואָזען. זיי זענען תמיד נישט־דערעסען און אָפּט־מאָל פאַסטען זיי. אָבער ווי לאַנג קען דאָס דאָזיגע נזיר־לעבען אָנהאַלטען? דאָס איז די פּראַגע.

ז) אונזערע אויפגאַבען און דאָס שטאַט־פּראָבלעם.

מיר מוזען אונזערע ברידער אין פוילען אַרויסרייסען פון פיזישען אונטערגאַנג, מיר טאָרען נישט לאָזען אויפ'ן גורל'ס בעראַט דאָס גרויסע, עהרווירדיגע פוילישע יודענטום, בעזונדערס האַנדעלט זיך וועגען דער אונטערוואַקסענדער יוגענד און די גרויסע צאָהל יתומים.

מיט לאָקאַלער פילאַנטראָפּיע, אַפילו דער גרעסטער קען מען נישט אויפהאַלטען דעם פּאַטאָס פון אונטערגאַנג. דער ציוניזם טוט זיין פליכט. מיר מיינען, אַז מיר זענען נישט מגזם, האַלטענדיג אַז דורך א״י נעמט דער ציוניזם א ליבען־אַנטייל אין דער הילף פאַר'ן פוילישען יודענטום. די דאָזיגע הילף זאָל פערגרעסערט ווערען. אָבער אויך אין אַ פערגרעסערטער מאָס וועט זי נישט קלעקען, אַלע יודישע אָרגאַניזאַציעס פון דער וועלט מוזען זיך צוזאַמענגעמען. — און אויך דער שטאַט, מען וועט אונז ענטפערען, אַז דער שטאַט האָט צו טון מיט דער נויט פון גרונדבעזיצער, מיט'ן עלענד פון דער לאַנדווירטשאַפט, מיט'ן חורבן פון האַנדווערק און מיט אַלע איבעריגע שוידערליכע רעזולטאַטען פון וועלט־קריזיס, אָבער די זעלבע זאָרג און דעם זעלבען אינטערעס בעאַנשפּרוכען אויך די שווער־ליידענדע, נאָך שווערערער ווי די אַנדערע ליידענדע יודישע שטאַטס־בירגער, זיי מוזען אויך האָבען דאָס בעוואוסטזיין, אַז אין זין פון דער גלייכבערעכטיגונג קימערט זיך דער שטאַט וועגען זיי נישט ווייניגער ווי וועגען די אַנדערע, דאָס דאָזיגע בעוואוסטזיין מעג פאַר'ן אויגענבליק זיין נישט וועזענטליך, אָבער עס בעזיצט אַנ'אונגעהייערע מאָראַלישע קראַפט.

דער פוילישער שטאַט איז אין זיין טויזענד יעהריגער געשיכטע צווישען די קולטור־פעלקער פון מיטעלאַלטער געווען אפשר דער איינציגער, וועלכער האָט זיינע אַנאַלען נישט בעפלעקט דורך דעם שאַנד־פלעק פון א יודען־גרוש, אַנ'אינדירעקטע ווירטשאַפטליכע יודען־פערניכטונג ענטשפּרעכט פונקט אַזוי וועניג, די גרויסע טראַדיציעס פון דעם דאָזיגען פאָלק, ווי אַ גרוש, וואָס זיין סוראַגאַט און שמעוודיגער פאָרם איז פונקט דאָס זעלבע. מיר גלויבען, אַז די פוילישער שטאַט

איז ווידערשטאַנדס פֿעהיג געגען דער געהירען־פֿערגיפֿטונג פֿון ראַסען־שווינדעל.

און ווען אַ פּוילישער אַנטיסעמיט האָט לעצ־טענס זיין סימפּאַטיע פֿאַר דער העצע אין דייטש־לאַנד (מיט אַ בעוואָרעניש געגען די קאַטאָליקען־רדיפֿות!) מאָטיווירט דערמיט, דאָס עס איז נויט־ווענדיג צו שיצען אייראָפּע פֿאַר אַ פֿעריודישונג, דאַן וואָלט דער דאָזיגער הער זיך געמעקט נישט לאָזען וואַקסען קיין גראָהע האָהר! אייראָפּע — ד. ה. ענגלאַנד, פֿראַנקרייך, איטאַליען, די שווייץ אויך די פֿעראייניגטע שטאַטען און פֿיל אַנדערע מאָ־דערנע מעכטיגע שטאַטען זענען דורך דער „פֿער־יודישונג" גאָרנישט אַריינגעפֿאַלען אין אַזאַ חורבן, אַז זיי זאָלען דאַרפֿען האָבען די עצה פֿון דעם דאָזי־גען פּוילישען אַנטיסעמיט, וועלכער עמפֿעהלט זיי אַזוי דינסטגרייט דעם בערלינער ראַסען־רעצעפּט.

אין לאָנדאָן, פּאַריז, רוים א. א .וו. קען מען די שקר־מעשה'לע וועגען דער „יודישער וועלט־הערשאַפֿט". מען קען די סענסאַציאָנעלע פֿראַזען וועגען אַ שויך־בעדערפֿטיגען אַריענטום — און מען לאַכט דערפֿון. אין פּאַריז, למשל, האָט מען די פֿאַנטאַזיעס וועגען די אז. גער. אַריער געקענט הונדערט יאָהר פֿאַר דער ענטפּלעקונג פֿון דייטשע אַנטיסעמיטען, מען האָט אָבער דעם גראַף גאָבינאָ נישט גענומען ערנסט. פֿאַנטאַזיעס זענען בעגראָבען געוואָרען אין שטויב פֿון אַלטע ביבליאָטעקען. אין ענגלאַנד האָבען וועניגע זאַכפֿערשטענדיגע געקענט די השערות פֿון פּראָפֿ. מאַקס מילער וועגען די אַריער. דאָס איז געווען מיט העכער אַ האַלב יאָהרהונדערט צוריק. קיין מדינה האָט זיך איבער די דאָזיגע היפּאָטעזען נישט געקימערט. נאָכהער האָט דער זעלבער פּראָפֿעסאָר אַליין אָפּגעשאַפֿט זיינע אייגענע השערות און אין זיינע שריפֿטען געוואָרפֿען זיי אין קויש, און דאָס זאָל איצט לער־נען אייראָפּע!

„עס איז שווער, נישט צו שרייבען קיין סאַטירע".

אין אנדערע לענדער.

אין עסטרייך איז די יודען־פֿראַגע אַזוי ענג פֿערבונדען מיט דער פּאָליטישער לאַגע, אַזוי אַז מען קען נישט שטעלען קיין בעזונדערע האָראָס־קאָפּען פֿאַר דער לעזונג, נישט האָבענדיג קיין קלאָרע פּערספּעקטיוו פֿאַר דער גאַנצער שטעלונג פֿון עסטרייך. אין דער גרויסער, אַמאָל בליהענדער יודישער קהלה אין וויען הערשט ביטערע נויט, די קליינע קהלות אויף דער פּראָווינץ זענען שווער בעדרענגט.

דאָס אונגאַרישע יודענטום פֿריהער עקאָנאָמיש קרעפֿטיג, און פּאָליטיש איינפֿלוסרייך, איז ציפֿעריש שטאַרק פֿערקלענערט און פֿון זיין פֿריהעריגער פּאָ־זיציע צוריקגעדרענגט. מען איז צופֿרידען, דאָס עס איז אָפּגעשוואַכט געוואָרען די אַגרעסיווע פֿאָרם פֿון אַנטיסעמיטיזם.

אַלט־רומעניען איז דער קלאַסישער באָדען פֿון דער יודען־פֿראַגע, וואָס נעמט איצט אַרום אויך גרויס־רומעניען. דער אַנטיסעמיטיזם רייצט כסדר די פֿאָלקס־מאַסען און בעזונדערס די יוגענד געגען די יודען. אויך אין דיווירטשאַפֿטליכע לאַגע גע־וואָרען שווערער, די נויט איז גרויס, און די בענקעניש קיין א"י איז נאָך גרעסער מחמת דעם, וואָס די רומענישע יודען פֿערבעמען אין א"י זייט לאַנג אַ גרויסען און געאַכטעטען פּלאַץ.

אין טערקיי איז דאָס יודענטום שטאַרק צוריק געגאַנגען און פֿעראָרימט. עס האָט צום ערשטען מאָל אין זיין געשיכטע איבערגעלעבט פּאָגראָמען און גרויש־טראַגעדיעס אין טראַציען.

אין מעהרערע מזרח־לענדער, ווי אַפֿגאַניסטאַן פּערסיען, בוכאַרא, האָט זיך די לאַגע פֿערערגערט. ווען מען הערט וועגען די באַרבאַרישע מעשים געגען דעם הייפֿעל יודען אין אַפֿגאַניסטאַן, פֿרעגט מען זיך, צי איז נאָך בכלל פֿערהאַן אַ פֿעלקער־בונד.

די יודען אין פּערסיען, וואָס לעבען דאָרט זייט צייטען, וואָס מען געדענקט שוין נישט, גע־פֿינען זיך אין אַ אויסערסט געדריקטער לאַגע. דאָס זענען פֿלייסיגע, ריהרעוודיגע, אַרבייטסזאַמע מענשען, וואָס טוען קיינעם קיין בייז נישט. דאָך זענען זיי אויסגעזעצט אויף שיקאַנעס. רויהע ווילקיר און בעשימפֿענדע בעהאַנדלונג, אין בוכאַראָ הערשט אונמעגליכע עלענד. היינט איז עס אַ סאָוויעט־רוסלאַנד. נישט בעסער איז דער גורל פֿון אונזערע ברידער אין תימן, קורדיסטאַן, געאָרגיען (אויך אַ סאָוויעט). אויך זיי ווערען אָהן אַ גרונד גרויזאַם בעהאַנדעלט.

פֿאַר אַט די יודען איז זייער „ירושלים" די לעצטע און איינציגע הילף. עליה איז אַ הייליגע בעוועגונג, אַ ביבלישע דראַמאַ. מען זאָגט זיי אָפּט, אַז זיי זענען „אומלעגאַלע". אַזאַ טראַ־געדיע קענען איבערלעבען בלויז יודען. אָבער א"י טוט זיין טייל, און חוץ איהם קיינער. אַמאָל איז געווען אַ „כל ישראל חברים" (אַליאַנס). ווער קימערט זיך היינט וועגען די יודען אין די ווייטע לענדער? צי זענען שוין מעהר נישט דאָ קיין איינפֿלוסרייכע מענשען פֿון אונזער גזע, וועלכע עס זאָל זיין נאָהענט צום האַרצען דער גורל פֿון זייערע אונגליקליכע ברידער אין יענע עקזאָ־טישע לענדער? זענען שוין נישטאָ קיין אַדאָלף קרעמיע און משה מאָנטעפֿיאָרע? איז מיט זיי אָפּגע־שטאָרבען זייער גייסט, זייער האַרץ און זייער מיטגעפֿיהל? עס איז מעהר נישטאָ קיין טריי־בונאַל פֿון געוויסען. ווען עס האַנדעלט זיך וועגען יודען. בלייבט אַלץ שטום, אַפֿילו די יודען גופֿא. מען קען דעראַפֿר געפֿינען די פּסיכאָלאָגישע סי־בות. זיי העלפֿען אָבער גאָרנישט דעם אָריענטאַלישען יוד אין זיין קוואַל און פּיין.

אין ענגלאַנד קען גליקליכערווייז די אַנטיסע־מיטישע זומפּ־פֿלאַנץ נישט שלאָגען קיין וואָרצלען זי וועגעטירט נעבעכדיג, און אַלע בעמיהונגען צו ברענגען זי צו בליהונג זענען, לפּחות ביז־איצט, געבליבען צו שאַנד. אין מאַנכע קרייזען פֿון ענגלאַנד קען מען געפֿינען פֿאָראורטיילען געגען יודען. מיר וועלען זיך אָבער היטען צו זוכען מיט דער פֿערגרעסערונגס־גלאָז פֿלעקען אויף

אונזערע אַלטע בגדים.

אַפֿילו דרום־אַפֿריקע שיינט נישט צו זיין אימגאַנצען ווידערשטאַנדס־פֿעהיג. ביז נישט לאַנג האָט מען דאָרט כמעט אינגאַנצען דעם אינטיסעמי־טיזם נישט געקענט. לעצטענס זענען דאָרט ענט־שטאַנען אַ גאַנצע רייה פֿעראיינען, דאָס רוב פֿון יוגענד, וועלכע פֿערטרעטען דעם אַנטיסעמיטיזם אין די פֿערשידענסטע ניואַנסען־פֿון זיין דעמאַגאָגיע און רכילות־קונסט. די פּראָטאָקאָלען פֿון די זקני ציון זענען זייער טעקסט־בוך, וואָס עס האָט גע־פֿיהרט צו אַ גרויסען פּראָצעס פֿאַר'ן אויבער־שטען געריכט אין גראַהאַמסטאַון (צו וועלכען דער שרייבער פֿון די שורות איז גערופֿען געוואָרען אַלס עדות). נאָך פֿאַר'ן בערנ'ער פּראָצעס איז דאָרט דאָס געריכט געקומען צום בעשלוס, אַז די גאַנצע פּראָטאָקאָלען זענען שקר־וכזב, און זייערע פֿערשפּרייטער זענען אויך זעהר שטרענג בע־שטראָפֿט געוואָרען.

דאָס העלפֿט אָבער נישט. זיי בעשטעהען ווייטער אויף פּראָטאָקאָלען, בלוט־מעשה'לעך און פֿאַלשע ציטאַטען, ווייל דאָס איז זייער געשעפֿט, דאָס, איז אָהן ספֿק אַנ'אימפּאָרט־מסחר, פֿערבונדען מיט אַלע זיינע בעקאַנטע געמיינדייטען.

אָבער דאָס איז טאַקע דער כאַראַקטער, דאָס מוז זיין דער כאַראַקטער פֿון אַ בעוועגונג, וואָס איהר צוועק איז, פֿאַר יעדען פּרייז, אָהן ריקזיכט אויף מאָראַל, אַנשטענדיגקייט, אמת, יושר א.א.וו. צו בעשימפֿען און בעקעמפֿען אַ גאַנצע ראַסע. עס ליגט אַ שטיק איראָניע דערין, וואָס אויפֿ'ן שוואַרצען קאָנטינענט, וואו די ווייסע זענען בכלל אַ מינדערהייט און וואָלטען זיך בעדאַרפֿט פֿעסט צוזאַמענהאַלטען, כדי צו שטיצען זייער ציוויליזאַטאָריש ווערק, ווערען געמאַכט פּרובען אויפֿ־צוהעצען די ראַסען איינע געגען די אַנדערע. דאָ וואָלט שוין אַ האָטענטאָט געווען מעהר בערעכטיגט אַר'ויסצוטרעטען אַלס אַנטי־אַריער. גליקליכערווייז זענען נאָך די לעצטע נישט אַזוי „ציוויליזירט".

שלום - מסקנא

די טראַגעדיע האָט איהר שפּיץ־פּונקט אין דער פֿראַגע: וואָס זאָל ווערען מיט אונזערע אונגליקליכע ברידער?

מיר ציוניסטען טוען אונזער חלק דורך א"י — אָבער די פֿראַגע אַלס גאַנצעס איז נישט געלעזט. זי קען און וועט אויך קיינמאָל נישט געלעזט ווערען אַנדערש ווי דורך דעם ציוניזם. ווייל די פֿליגלען פֿון דער געוועהנליכער יודישער פֿילאַנטראָפּיע ווע־רען שנעל פֿערמאַטערט און פֿאַלען ניך אַראָפּ.

טרויעריג איז דאָס בילד, וואָס מיר האָבען סקיצירט, אָבער טראָץ אַלעמען, לעבען מיר. באמת אונזער בלויזע עקזיסטענץ, אונזער קיום איז אַ נס מן־השמים. דאָס יודישע פֿאָלק ליידט, און דאָך לעבט עס היינט אינטענסיווער ווי ווען עס איז, מעהר בעגייסטערט און מעהר טאַטקרעפֿטיג. אויס דער דאָזיגער בייספּיללאָזער פֿאָלקס־דראַמאַ שטראַהלט אַרויס אין דער גלות־נאַכט דער ליכט־גרוס, דער גרוס פֿון ציון. אַ בעשיידען יודיש ליכטעל. וואָס איז אָבער בעשטימט צו ווערען די שטראַהל־קראַפֿט פֿאַר'ן מזרח און פֿאַר דער גאַנצער מענשהייט. אין א"י וועלען זיין אויסגעבעט די וואָרצלען פֿון יודישען שטאַם, וואָס זיין שפּיץ וועט שטייגען אין דער וועלט אַריין. דאָס איז אונזער טרייסט.

און נאָך אַ טרייסט געפֿינען מיר אין אונזער ספֿר־הימים, די דאָזיגע כראָניק דערצעהלט אונז פֿון נסיונות און קאַמפֿען, סכנות פֿון פֿערניכטונג און צרות, צייטען פֿון יאוש און פֿערצווייפֿלונג — אָבער אויך פֿון טרייהייט און שטאַנדהאַפֿטיגקייט, פֿון העלדענטום און פֿעסטקייט, וואָס איז נישט געטון געוואָרען אין אַלע צייטען, כדי אונזער פֿאָלק אונטערצוגראָבען! די רדיפֿות האָבען אונז צוגעגרייט קלאָג און וועהטאָג. זיי האָבען אונז געקאָסט צעהנער טויזענדער לעבענס, האָב־און־גוטס, לייב־און־לעבען, אָבער אונזער פֿאָלק איז נישט צושטערט, ווייל מיט אונז איז גאָט, די היינ־טיגע עקספּערימענטען זענען נישט אָריגינעל, אויך זענען זייערע פֿאַלגען בעקאַנט די פֿערפֿאָלגער גופֿא.

דאָס אַמאָל בליהענדע שפּאַניען, אַ וועלט־מאַכט — כל־זמן עס האָט געגעבען שוץ אַ יודישער בע־פֿעלקערונג, האָט ביז היינט, כמעט נאָך פֿינף יאָהר הונדערטער, נישט געקענט קומען צו זיך פֿון דעם קלאַפּ, וואָס עס האָט זיך אַליין געגעבען. דער גרויש פֿון זיין יודישער בעפֿעלקערונג. דאָס דאָזיגע שטאָלצע, ערפֿאַהרענע פֿאָלק איז היינט אונזער אויפֿריכטיגער פֿריינד און פֿעראורטיילט דעם ראַסען־האַס. מיר האָבען אין צוזאַמענהאַנג מיט די הייליגע־יאָהריגע רמב"ם - פֿייערונגען געהערט אַ קול - חטא פֿון שפּאַניען. נישט בלויז די דייטשע אַנטיסעמיטען/ — שפּאַניען האָט דאָך מיט פֿינף הונדערט יאָהר צוריק פֿערטריבען יודישע דאָקטוירים, איינער פֿון זיי איז געווען רמב"ם וועלכער ווערט איצט געפֿייערט דורך דער גאַנצער ציוויליזירטער מענשהייט. דאָס שפּאַנישע פֿאָלק האָט שוין דערקענט אַז דער וועג איז נישט דער ריכטיגער און ס'זיל מאַכן אַ סוף צו דער חרפּה.

מיר האָבען אין דער וועלט איידעלע פֿריינד. אונזער שוץ אין די שווערסטע צייטען, איז אונ־זער אידעאַליזם.

צי איז דער ציוניזם די לעזונג פֿון דער יודען־פֿראַגע? יאָ. אויך מאַטעריעל איז ער די לעזונג פֿון דער יודען - פֿראַגע, וועניגסטענס פֿון אַ בעדייטענדער טייל פֿון איהר, דורך דער נאַציאָ־נאַלער־היים אין א"י, אָבער דאָס איז נישט אַלץ, דאָס טיפֿע געהיימניש פֿון גייסטיגען ציוניזם פֿאַר דער לעזונג פֿון דער יודען - פֿראַגע איז אויפֿ־צוריכטען די פֿערפֿאַלגטע, פֿריי־צו־מאַכען זייערע פֿערדריקטע הערצער. וואו דער יוד ווערט ציוניסט ד.ה. ער ווערט זיך דערוואוסט זיין אינער־ליכע מאָראַלישע פֿרייהייט, דאָרט קענען איהם נישט בעקומען די קייטען, וואָס דריקען איהם. דאָס איז דאָס וויכטיגסטע אין דער לעזונג פֿון דער יודען־פֿראַגע: נישט לאָזען זיך בייקומען!

דאָס איז נישט קיין פֿאָרמאַליסטישע, נאָר אַ טיף־פּסיכאָלאָגישע און דעריבער זיכערע לעזונג. אַנדערע האָבען צוויי טויזענד יאָהר געמייסטערט מיט זייערע לייזונגען, זיי האָבען דערדייכט דאָס פֿערקעהרטע פֿון דעם, וואָס זיי האָבען ערוואַרט. די ציוניסטען האָבען ערשט נישט לאַנג אָנגעהויבען זיי דאַרפֿען נאָך אַביסעל צייט. די די נצחונות פֿון איין דור ווערען דאָס אייגענטום פֿון נעכסטען. דאָס האָבען מיר אַליין אין דער געשיכטע פֿון ציוניזם דערלעבט.

פּאָטענציעל און לאָגיש איז די יודען־פֿראַגע שוין איצט אין ציוניזם געלעזט. אין א"י — איינפֿאַך דורך דער עקזיסטענץ פֿון אַ אינערליך זעלבסטשטענ־דיגען קליינעם פֿאָלק, מיט אַ שפּראַך, קולטור און לעבענס־ליניע, וועלכע זענען איהם אייגען. צי שוין איצט מיט אַנ'אייגענער רעגירונג אָדער נישט — איז אַ נעבענזאַך. נישט אויפֿרייזענדיג זיך קיינעם, און נישט ערלויבענדיג קיינעם, זיך אויפֿ־צודרינגען. אַ פֿאָלק, זעלבסטבעוואוסט, מיט גרוי־סע פּערספּעקטיווען.

צו פֿערפֿולשטענדיגונג פֿון בעריכט דאַרפֿען מיר נאָך איבריגענס דערמאָהנען, אַז אָפּגעזעהען פֿון ציוניזם — זענען די יודען פֿון א"י, טראָץ זייערע זאָרגען און פּראָבלעמען, אַ פֿענאָמען פֿון אויסשליסליכען וואוילשטאַנד אין דער איצטיגער קריזיס־וועלט. זייט יאָהרען זאָגט מען זיי נביאות פֿון קראַך. מען זאָגט: אַ קראַך מוז קומען, ער מוז קומען. מאַנכע עקאָנאָמיסטען בעהויפּטען עס מיט דער בעשטימטהייט. די ווירקליכקייט ווייזט ביז - איצט נישט קיין סימן פֿון אַ דעפּרעסיע. עס פֿעהלען בלויז אַרבייטס־הענד.

דאָס איז דער איינציגער ליכט־שטראַהל, און דאָס זאָל זיין דער לעצטער שטריך אין דעם בילד, וואָס שטעלט פֿאַר די לאַגע פֿון די יודען אויף דער וועלט אין די יאָהרען 1935 -1933 און פּרובט אויפֿצוקלערען די פּראָבלעמען, וואָס זענען מיט דער לאַגע פֿערבונדען, פֿון געזיכטס־פּונקט פֿון ציוניזם. (יט"א)

דער נודנער קוואַטש מיט'ן דייטשען „ראַפּעק"

וואָס האָט פֿעראורזאַכט דעם לעצטען יודען־פּאָגראָם אין בערלין

(פֿון אונזער ווינער קאָרעספּאָנדענט)

כידוע איז די כלומרשטע סיבה צוליב וועלכער די נאַצי כוליגאַנעס האָבען לעצטענס געמאַכט דעם פּאָגראָם אין בערלין אויף קורפירשטענדאַם, איז גע־ווען אַ פֿילם — די אַנטיסעמיטישע ראַסע־פֿילם „פּע־טערסאָן און בענדעל", וועלכען היטלער אַליין האָט ערקלערט אַלס „פּאָליטיש און וויכטיג". און וועלכען דאָס בערלינער פּובליקום האָט טראָצדעם אויסגע־פייפֿט. וואָס איז דאָס פֿאַר אַ פֿילם און וואָס שפּילט זיך דאָרטען אָפּ? וואָס איז דער אינהאַלט פֿון דעם דאָזיגען „פּאָליטיש זעהר וויכטיגען פֿילם"? און פֿאַר וואָס האָט דאָס פּובליקום אויסגעפייפֿט דעם וואָזש־נעם פֿילם, וועלכען דער „פֿיהרער" אַליין האָט רע־קאָמענדירט?

דער ענטפֿער אויף דער דאָזיגער פֿראַגע איז אַ זעהר איינפֿאַכער:

דאָס פּובליקום האָט שטאַרק אויסגעפייפֿט דעם דאָזיגען פֿילם, ווייל טראָץ זיין אַנטיסעמיטישען אינ־האַלט און טראָץ דער רעקאָמענדאַציע פֿונם „פֿיה־רער" איז דאָס שטיקעל שמאַטע, אַ נאַרישער, לאַנג וויילינגער קוואַטש, אַ פּאַסקודנע, נודנע שונד־שמאַטע, וועלכע איז שוין אַפֿילו דעם אַנטיסעמיטישען בער־לינער פּובליקום „געגאַנגען אויף די נערווען", און עס האָט דעם עולם פֿערדראָסען הלמאי דאָס קינאָ האָט אויסגענאַרט דאָס איינטריטס געלד פֿאַר אַזאַ נאַרישען קוואַטש.

אַט דאָס איז געווען די איינציגע סיבה פֿאַרוואָס דאָס פּובליקום האָט אויסגעפייפֿט דעם אַנטיסעמיטי־שען, פֿונם פֿיהרער זעלבסט פּראָפּאָנירטען פֿילם.

עס מוז דערביי פֿעסטגעשטעלט ווערען דער פֿאַקט אַז נישט די „יודען" האָבען אויסגעפייפֿט דעם אַנטי־סעמיטישען פֿילם, כאָטש ווען די יודען וואָלטען עס יאָ געווען געטון, וואָלט עס אויך קיין גרויסער חטא נישט געווען; אָבער נישט די יודען, נאָר דאָס נישט־יודישע פּובליקום האָט געמאַכט די דעמאָנסטראַציע געגען דעם שונד־פֿילם. די אָנגעשראָקענע דייטשע יו־דען געהען איבערהויפּט נישט אין די דייטשע טעאַ־טערס און קינאָס.

דאָס איז זיי אויסדריקליך פֿערבאָטען פֿון היט־לערס „ראַסען־אמט".

די בערלינער יודען בעזוכען בלויז די טעאַטער־קינאָ און אָפּערע פֿאָרשטעלונגען וועלכע ווערען פֿער־אַנשטאַלטעט פֿון דאָרטיגען יודישען קולטור פֿער־באַנד, וועלכע ווערען טאַקע צוליב דעם צוועק געגע־בען (נאַטירליך מיט דער בעוויליגונג פֿון די נאַצי־הערשער). די פֿאָרשטעלונגען ווערען אָנגעפֿיהרט פֿון יודישע דירעקטאָרען און לויטער יודישע אַקטיאָרען און זינגער בעטייליגען זיך אין זיי.

הכלל, די יודען בעזוכען נישט קיין אַנטיסעמיטי־שע טעאַטער אָדער פֿילם פֿאָרשטעלונגען און דער אמת איז אַז דעם בערלינער פּובליקום ווי אַנטיסעמי־טיש עס זאָל נישט זיין, איז דאָך שוין נמאס געוואָרען די אַנטיסעמיטישע לאַנגווייליגע שונד־ פֿאָרשטעלונ־גען מיט וועלכע מען קאָרמעט דעם עולם, וואָס שייך דעם אַרומגערעדטען פֿילם, איז זיין אינהאַלט פֿאָלגענ־דער:

מאָריץ בענדעל, אַ דייטשער יוד וועלכער שטאַמט פֿון גאַליציען און וועמען די נאַציס האָבען פֿערטרי־בען פֿון דייטשלאַנד, וויל זיך אַהן אַ פּאַס און אָהן דאָקומענטען אַריינגנבענען קיין שוועדען איבער דער גרעניץ, די שוועדישע גרעניץ בעאַמטע אָבער כאַ־פּען דעם „יוד" און שיקען איהם צוריק איבער דער גרעניץ, מאָריץ בענדעל וויל זיך אָבער פּאָרט אַריינ גנבענען קיין שוועדען, אום דאָרט צו מאַכען גרוי־סע געשעפֿטען, און צו פֿערכאַפּען די מאַכט אין זיי־נע יודישע הענט, פֿאַר דעם צוועק בעהאַלט ער זיך אין אַ שוועדישען האַפֿען אויף אַ שיף און שמוגלעט זיך אַזוי אַריין קיין שוועדען.

אויפֿן שיף שליסט ער בעקאַנטשאַפֿט מיט אַ איי־נעם אַ „ריין־ראַסיגען אַריער" מיט'ן נאָמען קאַרל פּעטערסאָן. מאָריץ בענדעל שפּילט די ראָלע פֿון אַ שווינדלער און בעטריגער, מיט אַ קרומער יודישער נאָז, שוואַרצע געקרייזעלטע האָר און אַ קליינע קרו־מע געשטאַלט, פּעטערסאָן איז אַ שעהנער, בלאָנדער, עהרליכער „אַריער", בענדעל פֿערדרעהט איהם אַזוי לאַנג פּעטערסאָנ'ען דעם קאָפּ, מיט זיינע יודישע שפּיצלעך און דריידלעך, ביז זיי גרינדען בשותפֿות אַ „געשעפֿט" אַ פֿאַבריקעל און וועלכען זיי פּראָדוצי־רען אַ שמינקע פֿאַר פֿרויען שעהנהייט. „קלעאָפּאַט־ראַס שעהנהייטס־קרעם", וועלכען בענדעל מאַכט פֿון חזיר שמאַלץ און זאַמד, דאָס געשעפֿטעל געהט גוט בענדעל פֿערקויפֿט דאָס פּאַסקודנע שמירעכץ צו „ריינראַסיגע" אַרישע פֿרויען און מיידלעך, און מאַכט אַ גרויסען פֿערמעגען דערפֿון, וועהרענד די דיין - ראַסיגע אַרישע פֿרויען און מיידלעך צושע־ריגען זיך די שעהנע בלאָנדע פּנימער מיט דעם „יו־דען־שווינדלערישען" שמירעכץ „קלעאָפּאַטראַס שענ הייטס קרעם". פֿאַר דער וועלט הייסט עס. אַז די פֿאַבריק געהער צו דעם אַריער פּעטערסאָן. אָבער דער אמתער בעלעבאָס פֿון דעם פֿאַבריקעל איז מאָריץ בענדעל, וועלכער בעהאַלט זיך אונטער פּע־טערסאָנס פּליצעס, און בעשווינדעלט די „אַריער" די קונים פֿון דעם שמירעכץ און אויך זיין שותּף דעם בלאָנדען פּעטערסאָן. מיט פֿערשידענע יודישע שפּיצלעך און דריידלעך נאַרט ער אָפּ זיין שותּף. פּעטערסאָן, ביז דאָס גאַנצע געלד בלייבט אין בענ־דעלס הענט און פּעטערסאָן ווערט אַ בעטלער.

פּעטערסאָן האָט אויך אַ שטיקעל כּלה אַ „שאַץ", אַ נעליבטע, אַ שעהנע בלאָנדע ריינראַסיגע אַרישע מויד, מיט בלויע אויגען און גאָלדענע צעפּ, מיט דעם נאָמען מיא, דער גאַליציאַנער יוד, מאָריץ בענדעל האָט געוואָרפֿען אַנ'אויג אויף זיין שותּפֿ'ס כּלה, און ער האָט חשק צו שענדען די שעהנע אַרישע מיידעל. נעהמט מאָריץ בענדעל און גנבעט צו דאָס גאַנצע געלד פֿון דעם בשותּפֿותדיגען געשעפֿט, ער פֿערשאַפֿט זיך אַ פֿאַלשען פּאַס און פֿאַלשע דאָקו־מענטען און מאַכט אַ „וויברח" אויף אַ שיפֿעל מיט זיין שותּפֿ פּעטערסאָנס כּלה. די ריינראַסיגע אַרישע שעהנהייט מיא, וועלכע ער פֿערפֿיהרט און האָט אויך ברעה דערנאָך זי קוילען כדי אָפּצוצאַפּען איהר בלוט אויף מצה פֿאַר פּסח.

אָבער קאַרל פּעטערסאָן האָט שוין געלעזען היט־לערס קוואַטש בוך „מיין קאַמף", ער איז שוין אַנ'אַ פֿערצייגטער נאַצי. און ער שווערט ראַכע צו נעהמען פֿון דעם „יוד". ער יאָגט זיך נאָך מיט אַ שיפֿעל נאָך מאָריץ בענדעל, ער כאַפּט איהם ביים האַפֿען. נעהמט ביי איהם אָפּ דאָס גאַנצע געלד און אויך די כּלה. די בלאָנדע, ריינראַסיגע אַרישע מיא, פּעטער־סאָן און מיא צוקושען זיך און מאָריץ בענדעל ווערט פֿערשוואונדען אין פֿינסטערען ים.

— איז דער „יודע" שוין נישטאָ מעהר, טייע־רער שאַץ? — פֿרעגט מיא דערשראָקען און גליק־ליך אין פּעטערסאָנס אָרעמס.

— גאָט זיי דאַנק, געפּטרט דעם „יודע"! ענטפֿערט קאַרל פּעטערסאָן און סטראַשעט מיט אַ פֿויסט.

— יעצט קענען מיר ענדליך גליקליך זיין, מיין שאַץ! די גערעכטיגקייט האָט געזיגט און דער יודע איז צוקלאַפּט.

— יאָ, איצט איז אונזער גליק, זיכער איצט קע־נען מיר ענדליך הייראַטען און זיין גליקליך.

— שוין? פּאַרטיג?

— וואָס דען האָט איר געמיינט, נאָך נישט? אוודאי שוין פּערטיג!

אַט מיט דער דאָזיגער לאַקרעצדיגער שלום־סצע־נע ענדיגט זיך די אידיאָטסקע אַנטיסעמיטישע שונד־פּראָפּאַגאַנדע פֿילם, וועלכען היטלער האָט ערקלערט אַלס „פּאָליטיש זעהר וויכטיג".

נו, איז דען אַ וואונדער וואָס אַפֿילו דער אַנטיסע־מיטישער עולם האָט דעם דומען קוואַטש־פֿילם אויס־געפייפֿט? מעגליך איז אָבער אויך, אַז די בעזו־כער פֿון יענעם טעאַטער זענען גראָד נישט געווען קיין אַנטיסעמיטען און האָבען מיט אַ ביוון היט־לערס אַנטיסעמיטישען פּראָפּאַגאַנדע פֿילם אויסגע־פייפֿט, אַזוי צי אַזוי, דערווייל האָבען היטלערס נאַ־צי־בעסטיעס געהאַט אַ תירוץ צו שלאָגען יודען.

איצט בלייבט נאָר איין פֿראַגע: ווער איז דער אַק טיאָר שמואל פֿרידמאַן, וועלכער האָט געשפּילט די הויפּטראָלע אַלס מאָריץ בענדעל אין דעם אַנטיסעמי־טישען פֿילם?

ער איז איינער פֿון די יודישע דייטשע טאַלאַנט לאָזע קאָמיקער פֿורצעס, וועלכע פֿלעגען פֿריהער אויף די יודיש־דייטשע וואָדעוויל־ביהנעס אין בערלין, וויען, פּראַג, בודאַפּעשט און אַנדערע שטעט שפּילען ראָלען אין פּיעסען אַלס וויציגע „אידליקעס" און אָפּגעלאַכט פֿון יודען, איצט האָט אַט דער פֿאַרשוין פֿערקויפֿט פֿאַר געלד זיין נשמה, צו די היטלער־אַנ־טיסעמיטען און געשפּילט די ראָלע פֿון דעם שווינד־לערישען „יודע" מאָריץ בענדעל, אין דעם אַנטיסע־מיטישען פּראָפּאַגאַנדע פֿילם. וואונדערן זיך איז ניי־שטאָ וואָס, אַזעלכע געמיינע פֿעררעטער געפֿינען זיך ביי אַלע פֿעלקער, נישט נאָר ביי יודען.

מאָסקוה.

אַ גליקליך יאָהר אין ארץ־ישראל

אַ גליקליך, רוהיג און געבענשט יאָהר איז אַדורכגעגאַנגען גאַנץ ארץ־ישראל. איינגעזעסענע יודען און אַראַבער האָבען צונויפֿגעשלאָגען גרויסע פּראָפֿיטען און דאָס גרעסטע, וואָלוועלסטע געשעפֿט האָט געמאַכט די רעגירונג. בערך 60 טויזענד יודען, זענען אין דאָזיגען יאָהר איינגעוואַנדערט. פֿיל מיט היבשלעך געלד. אַלע אָבער מיט אַ ברען אין האַרצען און אַלע מיט אויסגעשטרעקטע הענד נאָך אַרבייט און פּרנסה. ווי דער לעגענדאַרער „פֿילהאָרן" האָט זיך די יודישע שפֿע געגאָסען איבער'ן גאַנצען לאַנד. ווי די מוסקולען פֿון הערקולעס און אַריינגעטון אין אַ געוואַלדיגען שאַפֿונגס פּראָצעס פֿון אַרבייט און אויפֿבוי.

דערמיט זענען אָפּטימיסטען און פּעסימיסטען זיך פֿולקאָם אייניג, אַז ס'איז געווען אַ יאָהר פֿון ברכה און שפֿע, פֿון שאַפֿונג און אויפֿבליה. נישט בלויז פֿאַר יודען; אדרבה אפֿשר נאָך שטאַרקער און נאָך ברייטער פֿאַר דער אַראַבישער בעפֿעלקערונג. ביי דער איצטיגער עליה האָט די שפֿע דערגרייכט אַלע פֿערוואָרפֿענסטע ווינקעלעך פֿון גאַנצען לאַנד. נישטאָ מעהר קיין אָרימער אַראַבישער פֿעלאַך. נישטאָ אויך אויפֿ'ן געוואַלדיגען ברייטען אַראַבישען שטח אין גאַנץ ארץ־ישראל אפֿילו איין אַראַבישער אַרבייטסלאָזער אָדער געצוואונגענער ליידיגגייהער. דער בילאַנס פֿון דער יודישער עקאָנאָמיק מוז צוערשט פֿאַכמעניש אויסגעפֿאָרשט ווערען. פֿאַראַן ביי די רוחים אויך דעפֿיציטען, אָבער דער בילאַנס פֿון דער אַראַבישערווירטשאַפֿט און פֿון די רעגירונגס־קאַסעס שטעהט איינדייטיג קלאָהר און הויך אַקטיוו. רייכע, זעהר רייכע קאַפּיטאַלען האָבען זיי ביידע אָנגעזאַמעלט און הויכע, גאָר הויכע רעזערוועז זענען דורך אַלע ביידע אַוועקגעלעגט געוואָרען אויף שפּעטערע יאָהרען אַרויס. אָבער אויך ביי אַלע יודישע שיכטען סראַכט מען זיך און מען זאָגט עס אויך הויך אַרויס, — הלואי אויף ווייטער נישט ערגער, בעסער האָט קיין שיעור נישט.

די יודישע קאַטאַסטראָפֿע אין דייטשלאַנד, די געפֿעהרליכע לאַגע אין עסטרייך און אין צענטראַל אייראָפּאַ בכלל האָט מיט אַזאַ סטיכישען געוואַלד געשטופּט אויף איינמאָל ברייטע פֿעראומגליקטע יודישע מאַסען קיין ארץ־ישראל אַז אפֿילו דער בלוטיגער ברודער־קאַמף צווישען די צוויי געגנערישע הויפּט־פּאַרטייען אין א"י האָט גאָר פּלוצים געמוזט אָפּגעשטעלט ווערען. יאָ אָדער נישט ווילענדיג האָט אַ געוויסער שלום געמוזט קומען צווישען ציוניסטישען סאָציאַליזם מיט'ן רעוויזיאָניזם. גאָט אַליין ווייסט אין וואָסערע שווערע סכּנה דער ישוב האָט זיך געפֿונען נאָכ'ן אַרלאָזאָראָוו־פּראָצעס. פֿערשטאַנד, און גוטער ווילען וואָלטען נישט געווען געקאָנט אָפּראַטעווען דעם ישוב פֿון אינעווייניגסטען חורבן, פֿון אומאויפֿהאַלטזאַמען יודישען מאַסען־אַנמאַרש פֿון האַלב אייראָפּאַ מיט אַלע זיינע געוואַלדיגע פּראָבלעמען און שאַנסען איז פֿון זיך אַליין געקומען רוה און שלום. אין דעמאָלדיגען מאָמענט איז דער פּלוצימדיגער אָפּמאַך פֿון זשאַבאָטינסקי־בן־גוריון אַריין אין ישוב ווי אַ מלאך פֿון הימעל.

ביי דער ווייטערער ענטוויקלונג איבער'ן גאַנצען לאַנד איז נישט געווען מעהר אַזוי וויכטיג וואָס ס'איז דאַן געוואָרען פֿון דאָזיגען אָפּמאַך. דער שטורמדיגער טעמפּאָ, דער ריזענהאַפֿטער אַנוואוקס פֿון פּריידע און ליידען אין אַ מאַסענהאַפֿטען אויפֿבוי־פּראָצעס — האָט פֿון נאַטור אויס נישט צוגעלאָזען מעהר דאָס אָפּגעבען זיך מיט אַזעלכע בלוטיגע שפּילערייען. דער פּרינציפּיעלער קאַמף צווישען ביידערליי געווערקשאַפֿטען האָט אינ'ם ברויזענדיגען ים פֿון שאַפֿונג און אַרבייט פֿערלוירען זיין בעדייטונג. וועמען ליגט אין אַזאַ צייט אויפֿ'ן קאָפּ, צי די געווערקשאַפֿט טראָגט אַ רויטע, אַ בלאָהווייסע, אָדער אַן'אַנדערע פֿאָהן? טויזענדער יודען וואַרפֿען זיך יעדען חודש אויף ברויט און אַרבייט, וועמען אינטערעסירט די פֿאַרב פֿון דער געווערקשאַפֿט?

אויך דער פּראַקטישער פּרנסה־קאַמף צווישען ביידע געווערקשאַפֿטען האָט פֿערלוירען יעדען רעאַלען יסוד. געה שלאָג דיך און מאַך שטרייקען פֿאַר אַן'אַרבייטס־פּלאַץ, אין אַ פֿאַבריק אָדער אין אַ קאָלאָניע, צי עס זאָל דאָרט אַרבייטען אַ סציאַליסטיש־אָרגאַניזירטער אָדער אַן'אַנדערש אָרגאַניזירטער אַרבייטער, ווען אין לאַנד הערשט אומעטום הונגער נאָך אַרבייטס־הענד און מ'כאַפּט אויף מיט פֿרייד יעדען פֿערהאַנענעם אַרבייטער! געה, פֿיהר אַ ברודער־קאַמף צווישען יודישע אַרבייטער אַרום פֿאַרבען, פֿעהנדלעך און אַפֿילו פּאָליטישע וועלטען, בשעה די אַראַבער בעזעצען מאַסענווייז יודישע אַרבייטס־פּלעצער, ווייל ס'פֿעהלען אַרבייטער־יודען אויף שריט און טריט! איז געקומען פֿון זיך אַליין דאָס אָפּשטאַרבען פֿון פּאָליטישער ליידענשאַפֿט. דער ברויזענדיגער אויפֿבוי־פּראָצעס האָט פֿערשלונגען אַלע כּחות, נישט דערלאָזען קיינעם קיין פֿרייע מינוט און קיין פֿרייען קאָפּ פֿאַר סאָציאַלע און נאַציאָנאַל־פּאָליטישע פֿילאָזאָפֿיעס, דער ברען פֿון אַרבייט און פֿערדינסט האָט אַלעמען אַרומגענומען מיט אַן'אייזערנעם רינג פֿון גרויסע און קליינע, פּראַקטישע, דרינגענדע לעבענס־זאָרגען, ער האָט פֿערווישט און אויף אַ צייט אויסגעמעקט יעדע סאָציאַלע דיפֿערענציאַציע. ער האָט אַוועקגעהרג'עט אויך הייליגסטע נאַציאָנאַלע סענטימענטען און אַוועקגערויבט די דרינגענדסטע נויטיגע אויפֿמערקזאַמקייט אַפֿילו פֿון לעבענסוויכטיגסטע נאַציאָנאַלע אינטערעסען.

וואָרים די פּאָליטישע לאַגע אין ארץ־ישראל איז נישט בעסער געוואָרען. אמת, אויך נישט שלעכטער, און אויב עס איז פֿאַראַן אַ בעסערקייט, איז דאָס נאָר אויף אַזוי פֿיל, וואָס די יודישע קראַפֿט אין לאַנד איז געוויס געוואַקסען, שוואַכער אין די דערפֿער, שטאַרקער אין די שטעט. קיין עין הרע, אויסגעוואַקסען אַ מעכטיגער יודישער כּוח, אָבער דער אַראַבישער כּוח איז געוואַקסען נאָך שטאַרקער און נאָך מעכטיגער. און די רעגירונג איז איבער דעם איינעם פּונקט, אין וועלכען זי האָט אַביסעל נאָכגעגעבען, — אין דער איינוואַנדערונג — נישט אַפֿילו איין שריט ווייטער געגאַנגען. אינ'ם אויסגעטרעטענעם נייטראַלען, פֿאַקטיש פּראָ־אַראַבישען וועג פֿון דער אויספֿיהרונג פֿון מאַנדאַט האָט זיך גאָרנישט פֿערענדערט. ס'ווערט נישט געריהרט מיט קיין האַנד צו פֿערלייכטערען דעם יודישען אויפֿבוי; ס'ווערט נישט געטון דער מינדעסטער שריט, כּדי העלפֿען די יודען שפּרענגען דעם דערשטיקענדיגען גורטעל פֿון די שטעט, אין וועלכע זיי ווערען צונויפֿגעפּרעסט ווי זאַק־פֿייגען; עס ווערט נישט אויסגעשטעקט אַפֿילו איין הילף־פֿינגער אַרויסצופֿיהרען יודען אויפֿ'ן לאַנד און עפֿענען פֿאַר זייער ענטוויקלונג די ווייטע אַגראַרישע שטחים פֿון דרום און מערב, און צפֿון, איבער וועלכע איהר פֿאָהרט שעה'ן לאַנג אָהן אַ זכר פֿון יודישער קאָלאָניזאַציע און אַפֿילו אָהן אַראַבישע ישובים דורך צעהנער קילאָמעטער פֿעלדער ביי די זייטען פֿון די הערשענדע שאָסעען אין לאַנד.

דער אַראַבער וויל אַצינד נישט מעהר פֿערקויפֿען, ער נויטיגט זיך אויך נישט, ער ווייסט פּשוט נישט וואָס אָנצוהויבען מיט די אָנגעהויפֿטע אוצרות געלד. דאָ נישט לאַנג נאָך איז געווען זיכער, אַז אַ גרויסער טייל פֿון די בעפֿרוכטונגס־מעגליכע בערג וועט אַריין, גאָר לייכט אין יודישע הענד. אַצינד האָבען זיך די אַראַבער דערמאָהנט, אַז די ביינער און שטיינער אויף די בערג זענען היינט אָדער מאָרגען אויך שוין גאָלד־מינעס און זיי קריכען לעצטענס אַרום איבער אַלע בערג־קייטען זאַמלען שטיינער, מאַכען הויכע מעזשפּס נישט צום אַריבערקריכען און פֿערבויען יעדעס שטיקעלע מיט גרינצייג, מיט פֿרוכטבערנגענדע ביימלעך, כּדי פֿערקויפֿען די מאָרגענדיגע ערד־פֿרוכט דער יודישער שטאָט, אַרויסנעהמען ביים יודען דאָס לעצטע געלד און מאַכען איהם איינצייטיג פֿולקאָם אונמעגליך די זעלבסטפֿערזאָרגונג מיט די דרינגענדסטע לעבענס־פּראָדוקטען פֿון דער מוטער־ערד.

און ביי אַזאַ לאַגע, ווען דער ישוב איז פֿערטון איבערן קאָפּ מיט גראָבע פּרנסה־פֿראַגען און איז פֿולקאָם אויסגעטון פֿון דער פּאָליטיק און פֿון נאַציאָנאַלער פּראָבלעמאַטיק, איז די רעגירונג אַרויס מיט אַ פֿעסטען רצון דוקא אַצינד מאַכען דעם געזעצגעבענדען ראַט. דוקא איצט געבען דער געוונדער, רייכער, מעכטיגער אַראַבישער מאַיאָריטעט אַ פּאַרלאַמענטאַרישע טריבונע, וועלכע קען און מוז פֿיהרען צו געפֿעהרליכע פּאָליטישע און נאַציאָנאַליסטישע רייסענישען אין לאַנד. דאָ געהט שוין אַריבער די „נייטראַליטעט" פֿון דער רעגירונג אין אַ אָפֿענער, אַקטיווער שטיצונגס־פּאָליטיק פֿאַר אַן'אייביגער אַראַבישער מאַיאָריטעט אין א"י.

אָפּטימיסטען גלויבען, אַז עס וועט ווידער געלונגען אָפּלעגען די קאַטאַסטראָפֿע כאָטש אויף אַ יאָהר און דערווייל וועט דער יודישער ישוב ווייטער וואַקסען מיט נייע זעכציג טויזענד קעפּ. דעמאָלט וועט די רעגירונג שטעהען אַקעגען אַ אייזערנער מויער פֿון פֿירמאַל הונדערט טויזענד יודען אין לאַנד, וועלכע וועט אויף קיין פֿאַל נישט מעהר דערלאָזען אַן'אַראַבישען פּאַרלאַמענט אין א"י. די זעלביגע אָפּטימיסטען גלויבען אויך, אַז דורך דער פֿערלאַנגזאַמונג פֿון דער פֿערמעגליכער יודישער איינוואַנדערונג פֿון דייטשלאַנד, וועט קיין קריזיס נישט אַרויסקומען, עס וועט בלויז זיין אַ קלענערער שטורם אין דער בוי־טעטיגקייט פֿון די הייזער אין די שטעט און אַזוי אַרום וועט מען שריטוויז קענען איבערפֿיהרען גרעסערע טיילען פֿון די נייע (און אַפֿילו פֿריהערע) אַרבייטער־איינוואַנדערער צוריק אין די יודישע קאָלאָניעס, צוריק אין די אונטערנעהמונגען, אַרבייטס־פּלעצער און אַמטען פֿון דער רעגירונג. ס'וועט זיך איינגעבען כאָטש אַרויסשטופּען די פֿיל טויזענד אַראַבישע אַרבייטער. וואָס זענען איינגעוואַנדערט אָהן סערטיפֿיקאַטען און אַפֿילו אָהן פּאַספּאָרטען און דאָקומענטען בכלל.

הלואי די אָפּטימיסטען זאָלען האָבען רעכט.

מ'הערט אויך מיינונגען ביי זיי, אַז פֿריהער אָדער שפּעטער וועט די רעגירונג, דורך אינעווייניגסטער דרענגעניש פֿון די ערדלאָזע יודישע מאַסען, געצוואונגען ווערען פֿון זיך אַליין אַדורכצופֿיהרען אַן'אַגראַר־רעפֿאָרם און געבען גרינגע פֿעלדער און וועלדער דעם ערד־הונגעריגען יוד. אונטער דעם זעלבען דרוק וועט זי דעמאָלט אויך פֿון זיך אַליין מוזען ענדערען איהר גאַנצע אינדוסטריע־פּאָליטיק לטובה פֿון דער יודישער אינדוסטריעלער שאַפֿונג. דעמאָלט וועט אויך קומען די צייט פֿאַר אַ שטאַרקערער, פֿעסטער'ער יודישער פּאָליטיק, געשטיצט אויף דער סטיכיש־וואַקסענדיגער פּרעסטיזש פֿון פֿאָדערענדיגע יודישע מאַסען אין לאַנד גופֿא. אַזעלכע אָפּטימיסטען זענען פֿאַראַן נישט בלויז צווישען פּאָליטיקער, נאָר אויך צווישען נאַציאָנאַל־עקאָנאָמען און פֿינאַנסיסטען, הגם אין אַ קלענערער צאָהל און מיט בעוואָרענישען אַהער און אַהין.

ווער ס'זאָל נישט רעכט האָבען, איז איינס געוויס, אַז ווען דער פּראָצעס פֿון די לעצטע צוויי יאָהר, זאָל אומגעשוועכט אָנהאַלטען כאָטש אַ יאָהר דריי נאָך, און ווען די יודישע פּאָליטיק וואָלט אין דער צייט קענען בעווייזען כאָטש אַ פּאָר זעהר מעסיגע דערפֿאָלגען ביי דער רעגירונג אויפֿ'ן נאַציאָנאַל־פּאָליטישען און אַגראַרישען געביט, דאַן קען דאָ ווערען ערשט דער פֿונדאַמענט, אָבער אַ מעכטיגער פֿונדאַמענט, פֿאַר דער יודישער נאַציאָנאַלער היים אין א"י.

ס'איז געווען אַ מזל'דיג, געבענשט יאָהר מיט'ן קוק אויף דער יודישער קאַטאַסטראָפֿע אין אַ גרויסען וויכטיגען טייל אין אייראָפּאַ. די פֿראַגע פֿון מזל און ברכה פֿאַר'ן ציוניסטישען פּראָגראַם אין די קומענדיגע יאָהרען ווער קענען פֿערענטפֿערט ווערען נאָר מיט'ן קוק אויפֿ'ן מאַנדאַט, ווי יודען לייענען עס. און ווי ווייט מיר דערנעהנטערען זיך צו דער פֿערווירקליכונג ... אין א"י. די גרויסקייט פֿון יודישען פֿאַרמאַרש אין א"י איז אין אָפּגעלאָפֿענעם יאָהר געווען רעלאַטיוו און אַבסאָלוט, די גרויסקייט פֿון ציוניסטישען פֿאָרמאַרש מוז אָבער געמאָסטען ווערען מיט אַ ריין־ציוניסטישען מאָסשטאַב, אַבסאָלוטע מאָס און ווערט העגנגען אָפּ פֿון די קומענדיגע יאָהרען. (יט"א)

מ. א. טענענבלאַט

„די שווערע קרענק" קען שוין היינט קורירט ווערען

דער בעריכט איז אָפּגעגעבען געוואָרען אויף אַ צוזאַמענפֿאָהר פֿון וויסענשאַפֿטסלייט אין לאָנדאָן. — פֿון וואַנען די קראַנקהייט נעהמט זיך. — נאָך אינטערעסאַנטע ענטדעקונגען

אין לאָנדאָן, ענגלאַנד, איז לעצטענס אָפּגעהאַלטען געוואָרען אַ קאָנגרעס פֿון וויסענשאַפֿטסלייט און דאָקטוירים, פֿון וועלכען מיר דערוויסען זיך זעהר אינטערעסאַנטע און וויכטיגע זאַכען וועגען וויכטיגע ענטדעקונגען וואָס זענען געבראַכט געוואָרען צום קאָנגרעס וועגען דער פֿאַליגער קראַנקהייט (די שווערע קרענק).

מען האָט ביז איצט געגלויבט, אַז די פֿאַליגע קראַנקהייט געהט אַריבער בירושה. דאָס הייסט, אַז ס'איז איינע פֿון יענע קראַנקהייטען, וואָס קינדער נעמען איבער נאָך ביי דער מאַמע אין בויך, און זיי קריגען עס ענטוועדער ווען דער טאַטע אָדער די מאַמע ליידען פֿון דער קראַנקהייט.

איצט אָבער זענען די דאָקטוירים געקומען צום שלוס, אַז דאָס איז נישט אַזוי, און אַז דאָס איז גאָר אַ קראַנקהייט וואָס מען קען קריגען פֿון אַ קאַטאַסטראָפֿע.

עס איז געווען אַ צאָהל דאָקטוירים, וואָס זענען געקומען פֿון אַ סך לענדער מיט אויספֿאָרשונגען און בעריכטען וועגען דער פֿאַליגער קראַנקהייט און פֿון וואַנען זי נעמט זיך. און מערקווירדיג איז, אַז זיי האָבען אַלע ווי איינער בעריכטעט דיזעלבע זאַך, אַזוי ווי זיי וואָלטען זיך צוזאַמענגערעדט, נעמליך: אַז די קראַנקהייט געהט נישט אַריבער בירושה פֿון עלטערען צו קינדער.

אין דער צייט, ווען מען האָט געגלויבט אַז די פֿאַליגע קראַנקהייט, אָדער עפּילעפּסיע, ווערט געי'ירשנ'ט אין דעם בלוט, האָבען דאָך דאָקטוירים געמיינט, אַז מען קען זי נישט קורירען אויך, וואָרים ירושה־קראַנקהייטען איז זעהר שווער צו היילען. איצט אָבער, ווען מען דענקט אַנדערש, געפֿינען די דאָקטוירים, אַז מען קען זי היילען אויך.

פֿאַקטיש אַלע דאָקטוירים, וואָס האָבען בעריכטעט וועגען דער קראַנקהייט, האָבען ערקלערט, אַז ווען מען אונטערזוכט גוט די געשיכטע פֿון עפּילעפּטיקער, געפֿינט מען אין יעדען פֿאַל, אַז די קראַנקהייט איז געקומען פֿון עפּעס אַ קאַטאַסטראָפֿע אין דער גאַנץ פֿריהער יוגענד. עס קען זיין אַפֿילו אַן'אומגליק ביים געבוירען ווערען, ווען דער דאָקטאָר אָדער די הייבאַם האָט נישט גענוג פֿאָרזיכטיג גענוצט די אינסטרומענטען ביים אָפּנעמען דאָס קינד, עס קען אויך זיין אַ פֿעהלער אויפֿ'ן קאָפּ, וואָס דאָס קינד האָט געליטען אין די ערשטע צוויי יאָהר פֿון זיין לעבען, ווען די ביינער פֿון זיין קאָפּ זענען נאָך נישט געווען פֿערהאַרטעוועט־ אויך, איז מעגליך, אַז די פֿאַליגע קראַנקהייט זאָל קומען פֿון אַ געפֿעהרליכער אַנשטעקענדער קראַנקהייט, ווי אַ שווערע אינפֿלוענציע, וואָס מען האָט געליטען אַלס זויג־קינד.

אין אַנדערע ווערטער מיינט עס אַזוי: מענשען וואָס זענען אַליין עפּילעפּטיקער דאַרפֿען נישט מורא האָבען אַז זייערע קינדער וועלען אויך זיין עפּילעפּטיקער. עס קען נאַטירליך, פּאַסירען, אַז די קינדער זאָלען אויך זיין עפּילעפּטיקער, אָבער אויב יאָ, דאַן וועט עס זיין צוליב עפּעס אַן'אומגליק אין זייער קינדהייט, אָבער נישט דערפֿאַר וואָס די עלטערען ליידען פֿון דער קראַנקהייט.

די גרעסטע ריזיקע פֿאַר אַ קינד איז ביים געבוירען ווערען, ווען מען פּאַרקעט זיך אַרום דעם צופֿיל מיט אינסטרומענטען. איין נישט־פֿאָרזיכטיגער דרוק אויפֿ'ן מאַרך קען שפּעטער ברענגען די פֿאַליגע קראַנקהייט.

ספּעציעל איז דער פֿראַנצויזישער דאָקטאָר, פּראָפֿעסאָר זשאַן אַבאַדי, פֿון באָרדאָ, איבערצייגט אין דעם, ער איז געווען דער ערשטער, וואָס האָט געלייענט זיין בעריכט וועגען עפּילעפּסיע אין לאָנדאָן. ער איז איבערצייגט, אַז יעדער פֿאַל פֿון געוועהנליכער עפּילעפּסיע קומט שטענדיג פֿון עפּעס אַ בעשעדיגונג פֿון דעם מאַרך. עס קען זיין, האָט ער געזאָגט, אַז אויסערליך זאָל גאָר נישט זיין קיין סימן פֿון דער מאַרך בעשעדיגונג, און דאָס מאַכט אַ סך שווערער צו דערגעהען צום קוואַל פֿון דער קראַנקהייט. אָבער אַז יעדער עפּילעפּטישער פֿאַל האָט ערגעץ זיין וואָרצעל אין אַ מאַרך־שעדיגונג — אין דעם איז ער איבערצייגט. און מאַרך־שעדיגונג ביי דער געבורט, האָט דאָקטאָר אַבאַדי ערקלערט, זענען די אָפֿטעסטע אורזאַכע. און די אַנדערע ספּעציאַליסטען פֿון דער קראַנקהייט האָבען איינגעשטימט מיט איהם.

און דעריבער איז מעגליך צו היילען אַ סך דאָקטוירים ערקלערט. פּראָפֿ. ... ווילפֿעלד, פֿון מאָנטרעאַל, קאַנאַדע, האָט בעריכטעט, אַז ער האָט געמאַכט פֿינף און זיבעציג אַזעלכע אָפּעראַציעס אויפֿ'ן שאַרבען, און אַז פֿיל עפּילעפּטיקער זענען דורך אַזעלכע אָפּעראַציעס אויסגעהיילט געוואָרען, ווען ער האָט אַרונטערגענומען געשווירען אָדער אַ שראַם אויפֿ'ן מאַרך.

אויפֿ'ן לאָנדאָנער צוזאַמענפֿאָהר איז גערעדט געוואָרען אַ סך וועגען מאַרך־אָפּעראַציעס, וואָס זענען לעצטענס געמאַכט געוואָרען אין אַמעריקע, און פֿיל רעדנער האָבען אויסגעדריקט בעוואונדערונג וועגען דעם פֿאָרטשריט וואָס איז אין אַמעריקע געמאַכט געוואָרען אין דער לעצטער צייט אין דער סאָרט אָפּעראַציעס.

אין אַלגעמיין זענען אויפֿ'ן קאָנגרעס געווען פֿערטראַטען אַ סך אַמעריקאַנער דאָקטוירים. גרויס אינטערעס האָט אַרויסגערופֿען אַ בעריכט, וואָס אַן אַמעריקאַנער דאָקטאָר האָט געלייענט וועגען אָפּעראַציעס פֿאַר הויכען בלוט דרוק, ער האָט דערצעהלט פֿון זעכציג אָפּעראַציעס אויף הויכען בלוט־דרוק, וואָס ער האָט געמאַכט, און ער האָט געשילדערט פֿאַר די דאָקטוירים ווי אַזוי די אָפּעראַציעס זענען דורכגעפֿיהרט געוואָרען. אַלע אָפּערירטע פּאַציענטען, האָט ער ערקלערט, האָבען זיך געפֿיהלט אויף 85 פּראָצענט בעסער, געווען אַזעלכע, וואָס זענען געהאָלפֿען געוואָרען נאָר דערמיט, וואָס זייערע קאָפּ־שמערצען זענען קלענער געוואָרען; געווען אָבער אויך אַזעלכע, וואָס זענען אינגאַנצען אויסגעהיילט געוואָרען.

איינער פֿון די אינטערעסאַנטסטע פֿיגורען אויפֿ'ן לאָנדאָנער צוזאַמענפֿאָהר איז געווען דער בערהמטער רוסישער געלעהרטער, פּראָפֿעסאָר איוואַן פּעטראָוויטש פּאַוולאָוו. ער איז שוין 86 יאָהר אַלט, איז אַ קלייניגקער און איז ווייס ווי אַ טויב. ער האָט געלייענט אַ בעריכט וועגען זיינע פֿאָרשונגען אויף הינט און חיות אין אַלגעמיין, שוין זעכציג יאָהר, אַז ער פֿיהרט אָן זיינע פֿאָרשונגען מיט חיות. ער שטודירט די פּסיכאָלאָגיע פֿון חיות און פֿערגלייך מיט דער פּסיכאָלאָגיע פֿון מענשען. אויפֿ'ן לאָנדאָנער צוזאַמענפֿאָהר האָט ער גערעדט וועגען הינט. ער האָט ערקלערט, אַז זיינע פֿאָרשונגען בעווייזען, אַז הינט האָבען די זעלבע פֿערשידענע טעמפּעראַמענטען, וואָס מענשען און אַז זיי ליידען אָפֿט פֿון די זעלבע נערווען־קראַנקהייטן וואָס מענשען.

ווען פּראָפֿעסאָר פּאַוולאָוו האָט געענדיגט רעדען, האָבען איהם אַלע פֿערזאַמעלטע, צווישען וועלכע עס געפֿינען זיך די גרעסטע געלעהרטע פֿון דער וועלט, אָפּגעגעבען גרויס כּבוד. מען האָט איהם אַרומגערינגעלט און פֿיל האָבען איהם געבעטען ער זאָל זיי געבען זיין החתימה, זיין אויטאָגראַף, אַזוי ווי קינדער טוען אַמאָל מיט עפּעס אַ גרויסען אַקטיאָר אָדער אַקטריסע.

נ. ר. פּ—ס.

הנחה=באַהן=בילעטען
אויף די ירידים אין ווינע און פּראַג
גיט אַרויס
Wagons-Lits Cook
פּעטריקאַווער 64, טעל. 170-77.